

Mindszent Város Képviselő-testülete

6630 Mindszent, Köztársaság tér 31.

Tel.: 62/527-010 Fax: 62/527-027

E-mail: mindszent@mindszent.hu

www.mindszent.hu

Iktató szám:

MIN/5247-5/2025.

Tárgy:

Károly Óvoda helyi pedagógiai programjának jóváhagyása.

Az anyagot készítette:

Korom Éva Andrea intézményvezető

Törvényességi véleményezésre bemutatva:

...*Ujházi-Pál*.....
dr. Ujházi-Pál Margit jegyző

Az anyag előterjesztője:

Gémes László polgármester

Véleményezésre megküldve:

Sport, Oktatási és Kulturális Bizottság

Képviselő-testületi ülés időpontja:

2025. november 06.
(10. napirendi pont)

Napirend kapcsán meghívandó személyek:

Korom Éva Andrea intézményvezető

Döntések:

1 határozati javaslat
(egyszerű szótöbbség)

Mindszent Város Polgármesterétől

6630 Mindszent, Köztársaság tér 31.

Tel.: 62/527-015 Fax: 62/527-027

E-mail: polgarmester@mindszent.hu

www.mindszent.hu

Ügyiratszám: MIN/5247-5/2025

Tárgy.: Károly Óvoda helyi pedagógiai programjának jóváhagyása.

Mell.: Károly Óvoda helyi pedagógiai programja.

MINDSZENT VÁROS KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

Mindszent

Tisztelt Képviselő-testület!

Jogszábai kötelezettség alapján Mindszent Város Képviselő-testülete mostani rendes ülésének napirendi pontjai között szerepel a „Károly Óvoda helyi pedagógiai programjának jóváhagyása” tárgyú előterjesztés.

Felkérésemre Korom Éva Andrea intézményvezető asszony megküldte az írásos anyagot, amely jelen előterjesztésem mellékletét képezi.

Tisztelt Képviselő-testület!

Kérem az előterjesztést megtárgyalni és elfogadni szíveskedjenek.

Mindszent, 2025. október 15.

Tisztelettel:

**Gémes László sk.
polgármester**

...../2025. (XI. 6.) Kt. sz.

Tárgy: Károly Óvoda pedagógiai programjának jóváhagyása.

Határozati javaslat

Mindszent Város Képviselő-testülete megtárgyalta a vonatkozó előterjesztést, és tekintettel a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26.§ (1) bekezdésében foglaltakra, úgy határoz, hogy a Károly Óvoda felülvizsgált és módosított, egységes szerkezetbe foglalt pedagógiai programját jóváhagyja.

Felhatalmazza a polgármestert, hogy a Károly Óvoda pedagógiai programját jóváhagyási záradékkal lássa el.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

Erről a határozatról értesítést kap:

- Gémes László polgármester
- dr. Ujházi-Pál Margit jegyző
- Korom Éva Andrea Intézményvezető

K.m.f.

Gémes László sk.

polgármester

dr. Ujházi-Pál Margit sk.

jegyző

A kivonat hitelül:

adm.

KÁROLY ÓVODA
6630 Mindszent, Szabadság tér 4.
Tel./Fax: 62/225 076, e-mail: karolyovoda@gmail.com

187/2025.

Tárgy: Károly Óvoda helyi
pedagógiai programjának jóváhagyása
Mell.: Károly Óvoda helyi pedagógiai programja

MINDSZENT VÁROS KÉPVISELŐ- TESTÜLETE

Mindszent

Köztársaság tér 31.

Tisztelt Képviselő- testület!

Az óvodai nevelés országos alapprogramja módosult a 77/2025. (IV.15.) Kormányrendelettel, mely alapján az óvodáknak szükségessé vált a helyi pedagógiai programjuk módosítása.

A módosítással bevezetésre került az ún. iskolaelőkészítő pedagógiai tevékenység, az alábbiak szerint:

„A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.”

E mellett több fogalom pontosítás is bevezetésre került.

A Károly Óvoda helyi pedagógiai programját az igazgató- a nevelőtestület bevonásával- 2025. év nyarán felülvizsgálta és módosította.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkt.) 26.§ (1) bek.-e szerint a nevelő és oktató munka az óvodában, pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

Az Nkt. 63.§ (1) f.) pontja szerint a pedagógiai programot a nevelő-testület fogadja el.

A Károly Óvoda nevelőtestülete, 2025. 08.29.-i ülésén elfogadta a pedagógiai programot.

Tisztelettel kérem a Képviselő-testületet, a Károly Óvoda helyi pedagógiai programjának jóváhagyására, a mellékelt határozati javaslat szerint.

Tisztelettel:

Kőrösi Éva Andrea
igazgató

...../2025. (10.29.) Kt. sz.

Tárgy: Károly Óvoda pedagógiai programjának jóváhagyása

HATÁROZATI JAVASLAT

Mindszent Város Képviselő- testülete megtárgyalta a vonatkozó előterjesztést, és tekintettel a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 26.§ (1) bekezdésében foglaltakra, úgy határoz, hogy a Károly Óvoda felülvizsgált és módosított, egységes szerkezetbe foglalt pedagógiai programját jóváhagyja.

Felhatalmazza a polgármestert, hogy a Károly Óvoda pedagógiai programját jóváhagyási záradékkal lássa el.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

Erről a határozatról értesítést kap:

- Gémes László polgármester
- Igazgató

A MINDSZENTI
KÁROLY ÓVODA

HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2025.

TARTALOM:

BEVEZETÉS	3
1. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE	3
2. INTÉZMÉNYÜNK ADATAI	4
3. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA	5
4. ÓVODÁNK JÖVŐKÉPE	6
5. ÓVODÁNK KÜLDETÉSI NYILATKOZATA.....	7
6. ÓVODÁNK EGYÉNI ARCULATÁNAK SPECIÁLIS ELEMEI	8
7. GYERMEKKÉP	9
8. ÓVODAKÉP.....	11
9. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK ALAPELVEI	12
10. ÓVODÁNK NEVELÉSI FELADATAI.....	14
10.1. <i>Az egészséges életmód alakítása.....</i>	<i>14</i>
10.2. <i>Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása .....</i>	<i>18</i>
10.3. <i>Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása .....</i>	<i>22</i>
10.4. <i>Értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása .....</i>	<i>26</i>
11. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	29
11.1. <i>Személyi feltételek .....</i>	<i>29</i>
11.2. <i>Tárgyi feltételek: .....</i>	<i>32</i>
11.3. <i>Csoportszervezési formák .....</i>	<i>36</i>
11.3.1. <i>Csoportalakítás elvei .....</i>	<i>36</i>
11.4. <i>Az óvodai élet megszervezése.....</i>	<i>36</i>
11.4.1. <i>Napirend .....</i>	<i>37</i>
11.4.2. <i>Hetirend .....</i>	<i>39</i>
11.4.3. <i>Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység. ....</i>	<i>40</i>
12. A NEVELŐMUNKA DOKUMENTUMAI.....	41
12.1. <i>Az óvodapedagógus tervező munkája: .....</i>	<i>41</i>
12.2. <i>A gyermek fejlettségének mérésére szolgáló dokumentáció:.....</i>	<i>42</i>
AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	43
13. A JÁTÉK	43
13.1. <i>Játékfajták .....</i>	<i>46</i>
13.2. <i>Játékeszközök .....</i>	<i>49</i>
13.3. <i>Játékba integrált tanulás .....</i>	<i>50</i>
14. VERSELÉS, MESÉLÉS.....	53
15. ÉNEK-ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC.....	59
16. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	62
16. MOZGÁS	66
17. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	70
17.1. <i>Fenntarthatóság elve:.....</i>	<i>72</i>
17.2. <i>Matematikai tapasztalatok szerzése .....</i>	<i>74</i>
18. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	76
19. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	80
ÜNNEPEK, MEGEMLÉKEZÉSEK, RENDEZVÉNYEK, HAGYOMÁNYÁPOLÁS	85
20. AZ EGÉSZSÉGRE NEVELÉS ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK	88
20.1. <i>Egészségnevelés .....</i>	<i>88</i>
20.2. <i>Környezeti nevelés.....</i>	<i>91</i>
21. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSI ELVEI- INTEGRÁCIÓ, INKLÚZIÓ	94
21.1. <i>SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK.....</i>	<i>96</i>
21.2. <i>BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEKEK NEVELÉSE .....</i>	<i>99</i>
21.3. <i>A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK.....</i>	<i>100</i>
21.3.1. <i>Hátrányos és halmozottan hátrányos gyerekek nevelése .....</i>	<i>100</i>
21.3.2. <i>Feladatok az szociális hátrányok enyhítésére:.....</i>	<i>101</i>
21.4. <i>KIVÉTELES KÉPESSÉGŰ GYERMEKEK (TEHETSÉGES GYERMEK) .....</i>	<i>103</i>
21.5. <i>KÜLÖNLEGES ELLÁTÁST IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE .....</i>	<i>104</i>
21.4.1. <i>A fokozott kockázatú allergiás gyermek ellátása az óvodában .....</i>	<i>105</i>
22. ÓVODAI SZOCIÁLIS SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG	105
23. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	107

A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI.....	112
24. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE	113
24.1. Óvoda – Család	113
24.2 Óvodapedagógus – Gyermeke	114
24.3. Óvodapedagógusok egymás közötti kapcsolata.....	114
24.4. Óvoda – Fenntartó	115
24.5. Óvoda - Iskola.....	115
24.6. Óvoda – Pedagógiai szakszolgálat	115
24.7. Óvoda – Keller Lajos Művelődési Központ és Könyvtár	116
24.8. Óvoda – Bölcsőde	116
24.9. Óvoda – Védőnők, Gyermekorvos, Fogorvos.....	116
24.10. Óvoda- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat	116
NEVELÉSI IDŐN TÚLI SZOLGÁLTATÁSOK	117
A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	117
SPECIÁLIS FELADATOK AZ ÓVODÁBAN- A MIGRÁCIÓS POPULÁCIÓ INTEGRÁCIÓJA	119
A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	121
A HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM BEVÁLÁSÁNAK ELLENŐRZÉSE.....	123
TÁJÉKOZTATÁS A PEDAGÓGIAI PROGRAMRÓL	124
ÉRVÉNYESSEGI NYILATKOZAT	125
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	127

BEVEZETÉS

1. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- 2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012.(VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény végrehajtásáról
- 363/2012.(XII.17.) kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról és annak módosításáról szóló, a 137/2018. (VII.25.) kormányrendelet
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023.(VIII.30.) kormányrendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi. LII. törvény végrehajtásáról
- 402/2023.(VIII. 30.) kormányrendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló törvény szerinti felzárkózó és kedvezményezett települések listájáról, valamint egyes közneveléssel összefüggő kormányrendeletek módosításáról
- 403/2023. (VIII. 30.) kormányrendelet egyes közneveléssel összefüggő kormányrendeletek módosításáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásáról, valamint az ide vonatkozó módosítások
- 2008. évi XXXI. törvény az esélyegyenlőség érvényesítésének közoktatásban történő előmozdítását szolgáló egyes törvények módosításáról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről

Az óvoda alapvető szabályozó dokumentumai:

- Alapító okirat
- Károly Óvoda helyi pedagógiai programja
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Házirend
- Nevelőtestületi határozatok

A fenntartó helyi rendeletei, határozatai

Útmutatók-Oktatási Hivatal

- Országos Tanfelügyelet kézikönyve az óvodák számára
- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez (intézmény specifikus kiegészítésekkel)
- Önértékelési kézikönyv óvodák számára

Jelen pedagógiai programunkat 2025. évben felülvizsgáltuk és a szükséges változtatásokat elvégeztük.

2. INTÉZMÉNYÜNK ADATAI

OM AZONOSÍTÓ: 029 524

A költségvetési szerv megnevezése: **Károly Óvoda**

Székhelye: 6630 Mindszent, Szabadság tér 4.

Tel.: 62/225 076; E-mail. karolyovoda@gmail.com

Telephelye(i): *Károly Óvoda Móricz Zsigmond utcai Tagintézmény*

6630 Mindszent, Móricz Zsigmond u. 1/b.

Tel.: 62/225 070; E-mail: moriczovi6630@gmail.com

Károly Óvoda József Attila utcai Telephelye

6630 Mindszent, József Attila utca 1.

Tel.: 62/225 076; E-mail. karolyovoda@gmail.com

Károly Óvoda Damjanich utcai Telephelye

6630 Mindszent, Damjanich u. 16.

Tel.: 62/225 076; E-mail. karolyovoda@gmail.com

A költségvetési szerv fenntartójának

- megnevezése: Mindszent Város Önkormányzata
- székhelye: 6630 Mindszent, Köztársaság tér 31.

3. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA

Mindszent város Csongrád-Csanád vármegye déli részén, a Tisza-folyó bal partján fekszik.

Óvodánk kisvárosi óvoda, falusi környezetben, melynek természeti környezete igen szerencsésnek mondható, hiszen van egy gyönyörű Tisza-partunk (Kisrév, Szabad-strand, Nagyrév) és megóvott természeti értékekkel a Kurca-part, ahol a helyi közösség civil összefogásával tanösvény létesült.

A Károly Óvoda **Székhely** épületét 1902-ben Pallavichini Sándor örgróf és neje Széchenyi Irma grófnő első szülött fiuk emlékére építtette, innen ered az épület elnevezése is. Az épület 2024. évben kerül pályázati forrásból felújításra (külső nyílászárók cseréje, napelem kialakítása, új tagépület építése, fűtőkorszerűsítés stb.).

A Székhely épülettel egy telken - de külön bejegyzési számmal - található a 2011. évben pályázati pénzforrásból felújított (nyílászáró csere, külső hőszigetelés, fűtőkorszerűsítés) **József A. utcai telephely**, mely 2 óvodai csoportnak ad helyet. Ebben az épületben található az óvoda főzőkonyhája is. A Székhelyet és telephelyet egy tágas, zöld felületű, fás játszóudvar választja el, mely a szabványnak megfelelő játékokkal felszerelt, s minden óvodásunk számára kiváló mozgáslehetőséget teremt.

A **Móricz Zsigmond utcai tagintézmény** a város Dózsa-telepi részén helyezkedik el. 2011. évben az épület külső szigetelést kapott, kicserélték a külső nyílászárókat, a fűtést korszerűsítették. 2023. évben felújításra került a tagintézményi melegítő konyha, korszerű berendezéseket kapott.

A tagóvoda játszóudvara - területét és játékokkal történő felszereltségét tekintve is - maximálisan kielégíti az óvodásaink nagymozgás-, illetve szabadban történő játékigényét.

Intézményünkbe a város minden részéről érkeznek gyermekek, amely magával hozza a különböző tudásszintet, szokásrendszert. A szülők kisebb hányada értelmiségi, illetve cigány nemzetiségi, döntő többségben fizikai dolgozók, jelentős a munkanélküliek száma.

Feladataink teljesebb körű megvalósítása érdekében, minden feladat-ellátási helyen csatlakoztunk a **Boldogságóra program megvalósításához**.

A program kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az óvodás korosztály számára is.

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. A program témáit, a mindenkorai nagycsoportos korú gyermekeink körében valósítjuk meg. A program tematikáját éves tervként, az éves munkaterv tartalmazza.

4. ÓVODÁNK JÖVŐKÉPE

Olyan szakmai helyzet kialakítása célunk, amelyben intézményünk megteremti a változás és a stabilitás kényes egyensúlyát, kiszámíthatóan, eredményesen és hatékonyan működik.

Úgy tudjuk értékeinket, szakmaiságunkat megőrizni, hogy közben képesek leszünk alkalmazkodni a kihívásokhoz, változásokhoz. Ennek során **új tudást sajátítunk el** a helyi óvodai pedagógiai program (PP) bevezetésének alkalmazásával, új módszerek kipróbálásával.

Szervezeti kultúránk részévé válik **az innovációs képesség, a folyamatos fejlesztés.** Munkánk rendszeres értékelésével képesek leszünk módosítani, fejleszteni tevékenységeinket, így megfelelően tudjuk végezni feladatainkat.

Az intézményvezetés, az intézményi önértékelési, teljesítményértékelési rendszer működtetése során feltárt eredményekre, hiányosságokra építve - a fenntartó önkormányzattal együttműködve - a **partnerközpontúság jegyében alakítjuk ki fejlesztési stratégiánkat.**

Pedagógusaink aktívan vesznek részt a szakmai, minőségfejlesztési munkában, részesei az értékelési és innovációs folyamatoknak. Ismerik és használják a legújabb nevelési-oktatási eljárásokat, módszereket, kreatívan maguk is gyarapítják ötleteikkel.

Látjuk és elfogadjuk, hogy a külső partnerek, gyermekek, szülők elvárásainak megfelelő minőségi munka biztosítása a velük való együttműködés.

5. ÓVODÁNK KÜLDETÉSI NYILATKOZATA

Hitünk a gyermekek feltétel nélküli elfogadásán, szeretetén, a velük szemben táplált empátián, bizalmon alapul.

Alapelv az óvodai nevelésben:

A gyermeki személyiséget **elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés, bizalom** övezi.

A gyermekközpontú, befogadó nevelésünk segíti a gyermeki személyiség kibontakozását, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Segíti a gyermekek személyiségének sokoldalú, harmonikus testi, lelki és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarat tulajdonságaik, műveltségük - életkori sajátosságaiknak megfelelő - tudatos fejlesztését, összhangteremtésre törekszik a családi és az intézményes nevelés között.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak **a gyermek személyiségéhez** kell igazodniuk.

A gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell, mivel a gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki.

Valljuk, hogy a gyermek fejlődő személyiség, így különböző életkori szakaszokban **biztosítjuk** az alkalmazkodó, testi, szociális és az értelmi képességeik fejlődését, sokoldalú, harmonikus fejlesztését.

Az én-kép fejlesztése minden gyermeket segíti abban, hogy megtalálja helyét a világban.

Hiszünk abban, hogy óvodai nevelésünk hozzásegíti a gyermekeket az erkölcsös, önálló életvitel kialakulásához, céljaik eléréséhez.

Tájéegységünk hagyományainak feltárása az óvodás gyermekeink számára az itt élő emberek szokásainak, életmódjának megismerésével történik.

Óvodapedagógusaink szakmailag, módszertanilag jól képzettek, nyitottak az új innovációk iránt, fontosnak tartják a folyamatos önképzést.

6. ÓVODÁNK EGYÉNI ARCULATÁNAK SPECIÁLIS ELEMEI

- ❖ Harmonikus személyiségfejlődéshez szükséges, **érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes** óvodai légkör megteremtése.
- ❖ **Életre nevelés** a tevékenységeken keresztül, a kommunikáció és kooperáció alkalmazásával.
- ❖ **Településünk hagyományainak ápolása**, az ehhez fűződő programok beépítése az éves munkatervbe (Mihály nap, Őszi vigasságok, Jeles Napok helyi hagyományai, Márton nap, Szent György nap).
- ❖ **Világnapok, nemzetünk hagyományaihoz** kapcsolódó ünnepek helyi megvalósítása (Magyar népmese napja, Zenei világnap, Állatok világnapja)
- ❖ Óvodai ünnepeink **Nyílt Napként** történő megrendezésének lehetősége (Pl. Advent, Madarak és Fák Napja).
- ❖ Az egyéni bánásmód és **a differenciált fejlesztés, tehetséggondozás megvalósítása** szakvizsgázott óvodapedagógusok vezetésével (Fejlesztő óvodapedagógus, Óvodai gyógytestnevelő óvodapedagógusok, Óvodai néptánc „Így tedd rá” módszerrel).
- ❖ Óvodásaink sokoldalú személyiségfejlesztésére nyílik lehetőség munkaközösségeink munkája által, melyek a Báb-, és hagyományőrző (tagintézmény), a Helyi – és népi hagyományőrző (Székhely) munkaközösségek.
- ❖ Gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, logopédus együttműködése óvodapedagógusainkkal, közös munkája a gyermekek egyéni fejlesztésének hatékony megvalósítása érdekében.
- ❖ Intézményünkben az inkluzív, befogadó pedagógiai szemlélet és gyakorlat érvényesül.

7. GYERMEKKÉP

„A korai nevelés a legfontosabb. Amit az ember gyermekként lát, az segíti egész életében, hogy jó felé orientálódjék.”

(Brunsztvik Teréz 1809. június)

A gyermek fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében **a gyermekeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.**

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó, ezt figyelembe véve a különböző életkori szakaszokban az **optimális feltételek biztosításával a harmonikus gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk.**

Óvodai nevelésünk **gyermekközpontú, befogadó**, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése mindennapi pedagógiai munkánk alapja. Minden gyermek számára biztosítjuk az egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést. Arra törekszünk, hogy önmagához képest fejlődjön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. **Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.**

Munkánk során elérendő célunk, hogy az óvodás gyermek a helyi programunk fejlesztő hatásaként elsősorban legyen:

Alkalmazkodó képesség területén:

- ❖ kapcsolatteremtő felnőttel és gyermekkel
- ❖ tisztelettudó
- ❖ szociálisan érzékeny

Értelmi képesség terén:

- ❖ önálló véleményt alkotó
- ❖ megfelelő szókinccsel, beszédfigyelemmel rendelkező
- ❖ kreatív
- ❖ játékos

Érzelmi kifejezés terén:

- ❖ önbizalommal rendelkező
- ❖ kiegyensúlyozott
- ❖ nyitott
- ❖ kitartó

Testi képesség terén:

- ❖ korának megfelelő erőnlétű, állóképességű, gyorsaságú, ügyességű
- ❖ koordinált nagymozgású
- ❖ finommotorikája korának megfelelő

Egészséges, környezettudatos életmód terén:

- ❖ egészségesen táplálkozó
- ❖ igényelje a mindennapos testmozgást
- ❖ alakuljon igénye a saját és környezete személyi higiéniére
- ❖ életkori sajátosságaihoz mért szokásrendszerrel rendelkeznek a környezetvédelem és annak megóvása, a fenntarthatóság terén

8. ÓVODAKÉP

Óvodánk nevelési célja az, hogy elősegítsük az életkori, egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével az óvodás gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkenését, - ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

Óvodánk gondoskodik:

- ❖ A gyermeki szükségletek kielégítéséről.
- ❖ Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
- ❖ A testi, szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor- specifikus alakításáról.
- ❖ A gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységekről, **különös tekintettel a mással nem helyettesíthető szabad játékról.**
- ❖ Az egyes tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről.
- ❖ A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi valamint pedagógiai környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítanunk kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítanunk kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Összhangteremtésre törekszünk a család és az intézményes nevelés között, kiemelve azt az **alapelvet**, hogy az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, **a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége**, s ebben az **óvoda a családi nevelés kiegészítője**. Ebből kiindulva - óvodánk belső feltételrendszere alapján - igyekszünk **kompenzálni** a család hátrányait, illetve segítséget nyújtani nevelési problémák esetén.

A gazdag helyi természeti adottságainkból fakadóan **(a környezeti nevelés) a környezettudatos magatartás megalapozására, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítására, a fenntarthatóságra meghatározó figyelmet fordítunk.**

- ❖ Lehetőségeink szerint a gyermek valamennyi tevékenységét a szabad levegőn, az óvoda tágas udvarán végzi, kihasználva a mozgásformák minden lehetőségét, illetve azt, hogy az őt körülvevő természeti környezetet megismerve tudja azt védeni.

- ❖ A Tisza- és Kurca- part természeti szépségének, adottságának, élővilágának felfedezése. Hagyományörzés az itt élő emberek szokásainak, életmódjának megismerésével történik.
- ❖ A gyerekek a tárgyi környezet esztétikus megjelenítésével mintát kapnak a tiszta, rendezett, harmonikus, igényes „családi kuckó” megteremtéséhez.

9. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK ALAPELVEI

Intézményünkben folyó munkánk alapelveit a hazai óvodai nevelésügy gyakorlatára építve az óvodapedagógiai hagyományok tükrében a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény és az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szellemében, helyi adottságaink figyelembevételével **az alábbiakban fogalmazzuk meg:**

- ❖ Elsődlegesnek tartjuk a gyermekek személyiségének tiszteletben tartását, egyéni megismerését, személyes igényeik, szükségleteinek kielégítését.
- ❖ Gondoskodunk a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról - figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét - az életkornak megfelelően játékkal, mozgással, sokféle élményt, tapasztalatot nyújtó tevékenységi lehetőség biztosításával.
- ❖ A gyerekek egyéni sajátosságaira, érdeklődésére építjük képességeik fejlesztését.
- ❖ Nevelőmunkánk központi eleme az egyéni bánásmód és a gyerekek differenciált fejlesztése.
- ❖ A gyerekek aktivitását és önállóságát ösztönözzük.
- ❖ Kiemelt figyelmet fordítunk az értelmi, a testi, a kommunikációs képességek és a szociális kompetenciák - erkölcsi fejlődés, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítása - fejlesztésére.
- ❖ Egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre neveljük a gyermekeket.
- ❖ Az óvodai élet rugalmas szervezése biztosítja a gyermekek egyéni, kiscsoportos és csoportban történő tevékenykedését, játékszükségletének – mely a legfőbb élményforrás, a személyiség fejlesztésének színtere – maradéktalan kielégítését.
- ❖ Lehetőséget nyújtunk az önálló és az együttműködést kívánó játékos tanulási szituációkra.
- ❖ Egységes nyomon követési dokumentáció vezetésével rendszeresen figyelemmel kísérjük, követjük a gyermekek fejlődését óvodába lépéstől, s a szülőt rendszeresen tájékoztatjuk.
- ❖ Az óvoda (óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció) a köznevelés szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője. Ezért a családokkal egyenrangú

nevelőtársi viszony, jó partneri kapcsolat megvalósítására törekszünk, melynek alapja a kölcsönös tiszteletadás, bizalom, segítségnyújtás;

- ❖ A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozunk, szükség szerint együttműködünk gyógypedagógussal, vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítjük. A hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek differenciált fejlesztését és a tehetséggondozást egyaránt fontosnak tartjuk.

Intézményünkben az inkluzív, befogadó pedagógiai szemlélet és gyakorlat érvényesül. Fontos feladatunk a sajátos nevelési igényű, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelésében esélyegyenlőségük előmozdítása.

10. ÓVODÁNK NEVELÉSI FELADATAI

Óvodáink nevelési feladatrendszere az óvodai nevelési Országos Alapprogramja által kijelölt feladatok mentén, az ott meghatározott óvodai nevelés alapelvein és módszertani ajánlásain alapszik. Integrált nevelés keretében biztosítjuk a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési a tanulási- magatartási nehézségekkel küzdő, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek differenciált fejlesztését.

Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi, lelki és értelmi fejlesztése.

Ezen belül:

- 1. Az egészséges életmód alakítása**
- 2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés**
- 3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása**

10.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmód nevelésének **célja**, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése, amely ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Olyan szemlélet kialakítására törekszünk, ami által a gyermekek, a családok, valamint az óvodában dolgozók tagjai fontos emberi értéknek tekintik az egészség megőrzését, az egészséges életmód kialakítását.

Ezen belül az óvodai nevelés feladatai:

- ❖ A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- ❖ A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- ❖ A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- ❖ A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- ❖ Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése,
- ❖ a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- ❖ életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

- ❖ a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése;
- ❖ a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- ❖ Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása, megfelelő szakemberek bevonásával, (pl. védőnő, fogorvos, pszichológus, gyógytestnevelő), a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve.

Feladataink:

- ❖ A helyes higiéniai szokások kialakítása - tisztálkodás, WC használat.
- ❖ Helyes szokásrendszer kialakítása a testápolás (fogmosás), az étkezés, az öltözködés terén a differenciált életritmus figyelembevételével.
- ❖ Kulturált étkezés szokásrendszerének elsajátíttatása, melyhez óvodánkban biztosítottak az egészséges, korszerű táplálkozás feltételei.
- ❖ Mozgásos tevékenységek, séták, kirándulások szervezése.
- ❖ A friss levegőn való tartózkodás biztosítása a délelőtti folyamán.
- ❖ Mozgáskultúrájuk és egészség megóvásuk érdekében láb- és testtartásjavító torna tartása. Szakemberek bevonása a prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátásába (gyógytestnevelő óvodapedagógus, pszichológus).
- ❖ A betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- ❖ Délutáni nyugodt, zavartalan pihenés biztosítása.
- ❖ Mindennapi testedzés biztosítása.
- ❖ Bozsik program keretében heti 1-szeri sportedzés (6-7 éves korosztály).
- ❖ Mozgáskultúra fejlesztése társastánc formájában heti 1-szer, délutánonként (6-7 éves korosztály).
- ❖ Egészséges és biztonságos környezet folyamatos alakítása a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez.
- ❖ Környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás és ehhez kapcsolódó attitűd kialakítása.
- ❖ Gyümölcs- és zöldségnapok fontosságának kiemelése.
- ❖ Együttműködés az óvoda gyermekgyógyászával, védőnőjével, fogorvosával.

A nevelőmunkát segítők-dajka- feladatai:

A gyermekek egészséges életmód szokásainak alakítása, fejlesztése testi, lelki egészségének védelme az óvodapedagógusok mellett az óvoda teljes nevelőközösségének a feladata, mivel ők is rendszeres, közeli kapcsolatban állnak a gyermekekkel.

- egészségvédő
- egészségfejlesztő
- balesetmegelőző szerepe a gyermekekkel való együttléte során nélkülözhetetlen

Kialakítandó és rögzítendő szokások

Egészséges táplálkozási szokások:

- ❖ Megfelelő mennyiségű folyadék biztosítása a nap bármely szakában. (víztisztító berendezés).
- ❖ Gyümölcsnapok szervezése a szülők bevonásával, (a hátránykülönbségek csökkentése érdekében) a csoportokban kialakított szokások alapján szülők egészítik ki a napi gyümölcs- és zöldségmennyiséget.
- ❖ Biztosítva van az allergiás gyermekek megfelelő étkezése, beszállítók útján.
- ❖ Kulturált étkezési szokások biztosítása:
  - esztétikus, alkalomhoz illő teríték,
  - helyes, korcsoportnak megfelelő evőeszköz használat,
  - nyugodt étkezés,
  - étkezés közbeni helyes viselkedés, testtartás
  - segédkezés, majd önálló munkavégzés (naposi, és önkiszolgáló munka).

Higiénés szokások:

- ❖ Étkezések előtt és után, valamint szükség szerint használják a mosdót, a szappant, ügyeljenek ruhájuk tisztaságára.
- ❖ A gyermekek számára külön biztosított törölköző használata.
- ❖ Biztosítjuk a papír zsebkendő használatát, minden gyermek számára hozzáférhetővé tesszük a csoportszobákban és a napi tevékenységek során egyaránt. Sajátítsák el a helyes orrfújás technikáját (családban is gyakorolják), a kisebbek felnőtt segítségével, a nagyobbak figyelmeztetés nélkül használják a zsebkendőt.
- ❖ Környezeti higiéné: felületeket napi rendszerességgel tisztántartjuk.
- ❖ A betegségek megelőzése érdekében tisztálkodási és öltözködési higiéniai szokásokat alakítunk ki.

Öltözködés:

- ❖ Az időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre neveljük gyermekeinket.
- ❖ Kabátok, kinti cipők elhelyezése a külső öltözőben.
- ❖ Váltó ruha elhelyezése az óvodai öltözőszekrényekben saját jellel ellátott szekrényénél

Mozgás:

- ❖ tartózkodjanak minél több időt a szabadban
- ❖ tornaterem kihasználása
- ❖ a mozgásfejlesztő játékok használata
- ❖ mindennapos mozgás
- ❖ testnevelési, mozgásos játékok szervezése a nap bármely szakában
- ❖ séták, kirándulások szervezése

Alvás, pihenés:

- ❖ Megfelelő légkör, nyugalom, és jó levegő biztosítása a csoportszobában.
- ❖ A gyermekek gerincét egyenesen tartó ágyak használata.
- ❖ Alvás előtt történő átöltözés, kényelmes és tiszta ruházatba.
- ❖ Alvókák, otthoni alvást segítő játékok beengedése kiscsoportban, a szokás segítése érdekében.

Levegőzés:

- ❖ Délelőtt, és délután is sok időt töltsenek a gyerekek a szabadban.
- ❖ Szabadban történő tevékenységek szervezése (testnevelési játékok, szabályjátékok, művészeti és énekes tevékenységek).
- ❖ Rendszeres élményszerző séták, kirándulások.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ❖ Váljék a gyermekek szokásává a rendszeres, gondos, önálló tisztálkodás igénye.
- ❖ Testi szükségleteiket kulturált módon, önállóan, szükség esetén késleltetve is kitudják elégíteni.
- ❖ Alakuljon ki az önállóság a vetkőzés és öltözködés területén.
- ❖ Törekedjenek környezetük esztétikus kialakítására, vigyázzanak rendjére és tisztaságára.
- ❖ Szilárduljon meg az étkezés közbeni kulturált magatartás.
- ❖ Váljék a gyermekek szükségletévé a rendszeres gyümölcs és zöldség fogyasztás.
- ❖ Ismerjék meg a környezetünket és egészségünket károsító, ártalmas hatásokat (média, alkohol, dohányzás)
- ❖ Védjék környezetüket, alakuljon ki környezettudatos magatartásuk.

10.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása

Az óvodás gyermeknél a magatartás megnyilvánulásaiban meghatározó szerepet töltenek be az érzelmek. A magasabb rendű érzelmek a gyermek tapasztalatai során alakulnak ki, ezért fejlődésében meghatározó a családban a szülők szerepe az óvodában az óvodapedagógusok és az ott dolgozók példája.

Célunk a kiegyensúlyozott, önbizalommal rendelkező gyermekek nevelése, azoknak a képességeknek, tulajdonságoknak a fejlődését elősegítve, amelyek alkalmassá teszi őket arra, hogy az „én” érvényességi törekvéseiket összehangolják a közösségi élet normáival.

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában **érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.**

- ❖ Mindezeket figyelembe véve **óvodánkban szükséges**, hogy
- ❖ kedvező érzelmi hatások érhék a gyermeket, már óvodába lépéskor;
- ❖ a gyermek és az óvoda alkalmazottai, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- ❖ az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- ❖ az énkép-, önismeret, önértékelés fejlesztését, pozitív megerősítést;
- ❖ társadalmi értékek, normák kialakítását (egymásra figyelés, együttérzés, igazmondás, egymás segítése, empátia, kommunikáció, udvariasság);
- ❖ szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek hátránykompenzálását, tolerálását, **esélyegyenlőség biztosítását**, a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek részére speciális szakemberek bevonásával;
- ❖ az óvoda **nevelje a gyermeket annak elfogadására**, hogy az emberek különböznek egymástól
- ❖ a tehetséges gyermekek differenciált fejlesztését és terhelését

A gyermekek bizalmának megnyerésén alapuló **óvodai befogadás megvalósításának**, sikerességének, az előkészítésnek nagy szerepe van.

Májusban, a Madarak-fák Napja”-t tartunk, ahol a gyermekek a szülőkkel együtt ismerkedhetnek az óvodával, és óvónőkkel, és tapasztalatot szerezhhetnek a nevelőmunkával kapcsolatban. Az óvónők a nagyobb gyermekeket felkészítik, hogy örömmel, tapintattal segítőkészen fogadják a kicsiket. Az első élmények meghatározhatják a kisgyermek óvodához való viszonyát. Törekedni kell, hogy ezek minél kellemesebbek legyenek.

Rendkívül fontos, hogy az óvodakezdés gyerekek, szülőknek egyaránt örömmel várt legyen. Az óvodai **befogadás időszakában a gyermekek szakaszosan érkeznek**, így számukra több lehetőség van az ismerkedésre, a személyes kapcsolat alakítására. Ebben az időszakban a felnőttek mindegyike egy munkarendben dolgozik az óvodában.

Az óvónő érezze át, hogy a szülőtől való elválás a gyermek számára nagyon nehéz, megkönnyítése empátiát, türelmet, gyöngédséget kíván. A beilleszkedést segítheti, ha a gyermekek folyamatosan növelik az óvodában tartózkodás idejét. A saját tárgy, játék is kedvezően hat a gyermekek biztonságérzetének alakulására. A gyermekek testközelség, illetve távolság igényét minden felnőttnek tiszteletben kell tartania. A szükséges időt meg kell adni. Semmi nem erőltethető. Az óvónő legfontosabb feladata a befogadás idején a gyerekek és a szülők bizalmának megnyerése.

Az óvónő tartsa tiszteletben a gyermek érzelmeit, ezeket nem elfojtani kell, hanem megtanítani, hogyan kontrollálja indulatait. A **csendes, nyugodt, óvónői viselkedés jó mintát nyújt**. A mindennapok természetes szituációiban és az óvodapedagógus által kezdeményezett kommunikációs játékok során fejlődik a gyermek érzelem felismerő és kifejezőképessége, tapasztalatot szerez saját és mások érzelmeinek hatásáról.

Feladataink:

- ❖ Befogadó biztonságot nyújtó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése.
- ❖ **Közös élményekre épülő tevékenységek** gyakorlása. A munkaközösségek által megszervezett és lebonyolított programokon való részvétel (Helyi és népi hagyományörző, Innovációs és pályázatfigyelő és Báb és hagyományörző munkacsoportok).
- ❖ A **gyermek erkölcsi tulajdonságainak** (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és **akaratának** (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), **szokás- és normarendszerének** megalapozása, az óvoda eseményeken keresztül (pl: Őszi vigasság, Márton-nap, Betlehem, Madarak fák napja, Húsvét stb.).
- ❖ A gyermeki nyitottságra építve óvodánk segítse a gyermeket, hogy **megismerje szűkebb és tágabb környezetét**, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a **hazaszeretet** és a **szülőföldhöz való kötődés alapja**, hogy **tudjon rácsodálkozni** a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- ❖ Nemzeti öntudatra ébredés segítése, a magyarsággal, a magyar nép kultúrájával, és hagyományaival való ismerkedés.
- ❖ A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az **óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet** tölt be.

- ❖ A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda **együttműködő szerepe** az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- ❖ Óvodába lépés előtt családlátogatás szervezése a felvételt nyert gyerekeknél.
- ❖ Bensőséges, családi, kiegyensúlyozott, szereteteli légkör biztosítása.
- ❖ Neveljük gyerekeinket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- ❖ Pontos, körülhatárolható **szokás és normarendszer** kialakítása, mely növeli a gyermekek biztonságérzetét.
- ❖ A természet szépségeire való rácsodálkozás, az emberi környezetben megmutatkozó jóra, szépre, tiszteletre és becsületre való hajlam kialakítása.
- ❖ A gyermekekben megfelelő önfegyelem, önbizalom, önértékelés kialakítása.
- ❖ A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése megfelelő szakemberek közreműködésével, az esélyegyenlőség biztosítása.
- ❖ Egyéni fejlődési ütemük figyelembevételével szocializációjuk segítése.
- ❖ A gyermekek minél gazdagabb kapcsolatrendszerének kialakítása.
- ❖ A konfliktus helyzetek megfelelő kezelésének segítésére, mentálhigiénés és drámajátékok alkalmazása.
- ❖ A Boldogságóra programban való részvétel- tanévenként 2-3 óvodai csoportban történő megvalósításával- a boldogságra való képesség fejlesztéséhez, melynek feltétele sikeres évenkénti pályázat a Jobb Veled a Világ Alapítvány nyílt pályázati kiírására.
- ❖ Egyéni és társas kapcsolatok nyomon követése, értékelése, feladatok kijelölése (középső és nagycsoportos korú gyermekeknél).

A közösségi élet biztonsága, nyugalma függ a csoport életét szabályozó szokások kialakulásától. Csak kevés és fontos szabály legyen a csoportban. Ezek elfogadását segíti a felnőtt minta és a gyerekek fejlődési üteméhez, sajátosságaihoz igazodó egyéni bánásmód. A gyermekek viselkedését, tevékenységét nem kell állandóan értékelni. Az óvónő természetes módon fejezze ki örömét, elismerését a gyermek felé, ha kell, biztassa, segítse. A cél a belső kontroll erősítése a gyerekekben, ez pedig bizalommal, biztatással, az önállóság, autonómia, kompetencia támogatásával érhető el.

- ❖ Az óvodapedagógus igyekezzon, hogy a gyerekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjék.
- ❖ Elvárás-közvetítésében vegye figyelembe a gyermek fejlettségét, jó szándékát, törekvéseit, ugyanakkor tartsa szem előtt fejlesztésének feladatait.
- ❖ Pozitívan, egyértelműen megfogalmazott szabályok, határokat alakítson ki a csoportokban.

- ❖ A különböző szociokulturális helyzetű családokból érkező gyermekek együttnevelésével a gyermekekben fejlessze a szociális érzékenységet, segítse az én tudat kialakulását, és támogassa önkifejező, önértékesítő törekvéseiket.

A közösségi együttélést segítő normák: fontos a társ személyiségének, érzelmeinek, tevékenységének, alkotásainak tiszteletben tartása. Segítségnyújtás a társaknak, a kisebbekkel szemben viselkedésükben jelenjen meg az örömszerzés, vigasztalás, együttérzés. Részben osztott (vegyes) életkorú csoportokban a nagyobb gyerekek modellálják a közösségi szokásokat a kisebbeknek.

Az óvoda és a csoportok hagyományainak kialakítása hozzájárul a gyermekek egymás felé fordulásának erősítéséhez. Az óvodai ünnepek az érzelmi nevelés fontos eszközei, melyek során a készülődésben, az ünnepre való rá hangolódásban, a közös tevékenységben az óvoda gyermekei, dolgozói mellett a szülők is aktívan részt vállalnak. Ezek a következők lehetnek:

- ❖ születésnapok megünneplése
- ❖ betegek meglátogatása
- ❖ séta a kisebbekkel
- ❖ az óvoda közös programjai
- ❖ közös ünneplések
- ❖ színház
- ❖ nyílt napok

Együttműködés a családdal:

- ❖ A családok számára az óvodai életbe való betekintés biztosítja, ösztönzi őket a közös rendezvényeken, kirándulásokon való részvételre.
- ❖ Az óvoda a családdal szorosan együttműködik a gyermek befogadása során. Lehetőséget biztosít a szülő beilleszkedésre, beszoktatásra, a szokások, tevékenységek megismerésében való együttlétre.
- ❖ Az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője elvek mentén összehangolja a család által képviselt érték és normarendszert az óvodában alkalmazottal.
- ❖ A családi háttér megismerése során szerzett tapasztalatokhoz illeszti a segítségnyújtás megoldásait, az intervenciók gyakorlat érvényesítésének figyelembevételével.

Az óvodapedagógus a nevelési hatások összehangolása érdekében az erkölcsi – közösségi nevelés elveit, normáit egyeztetni a nevelőmunkát segítő munkatársával, aki modellértékű viselkedésével, a mindennapi szokásrendszer betartásával támogatja az óvodapedagógus munkáját, és a gyermekek beilleszkedését. A nevelési hatások összehangolása érdekében a család és a segítő szakember együttműködését is megszervezi.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ❖ A gyerekek szívesen járnak óvodába, ragaszkodnak a csoportban dolgozó felnőttekhez.
- ❖ A közösségben bátran vállalnak feladatot, siker orientáltak.
- ❖ Tevékenységekben képesek felnőttekkel, társaikkal kapcsolatot teremteni, együttműködni, segítséget nyújtani.
- ❖ Mások érzelmeit felismerik, saját érzelmeiket kontrollálni tudják.
- ❖ A gyermekek között kevés a konfliktus. Konfliktushelyzetben nem az agresszív megoldásra törekednek.
- ❖ Egymás igényeit, a másságot képesek tolerálni.
- ❖ Konfliktushelyzetben képesek együttműködni, mindkét fél számára elfogadható megoldást találni önállóan is.
- ❖ A közösségi élet szokásai természetessé váltak számukra.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekek szocializációja, együttműködési készsége önmagához képest alakul.

10.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelvi és kommunikációs nevelés **átszővi életünket**, így az óvodai közösség mindennapjait is, az óvodai nevelés egészében jelen van. **Anyanyelvünk sokrétű jelrendszer**, mely folyamatosan fejlődik, színesebb lesz.

A nyelvi, kommunikációs fejlesztést legnagyobb mértékben a környezet beszédkultúrája befolyásolja. A beszéd, a kommunikáció, a folyamatos interakció jól szolgálják **az egyén együttműködési képességének, kreativitásának, szocializációjának, viselkedéskultúrájának kibontakozását, fejlődését.**

Beszéddel fejezzük ki az **érzelmeinket, gondolatainkat, a tárgyakhoz, emberekhez való viszonyunkat, tapasztalatainkat, véleményünket**, egy-egy tevékenységről szerzett **ismeretünket.**

A jobb, árnyaltabb kapcsolatfelvételt, ismeretnyújtást, befogadást segítik a nonverbális kommunikációs eszközök: a mimika, a gesztus, a tekintet, a térközsabályozás (közelebb-távolabb stb.), a vokális jelek (a beszéd tempója, hangmagasság, hangerő).

A nyugodt, barátságos, közlés kifejezésére ösztönző, tevékenységeket felkínáló felnőtt biztosíthatja a megfelelő fejlődést.

Legyen mód a személyes beszédfejltség, érzelmi viszonyulás feltérképezésére, egyéni, mikrocsoportos, csoportos beszélgetésre. Fontos a beszélőkedv fenntartása, fokozása, szókincsbővítés megfelelő tevékenység biztosításával, beszédre ösztönző kérdésfeltevéssel, élménynyújtással, bábozással, dramatizálással.

A csoportban lévő sérült gyermek beszédfejlődésére, kapcsolatteremtésére a közösség ösztönzőleg hat, de a megfelelő szakember- elsősorban logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus- segítsége elengedhetetlen.

Feladatunk a tájnyelv – „őzö” nyelvjárás – ápolása. A cigány nemzetiséghez tartozó gyermekek kultúrájának megismerése, befogadása.

Az óvoda **a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára**, mint életkori sajátosságra, valamint **meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket**, melyeken keresztül **tapasztalatokat szerezhet** a természeti és társadalmi környezetről.

Célunk:

- ❖ Oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédkésztsége fejlődik és fejleszthető.
- ❖ Az anyanyelv fejlesztésének és a kommunikáció különböző formáinak alakításának – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – megvalósítása az óvodai nevelőtevékenység egészében
- ❖ Az anyanyelv jel-és szabályrendszerét a gyermekek játékos tevékenységek, munka, tanulás, társas érintkezések során utánzás alapján sajátítsák el.
- ❖ A gyermek beszédkésztségének fejlesztése, a szókincs bővítése.
- ❖ A sajátos nyelvi formák elsajátítása a nyelvtanilag helyes beszéd, a mondanivaló árnyalt megfogalmazása.

Helyes mintaadással és szabálykövetéssel a gyermekek anyanyelvi fejlesztése és kommunikációs készségének megalapozása. A sajátos nyelvi formák elsajátítása, a nyelvtanilag helyes beszéd és szókincsbővítés, valamint a beszédhibák feltárása, korrekciója logopédus segítségével.

Az anyanyelvi fejlesztés és nevelés megvalósítása:

Az anyanyelv fejlesztése, az anyanyelvi nevelés szerves része az óvodai élet, az óvodai nevelés egész rendszerének. A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építünk.

A spontán kommunikációs helyzetek kihasználása sok lehetőséget kínál az anyanyelvi nevelésre. A nap folyamán a játék, a különböző tevékenységek során természetesen alakuló élethelyzetekben az óvónő és a gyermek, illetve a gyermek és a társai szabadon kommunikálnak. A szituációk tartalmukat tekintve sokfélék lehetnek (kapcsolatfelvétel, közlés, probléma, konfliktushelyzetek...).

A szabad játékban megvalósuló szerepjáték, bábozás, dramatizálás fejlesztő hatása óriási. Ezért is rendkívül fontos, hogy az óvónő biztosítsa ezekhez a tevékenységekhez a megfelelő feltételeket. (Érzelmi nevelés és szocializáció és a játék fejezet)

A mindennapok spontán helyzeteiben a kisgyermek utánzással tanul kommunikálni. Az óvodai anyanyelvi nevelésben óriási szerepe van a környezet beszédkulturájának, verbális, és nonverbális kommunikációjának, az interakció minőségének.

Az óvodában az óvónő kommunikációja minta a gyermek számára, a beszéd, a viselkedés, a hiteles, nyílt kommunikáció szempontjából. Az óvodapedagógus mindig elvárásoknak megfelelően viselkedik, fontos, hogy milyen mintát közvetít a gyermeknek, a szülőknek, nevelő munkát segítőknél.

A metakommunikáció szerepe a közlés tartalmának alátámasztásában nagy, az óvodás gyermek számára a megértés szempontjából különösen fontos. A gyermek gyakran igényli a testközelséget, ölben ülést, odasimulást, kézfogást, simogatást. Az óvónő ügyeljen a térközsabályozás és az érintés helyes megnyilvánulásaira.

Az óvónő beszéde feleljen meg a modell szerepnek (helyes artikuláció, beszéd dallamossága, tagolt, halk beszéd). A gyermek életkori sajátosságából kifolyólag nehezen érti meg a felgyorsult tempójú beszédet, ez negatívan hat a beszéd megértésére, beszéd produkciójának, a gyermek gondolkodására, figyelmének, viselkedésének alakulására. Az óvónő beszéde személyhez szóljon, ne beszéljen a gyermekek fölött, ne kiabáljon. A hangos beszéd zavarja a nyugodt légkört, és mások beszédének megértését.

Az óvodapedagógusnak a szóbeli kifejezés a legfontosabb munkaeszköze. Ez szükségessé teszi, hogy beszédét folyamatosan, tudatosan művelje. Az óvónő a nap folyamán alakuló páros, kiscsoportos szituációk kihasználásával sokat tehet a gyermek fejlődésének elősegítéséért. Sokat beszélgetsen a gyermekekkel, hallgassa meg őket. Hetente tartson „Beszélgető kört”, melyet hangulatossá tehet egy gyertya meggyújtásával. Itt adjon lehetőséget a gyermekeknek egy aktuális élménynek, vagy egy adott témával kapcsolatos történet elmondására, elmesélésére.

Az óvoda feladata:

- ❖ Képesse tenni a gyermekeket a feléjük áramló verbális és metakommunikációs információk befogadására, megértésére, érzelmeik, gondolataik pontos, hatásos kifejezésére.
- ❖ Differenciált foglalkozás szervezése a nyelvtanilag hátrányos helyzetű, a fejlesztendő és a kiemelkedően fejlett gyerekek számára, emellett az egyéni képességek és eltérések figyelembevételével történő fejlesztés.
- ❖ A kommunikáció különböző formáinak alakítása- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel.
- ❖ Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.
- ❖ A gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása, a válaszok igénylésének messzemenő figyelembevétele.
- ❖ Szabad önkifejezés, közlési vágy, kapcsolatteremtési készség elősegítése, spontán kommunikációs helyzet kihasználása.
- ❖ A gyermekek kommunikációs, metakommunikációs képességének fejlesztése.
- ❖ Szókincsbővítés, alapozó funkciók megteremtése.
- ❖ Anyanyelvi játékok alkalmazása, sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása.
- ❖ A szociokulturális háttér ismeretében kompenzálni a nyelvi hátrányokat, hiányosságokat.
- ❖ Mindennapos mesehallgatás biztosítása, bábszínház, könyvtár, színvonalas előadások látogatása.
- ❖ Egyéni adottságok, hajlam, rátermettség, kiemelkedő képesség felfedezése, városi versmondó, mesemondó versenyeken való részvétel támogatása.

A megvalósítás módjai:

- ❖ anyanyelvi játékok
- ❖ képolvasás
- ❖ beszélgetés
- ❖ dramatikus játékok
- ❖ bábozás

A gyermek fejlődésének várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ Képesse válik mintakövetéssel, utánzással történő tanulásra, önálló beszédre, verbális kapcsolattartásra, beszédfigyelemre, - figyelemre.
- ❖ Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél.
- ❖ Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezi ki.
- ❖ Beszéde jól érthető, mondataikban megjelennek a főnevek, igék, melléknevek, számnevek.

- ❖ Megfelelő tempóban, hangnemben, hangsúllyal beszél, kifejezve érzelmeit, gondolatait.
- ❖ Beszédében megjelennek az elvont fogalmak, és az ok-okozati összefüggéseket jelölő szavak.
- ❖ Érdeklődést mutat az új, és ismeretlen kifejezések iránt.
- ❖ A könyveket szívesen nézeget, mesél a képekről, élményeit képi ábrázolásban megjeleníti.
- ❖ Kialakul nyelvi fejlettsége, írás, olvasás iránti érdeklődése.
- ❖ Minden szófajt használ, szókincse folyamatosan bővül, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot.

10.4. Értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az értelmi nevelés célja: A gyermekek ismeretszerzésének és képességfejlődésének segítése, változatos tevékenységi, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával.

Az értelmi nevelés a gyermekek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít alapot. **Aktív cselekedtetéssel**, az érzelmi hatások felerősítésével **eljuttatni a gyermeket** a szimbolikus, egocentrikus gondolkodástól **a szemléletes, tapasztalaton alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig.**

Feladatok:

- ❖ **Ösztönző környezet biztosítása** valamennyi értelmi képesség, **különösen a képzelet és kreativitás** fejlődését elősegítve.
- ❖ A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak **rendszerezése, bővítése.**
- ❖ Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és az alkotó képesség **fejlesztése.**

A gyermekek ismeretszerzésének és képességfejlődésének alapfeltétele:

- ❖ a sokféle tevékenységi lehetőség
- ❖ az óvónők gyermekismerete
- ❖ szituációérzékenysége
- ❖ módszertani gazdagsága

A gyermeki kíváncsiságra alapozott tága értelmzett tanulási igény kielégítése és fenntartása a sokféle tevékenységben adódó problémahelyzetek, kereső-kutató próbálkozások lehetőségének biztosítása által történik.

A gyermek fejlődésének segítésének elvei:

- ❖ Differenciálás.
- ❖ Sokféle tanulási forma kihasználása: felfedezést, felismerést, modellkövetést segítő eszközök biztosításával.
- ❖ Az óvodapedagógus a gyermekekben igyekszik felkelteni és fenntartani az önálló tapasztalatszerzés, megismerés igényét, a próbálkozás örömét. Ennek érdekében indokolt esetben használja az IKT- eszközöket is.
- ❖ Integrálás.
- ❖ A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, tervezett bővítése, a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való alkalmazásához készségek kialakítása.

Pedagógus feladata:

- ❖ feltételek biztosítása
- ❖ próbálkozások, mintakövetés támogatása
- ❖ érdeklődés ébren tartása
- ❖ modern információfeldolgozási eszközök használata, példát mutat az infokommunikációs eszközök óvodában indokolt alkalmazására
- ❖ sokoldalú érzékeltetéssel az óvodapedagógus a gyermek érzékszerveinek bevonásával ismereteit gazdagítja, a szerzett ismeretek között az összefüggések felfedeztetése, logikai képességeik fejlesztése kiemelt feladata

További feladataink ennek érdekében:

- Az utánzásos modellkövető tanulás /szokásalakítás/.
- Az óvodapedagógus az együttműködés, kommunikáció elősegítésére követendő mintát mutat a gyermekek és szülők számára a digitális eszközök funkcionális használata terén.
- A spontán játékos tapasztalatszerzés /próba-szerencse- tanulás/.
- A tevékenykedés és a szóbeliség összekapcsolása.
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretszerzés.
- Az óvónővel való együttműködés, az irányított megfigyelés, tapasztalás.
- Különböző probléma megoldások a tevékenységek során.
- Az óvónő által kezdeményezett foglalkozások.

A nevelőmunkát segítők:

- a gyermek anyanyelvi fejlesztésébe mintaértékű kommunikációval pozitív mintát nyújtva kapcsolódnak be

- a természeti és társadalmi környezet megfigyelésére irányuló tevékenységekbe, sétákba a csoportot kísérve beszélgetéseket kezdeményez, támogatja a beszédkedvet

Együttműködés a családdal:

- Az óvodapedagógus a szülőkkel tartott folyamatos kapcsolat során tájékoztatást ad a gyermek fejlődési üteméről, a megelőzés és a korrekció érdekében javaslatot tesz fejlesztési lehetőségekre és segítő szakemberrel való együttműködésüket megszervezi.
- A gyermek fejlődését a szülők számára a betekinthetőséget biztosítva dokumentálja.

A gyermek fejlődésének várható jellemzői óvodáskor végén:

- ❖ Anyanyelvi fejlettsége révén képessé válik gondolatai, érzelmei kifejezésére, a folyamatos beszédre.
- ❖ Használja a beszédhelyzeteknek megfelelő beszédfordulatokat.
- ❖ Udvariassági kifejezéseket alkalmaz.
- ❖ Megfelelő beszédfigyelemmel rendelkezik.
- ❖ Beszéde tagoltsága megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- ❖ Az érdeklődése sokoldalú.
- ❖ Tanulási szituációk iránt motivált.
- ❖ Értelmi képességei sokoldalúan fejlődnek.
- ❖ Érzékelésük, észlelésük, /vizuális, akusztikus/ differenciált.
- ❖ A testséma kialakult.
- ❖ Téri tájékozottsága fejlett.
- ❖ Megalapozódott a szándékos bevésés és felidézés.
- ❖ Megjelenik a szándékos figyelem.
- ❖ Gondolatait érthetően ki tudja fejezni.
- ❖ Képes meghallgatni, és megérteni másokat.
- ❖ Elemi ismeretei vannak önmagáról és környezetéről

11. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

„Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodai nevelés kulcs-szereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.” (ÓNOAP IV. fejezet 1. és 2 pont)

11.1.Személyi feltételek

	Károly Óvoda székhelye (fő)	Károly Óvoda Móricz Zsigmond Utcai Tagintézménye (fő)
Óvodapedagógus	10	5
Gyógypedagógus	1	Székhelyről utazó
Igazgató	1	1 (Tagintézmény-igazgató)
Igazgató-helyettes	1	-
Óvodatitkár	1	-
Nevelő-oktató munkát segítők száma:		
• Dajka	6	3
• Pedagógiai asszisztens	2+1	1
Karbantartó/ Udvaros	1	1
Összesen:	23	11
Szak- és egészségügyi szolgálat külső segítő szakemberei:		
• Gyermekorvos		1
• Védőnő	1	1
• Fogorvos		1

Megértő, türelmes, érzelmileg elfogadó partneri szerepet töltünk be az együttnevelésben. Követelményünk és elvárásunk, hogy előítéletektől mentesen közeledjünk a különböző kultúrájú családokhoz.

Manapság a pedagógus személyisége megkívánja a komplex, rugalmas látásmódot, így az új dolgok iránti elfogadáshoz a bátor, kezdeményező, kipróbáló, új iránt fogékony személyiség megléte szükséges.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Pedagógiai asszisztens és az óvodapedagógus együttműködése:

Az óvodákban pedagógiai asszisztens: 3 óvodai csoportonként 1 fő alkalmazása finanszírozott. A pedagógiai asszisztens támogatást nyújt az óvodapedagógusoknak.

Pedagógiai asszisztens kompetens szerepköri feladatai:

Szerepet vállal:

- a gyerekek biztonságos körülményeinek megteremtésében, a balesetek elkerülésének kivédésében;
- az óvodai tevékenységekhez szükséges szervezési feladatok ellátásában;
- az óvodai ünnepek, hagyományok szervezésében;
- gondozási feladatokat lát el, segíti a gyermekek étkeztetését, tisztálkodását, közlekedését és segédkezik az altatásban;
- felügyeli a gyermekeket az udvari vagy szabadidős tevékenység, illetve külső program esetén, betartatja velük az óvodai házirendet.

Az óvónő és a dajka együttműködése:

Az óvodában a nevelés eredményességéhez a dajka munkája az óvodapedagógus segítő társaként szervesen hozzátartozik. Célunk az óvónői és dajkai munkakör összehangolása a pedagógiai munka hatékonysága érdekében.

Programunkban konkrétan körül határoljuk azokat a feladatokat, amelyeknél számíthatunk a segítségükre, egyértelművé tesszük a számukra, hogy mely pedagógiai kérdésekben van véleményezési, mely pedagógiai kérdésekben van döntési jogkörük. A dajka munkája az óvónőével összehangoltan működik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki épp úgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.

Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten beszámoljunk az óvoda és az adott óvónők nevelési elképzeléseiről és módszereiről. Folyamatosan tájékoztatjuk őket arról, hogy a nevelési célok érdekében, hogyan kívánjuk a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani.

Nevelőmunkánk során a pedagógiai asszisztens, a dajka és az óvodapedagógus tevékenységét összehangoltá kell tennünk. A pedagógiai programnak megfelelően kell tevékenykedniük. Az együttműködés, a munkamegosztás tudatos folyamat, melynek alapvető feltétele a rendszeres, naprakész, konkrét tervek, elvárásokat megfogalmazó munkatársi megbeszélés az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens és a dajka között.

A dajka kompetens feladatkörei:

- Az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése.
- A gyermekekről kapott információk felettesei felé való továbbítása.
- Az óvónő útmutatása alapján az egyéni bánásmód elvének, és a differenciált módszereknek történő alkalmazása.
- Segítse a gyermekek tevékenységét, de ne végezze el helyettük

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli (gyógypedagógus, logopédus).

Az óvodapedagógusok továbbképzéseken szerzett ismeretei az óvodai nevelőmunka hatékonyabb és eredményesebb megvalósítása érdekében elengedhetetlen.

A következő szakvizsgás képzéseken vettek részt az óvodapedagógusok a 2018-2023. továbbképzési ciklusban:

Szakvizsgás képzés megnevezése:	Részt vett óvodapedagógusok száma:
Fejlesztő, differenciáló pedagógus	1 fő
Közoktatási vezető	2 fő

A szociálisan hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megsegítésére, hátrányaik kompenzálására, az egyéni bánásmód hatékonyabb alkalmazása érdekében a következő időszakban a nevelőtestület által preferált továbbképzési területek:

Drámapedagógia, Pompás Napok- népmese foglalkozások módszertani képzések, A robotika és a kódolás alapozása kisgyermekkorban BeeBot és BlueBot robotokkal.

Célunk a színvonalas kisgyermekkorai nevelés biztosítása minden gyermek számára, különösen a hátrányos helyzetű, illetve a sajátos nevelési igénnyel rendelkező, ezen belül a fogyatékkal élő, valamint a tehetséges gyermekek részére. Ezért az elkövetkezendő években óvodapedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – az érintettek igényeire is alapozottan – kiemelten a pedagógiai programunkban megfogalmazott cél és feladatrendszer határozza meg.

Fontos továbbá, hogy az óvodapedagógusok számítástechnikai területen fejlesszék tudásukat, tekintettel a köznevelési jogszabályháttér változásaira. (OviKRÉTA, PED TÉR online felületek bevezetése).

Munkakör	Óvoda alkalmazásában	Külső fenntartó alkalmazásában
Logopédus	-	1
Gyógyypedagógus	1	1
Pszichológus	-	-
Egyéb rehabilitációs szakember	-	-
Hitoktató	-	2
Egyéb	-	-

A pedagógiai szakszolgálat munkatársait (gyógyypedagógus, logopédus) a hódmezővásárhelyi Pedagógiai Szakszolgálat (6800, Hódmezővásárhely, Szék u. 3.) biztosítja.

Az SNI fejlesztést eddig utazó gyógyypedagógiai hálózat keretében, külső fenntartó (Hódmezővásárhelyi Tankerület) biztosította, logopédiai megsegítésükhöz 2025-ben logopédus szakembert igényeltünk.

Az ellátási forma átalakítása 2024. év végén megtörtént, saját, intézményi (fenntartói) foglalkoztatás formájában, a kiemelt figyelmet igénylő (SNI) gyermekek teljeskörű ellátása érdekében.

11.2. Tárgyi feltételek:

A tárgyi feltételek biztosítása terén kiemelt hangsúlyt kapnak az alábbi feladatok; rendelkezünk kell a helyi pedagógiai programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel:

Óvodánk épületeit, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy

- ❖ szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését;
- ❖ tegye lehetővé mozgás- és játéki igényük kielégítését;
- ❖ a gyermekeket harmóniát tükröző színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül;
- ❖ a gyermekek által használt tárgyi felszereléseket, eszközöket számukra hozzáférhető módon és biztonságukra odafigyelve kell elhelyezni.

A Károly Óvoda székhely épülete 1902.-ben került átadásra, 2024. évben teljeskörű akadálymentesítése, felújítása, fűtés korszerűsítése történt, új épületrész építésével, belső helyiségek funkcionális átalakításával. 2025. év szeptemberétől a 4 óvodai csoport számára 3 mosdó és WC helyiség vehető igénybe. Kialakításra került egy akadálymentesített mosdó (WC) helyiség is.

Az udvari fa kis ház elbontásra került, mely elsősorban az neveléshez szükséges eszközök tárolására szolgált, de a nevelő-testületi üléseknek is helyet adott.

A felújítással megteremtettük a gyermekek és dolgozók számára a megfelelő és biztonságos környezetet.

A Móricz Zsigmond Utcai Tagintézményben mindhárom csoportnak külön öltözője, mosdója, WC-je van.

Csoportszobáink berendezéseit úgy alakítottuk ki, hogy megfeleljen a gyermekek testméreteinek. Játékeszközeiket, egyedi arculatát igényeiknek, ízlésüknek megfelelően, az óvodapedagógusok önállóan választhatják ki, mindezek a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálják, melyek változatos színükkel, formájukkal, harmóniát sugároznak a környezetükben.

A szülőkkel való kapcsolattartás érdekében a fogadóórát, és a nevelő-testületi megbeszéléseket a nevelői szobában tartjuk.

A Székhely és a tagintézmény is rendelkezik tornaszobával, melyek csoportszoba kapacitás felszabadulásával (2012.) kerültek kialakításra.

Mindkét óvodában az előírásoknak megfelelő mozgásfejlesztő kültéri játékokkal igen jól felszerelt tágas udvar található, mely minden csoportnak külön játszóportát tud biztosítani, sok zöld felülettel.

Óvodánk önálló főzőkonyhával rendelkezik a József Attila Utcai Telephelyen a Székhely épületben tálalókonyha található és a Móricz Zsigmond Utcai Tagintézményben teljes korszerűsítésen átesett (2023.) melegítőkonyhába naponta kiszállításra kerül az étel.

Székhely épület helyiségei

Helyiségek funkciója	Száma	Felszereltsége
Csoportszoba	4 (különböző méretű)	a pedagógiai program megvalósításához szükséges bútorok, eszközök, tárgyak.
Öltöző (folyosón)	4	nyitott öltözőszekrények
Iroda helyiség (vezető és óvodatitkár)	1	célszerű berendezés, számítógép, nyomtató, fénymásoló, telefon, internet hozzáférés
Logopédiai (fejlesztő) szoba	1	szakmai fejlesztő eszközök, berendezések
Tornaszoba+ beépített szertár	1	mozgásfejlesztő eszközök
Felnőttmosdó helyiség, WC –vel	1	Felnőttek számára
Akadálymentes mosdóhelyiség WC-vel	1	Mozgáskorlátozottak számára
Öltöző, mosdóval, WC-vel, tusolóval (varrószoza)	1	Dolgozók számára
Gyerme mosdó helyiség WC-vel	3	gyermekméretű mosdókagylók, WC-k
Teakonyha, pihenő	1	Dolgozói pihenő
Mosókonyha	1	mosógépek, szárítógép, beépített tároló szekrény
Tálalókonyha	1	HACCP rendszernek megfelelő berendezés
Szertár	1	irodaszer, egyéb eszközök
Tisztítószer, vegyszer tároló	1	Tisztítószer
Kazánház	2	1 gázkazán 1 aprítékos kazán

József Attila Utcai Telephely épület helyiségei

Helyiségek funkciója	Száma	Felszereltsége
Csoportszoba	2 (különböző méretű)	a pedagógiai program megvalósításához szükséges eszközök, tárgyak, beépített szekrények
Öltöző (folyosón)	2	nyitott öltözőszekrények, beépített szekrények dokumentumok, tisztítószer tárolására
Mosdó	2	gyermekméretű mosdókagylók, wc-k, 1 felnőtt wc-vel, tusolótálca
Élelmezésvezetői iroda helyiség	1	célszerű berendezés, számítógép, nyomtató, telefon, internet hozzáférés
Főzőkonyha a hozzá tartozó raktár- és kiszolgáló helyiségekkel	1	HACCP rendszernek megfelelő berendezés
Kazánház	1	

Tágas, füves és fedett betonos résszel („Szín alja”) kombinált játszóudvar választja el a két épületet, mely portán 4 raktárhelyiséget magába foglaló melléképület található.

Damjanich utcai Telephely épület helyiségei

Helyiségek funkciója	Száma	Felszereltsége
Szoba	5 (különböző méretű)	
Előszoba	1	
Folyosó	1	
Mosdó, WC-vel, tusolóval	2	
Konyha	1	
Kazánház	1	

A 2024/2025.nevelési év elején került az épület – Hét Halász Vendégház – kijelölésre óvodai nevelés céljára, a Székhely épület felújítása miatt.

A Móricz Zsigmond Utcai Tagintézmény helyiségei

Helyiségek funkciója	Száma	Felszereltsége
Csoportszoba	3	a pedagógiai program megvalósításához szükséges eszközök, tárgyak
Öltöző	3	zárt öltözőszekrények
Mosdó	3	gyermekméretű mosdókagylók, wc-k, tusolótálcák.
Felnőtt wc (1 akadálymentesített)	2	
Fejlesztő szoba	1	fejlesztő eszközök
Logopédia szoba	1	szakmai fejlesztő eszközök, berendezések
Nevelő-testületi szoba (Szülők fogadására kijelölt helyiség)	1	célszerű berendezéssel ellátott
Iroda helyiség (tagintézmény-igazgató)	1	célszerű berendezés, számítógép, nyomtató, fénymásoló, telefon, internet hozzáférés
Dajkaszoba	1	szükséges eszközök, bútorok
Mosókonyha	1	mosógép, szárítógép, zuhanyzó
Tálalókonyha	1	HACCP rendszernek megfelelő berendezés
Szertár	2	irodaszer, tisztítószer (szekrényben elzárva) és egyéb

		tároló helyiség polcokkal
Kazánház	1	
Játszóudvar	1	számos mozgásfejlesztő játék.

11.3. Csoportszervezési formák

Intézményünkben a csoportalakítást befolyásoló tényezők:

- ❖ Köznevelési törvény rendelkezései a létszámhatárokról.
- ❖ Az Alapító Okiratban elfogadott maximális csoportlétszám.
- ❖ Esélyegyenlőség, az egyenlő hozzáférés biztosítása elveinek megfelelően a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszámarányainak figyelembevétele.
- ❖ A jelentkező gyermekek életkori megoszlása.
- ❖ Az óvodai épület adottságainak, a környezet igényeinek, az óvodai élet hagyományainak, szokásrendszerének és lehetőségeinek figyelembevétele.

Óvodánkban azonos életkor szerint szerveződő csoportokra, és vegyes életkorú csoportok kialakítására is lehetőséget biztosítunk.

Programunk a csoport szervezeti kereteitől függetlenül eredményesen megvalósítható, hisz alapelve a gyermekek közötti különbség természetes elfogadása, egyéni bánásmód alkalmazása.

Az óvónő feladata, hogy a szervezeti keretek esetleges hátrányait oldja, előnyeit pedig kiaknázza, a gyermekek nevelése szempontjából.

11.3.1. Csoportalakítás elvei

Azonos életkor szerinti csoportoknál:

- ❖ A csoportok feltételeinek évenkénti és folyamatos alakítása a gyermekek változó igényeihez.
- ❖ Az életkor miatt szükséges csoportváltások zökkenőmentességének biztosítása/ gyerek, szülő megfelelő előkészítése a változásra, fogadásuk az új csoportban/.

Vegyes életkorú csoportoknál:

- ❖ A feltételek megfelelő alakítása az eltérő életkorból adódó igényeket figyelembe véve.
- ❖ A különböző életkorból adódó igények, szükségletek optimális összehangolása.

A gyermekek többsége már négy évet tölt el intézményeinkben, ez teszi aktuálissá a csoportok többféle felosztását.

11.4. Az óvodai élet megszervezése

- ❖ A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú,

párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

11.4.1. Napirend

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.

Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.

A rugalmas elemek biztosítják, hogy érvényesüljön a folyamatos óvodai életszervezés, amely:

- ❖ Hozzájárul a korosztálynak megfelelő tevékenységekhez, különösen a játékokra fordítható, minél hosszabb időt.
- ❖ Megfelelő időt biztosít a gyermekek számára a különböző tevékenységekhez.
- ❖ Lehetőséget ad a tevékenységekhez szükséges folyamatos átmenetre, a csoportos élethelyzetek megoldására.
- ❖ Lehetőséget ad az életkorból adódó, és az egyéni igényektől függő időszükséglet biztosítására /pihenés, gondozási tevékenység.../. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.
- ❖ Lehetőséget ad az időjárástól függően a szabadban való tartózkodás idejének megváltoztatására.
- ❖ Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő tervezett tevékenységeket óvodapedagógus irányítja, felügyeletet naponta a 6-8 óra, és a délután 13.00-17.00 óra közötti időszakban nevelő munkát segítők is biztosíthatnak.

Időtartam	Tevékenység
6.00-7.00	Gyermekek fogadása összevont csoportban
7.00-11.30	<ul style="list-style-type: none"> Játék és szabadidős tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban. Mindennapos testnevelés (teremben, tornaszobában, vagy a szabadban). Tervszerű kötött vagy tervszerű kötetlen tevékenységek (óvodapedagógusok döntése alapján meghatározott időpontban), tisztálkodás, előkészület a tízóraihoz, tízórai. Játékba integrált egyéni és mikro csoportos tevékenységek, fejlesztés. Környezetünkben megélt élmények, tapasztalatok feldolgozása, rendszerezése <ul style="list-style-type: none"> - Verselés, mesélés - Ének, zene, népi játék - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Külső világ tevékeny megismerése - Matematikai tartalmú ismeretek - Mindennapos mozgás - Munka jellegű tevékenységek - Tevékenységekben megvalósuló tanulás Részképességek fejlesztése egyéni formában Tisztálkodás, öltözködés. Külső világ élményei, séták, megfigyelések. Valamennyi olyan játéktevékenység, melyet igényel a gyermek.
11.30-14.30	<ul style="list-style-type: none"> Öltözködés, tisztálkodás, ebéd előtti előkészületek. Ebéd. Testápolás, terem előkészítése a pihenéshez. Pihenés előtti beszélgetés, mese, ének. Pihenés egyéni szükségletnek megfelelően.
14.30-16.00	<ul style="list-style-type: none"> Folyamatos ébredés, testápolás, uzsonna. Játék a teremben vagy a szabadban, az évszaktól függően, a szülők érkezéséig.
16.00-17.00	Összevont csoportból hazaadás

Június 1. és augusztus 31. közötti időszakban a nyári napirend szerint szervezzük a gyerekek óvodai életét. Az év közbeni szokások megtartása mellett ez annyiban jelent változást, hogy a gyermekek lehetőség szerint egész napjukat a szabadban töltik. Tevékenységi lehetőségeik bővülnek, tervezett, változatos udvari játéktevékenységek felajánlásával.

11.4.2. Hetirend

A **hetirend** a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugodt légkört teremti meg az óvodai csoportban. A hetirend és a napirend biztosítja a szokásrendszer segítségével a gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődését, és lehetőséget nyújt az óvodások napi életének megszervezéséhez, melyet az egész nap folyamán óvodapedagógus irányít.

Figyelünk arra, hogy minél rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze.

Jusson idő a gyermeki tevékenységek, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság a spontán alakuló helyzetekhez való alkalmazkodást segíti elő, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

Szabadon dönthetünk abban a kérdésben, hogy mely tevékenységeket és szervezeti formákat választjuk a gyermekek fejlesztése érdekében az egyes napok folyamán.

A hetirendben életkortól függően naponta biztosítjuk a tervezett és rendszeres mozgásfejlesztést. Heti 1 alkalommal minden korosztály számára kötelező az irányított **mozgásos** tevékenység. A keret és az időtartam változó, szervezhető kezdeményezett, vagy kötött formában.

Mozgásfejlesztő szabályjátékokat, a spontán mozgásos tevékenység keretein belül, a gyerekek részképességeinek fejlesztésére törekedve szervezünk.

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

A felajánlott, **választható műveltségterület** integráló tevékenységet úgy alakítjuk, hogy naponta folyamatosan legyen lehetőség bekapcsolódni a művészeti tevékenységekbe, amelyek a szabad játék keretein belül szervezhetők.

Általános tartalma (napi 20-30 perc) és maximális (napi 5-35 perc) időkeretei*:

	Naponta 20-30 perc	Naponta 30-35 perc
Hétfő	Spontán és irányított mozgásos tevékenység Verselés, mesélés	Irányított mozgásos tevékenység
Kedd	Spontán és irányított mozgásos tevékenység Verselés, mesélés	A külső világ tevékeny megismerése- matematikai tartalmú tapasztalatok
Szerda	Spontán és irányított mozgásos tevékenység Verselés, mesélés	Ének, zene, népi játék
Csütörtök	Spontán és irányított mozgásos tevékenység Verselés, mesélés	A külső világ tevékeny megismerése
Péntek	Spontán és irányított mozgásos tevékenység Verselés, mesélés	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

*Az egyes tevékenységek a csoportoknál más- és más napon történnek.

A tevékenységtartalmak szervezésének elvei:

- ❖ integrálás
- ❖ felfedezést, felismerést, modellkövetést segítő eszközök biztosítása
- ❖ differenciálás elve

Szervezési gyakorlat:

- ❖ mikro-, makro csoportokban, egyéni vagy páros tevékenykedtetési formában szervezett foglalkozások, fejlesztések, ismeretek átadása céloknak megfelelő sokszínű használatával.

Az egyéni fejlesztéshez az óvodapedagógusok átfedési ideje ad lehetőséget, amelynek hatékony kihasználása a két óvónő összehangolt együttműködésével lehet eredményes.

11.4.3. Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben, beleértve a tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket is-, a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – tevékenységformától függően (pl. mozgás), akár külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

12. A NEVELŐMUNKA DOKUMENTUMAI (20/2012. (VIII. 31.) EMMI RENDELET ALAPJÁN)

Az óvoda szakmai dokumentumai, a nevelőmunka tervezésével, a nevelési program megvalósításával a gyermekek fejlődésének nyomon követésével kapcsolatos információk rögzítésére szolgálnak.

Az óvoda szakmai dokumentumainak vezetésére szolgáló web felület az oviKRÉTA, melynek kezelése a 2024/2025. nevelési évtől kezdődően kötelező az óvodákban.

Az oviKRÉTA egy online platform, amely támogatja az óvodai adminisztrációt és kommunikációt.

12.1. Az óvodapedagógus tervező munkája:

Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos **feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása**, még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra.

- ❖ *Éves terv* készítése – *évszakonként* tervezi meg a nevelési anyagot.
- ❖ *Hetirendet, Napirendet* készít a tevékenységek rendszeréhez.
- ❖ *Hetitervet* készít- külön tervezve a nevelés és tanulás aktuális feladatait.
- ❖ *A nevelés- tanulás értékelése*- 3 hónap tevékenységének értékelését fogja át.
- ❖ *Feljegyzéseket* vezet a gyermekek fejlődési üteméről- a konkrét megfigyelések alapot adnak az egyéni, differenciált fejlesztés megtervezéséhez.
- ❖ *Kiemelt figyelmet fordít* a gyermekekről vezetett feljegyzések dokumentálásánál, az egyéni fejlesztő programok vezetésénél az SNI gyermekek fejlődési mutatóiról a gyógypedagógus szakmai közreműködése mellett, a HH-s HHH-s, SNI-s gyermekek fejlesztési feladataira.

Óvodai csoportnapló kötelező tartalom

Nevelési éven belüli időszakokként tartalmazza:

- ❖ a gyermek adatait,
- ❖ a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységeket,
- ❖ foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formákat, tevékenységeket,
- ❖ hivatalos csoportlátogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményt,
- ❖ egyéni megfigyeléseket,
- ❖ egyéni fejlesztéseket,
- ❖ feljegyzést a csoport életéről,

A gyermek személyiségfejlődését nyomon követő dokumentáció:

A gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentáció, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát, fejlesztési javaslatokat.

Az óvodapedagógus, a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét nevelési évenként kétszer dokumentációban rögzíti az oviKRÉTA felületén.

Az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében, a gyermek fejlődésének nyomon követése, a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazunk, DIFER vizsgálattal.

A nyomon követés kötelezően tartalmazza:

- ❖ a gyermek **anamnézis adatai**;
- ❖ 5 és 6 éves korban elvégzett **DIFER vizsgálat** dokumentációját, fejlődési eredményeit;
- ❖ a gyermek fejlődését segítő **megállapításokat, intézkedéseket, azok eredményeit**;
- ❖ amennyiben **szakértői bizottság** vizsgálta, a vizsgálat **megállapításait**, a fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatát;
- ❖ szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait;
- ❖ **egyéni fejlesztési tervet/fejlődési napló**;
- ❖ a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket;

12.2. A gyermek fejlettségének mérésére szolgáló dokumentáció:

- ❖ a gyermek óvodai **bemenetvizsgálata** (szociális, értelmi, érzelmi, beszéd-, mozgásfejlettség);
- ❖ **DIFER mérési módszer alkalmazása** a gyermek 5. életévének betöltésekor minden gyermek esetében elvégezzük a felmérést, az egyes területek fejlettségi szintje határozza meg a fejlesztés további irányát, területét.
- ❖ **Iskolaérettségi vizsgálat**- Szükség szerint- az óvodapedagógus, szülő kérése, szakemberrel folytatott konzultációt követően - a hódmezővásárhelyi Pedagógiai Szakszolgálat végzi el iskolai beiratkozást megelőzően.
- ❖ **Gyógypedagógiai fejlesztési napló**- gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus vezeti az SNI , BTMN gyermekekről.
- ❖ **Feladatlapok, gyermekrajzok, felmérőlapok** elemzése, értékelése.

A mérési dokumentumokat **folyamatosan vezetjük**, összegezzük, eredményeinket kiegészítjük a csoportnaplóban összegzett csoportmérésekkel, mely alapján a fejlesztési irányok az egyes gyermekek és a csoport egészét illetően is kijelölhetők.

A méréseket óvodai szinten is összesítjük, mert ebből következően tudjuk meghatározni magunk számára a következő évi mérési feladatok irányát.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

13. A JÁTÉK

„A gyermek számára a játék nem pusztán időtöltés, hanem a tanulás és felfedezés eszköze.”

(Montessori Mária)

Cél: A játéktevékenységeken keresztül a külvilág elemeinek megismertetése, tapasztalatok szerzése, figyelembe véve a tudásalapú társadalom és az élethosszig tartó tanulás elveit. A gyermekek sokoldalú személyiségfejlődésének elősegítése a játékban. Az én-kép folyamatos alakítása, mely segítséget nyújt minden gyermeknek abban, hogy a külső világból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait a játékában jeleníti meg, hogy egyéni vágyait, ötleteit a sokféle játéktevékenység során kibontakozhassa. Mindennek alapja az inger-gazdag környezet, mely tanulásra ösztönöz.

A játék a gyermek legfőbb tevékenységi formája, természetes gyermeki megnyilvánulás, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység.

Jellemzi az önkéntesség, a spontaneitás, az örömelemény, az aktivitás és a variabilitás.

Programunk a gyermeki játéktevékenységet tekinti az elsődleges gyermeki tanulás közegének. Napirendünkben és a játékos tevékenységszervezésben is megjelenik a játék kiemelt szerepe, a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. Szem előtt tartjuk, hogy a játék a nevelési célok elérésének legfőbb eszköze.

A gyermekek számára a játéklehetőség biztosított óvodába érkezéstől kezdve, átszöve az egész napot. A kapkodásmentes, elmélyült játék feltétele, hogy idő legyen az elképzelések megvalósítására, melyre fontos odafigyelni. A hosszú, folyamatos játékidő biztosítja a játék kiteljesedését, amely így lesz örömszerző, feszültségoldó, fejlesztő.

Feladata: Segíti az ismeretszerzést, viselkedési szabályok alkalmazását, társas kapcsolatok kialakítását, elemi pszichikus szükségleteinek kielégítését; a kreativitás, a gyermeki fantázia, mozgás, manuális képességek, kommunikáció, szókincs fejlesztését. Fontos feladata az óvodapedagógusnak a játéktevékenység gazdagabbá, színesebbé tétele. Mindez segítséget nyújt a későbbiekben, hogy a gyermek megtalálja helyét a világban.

Az óvodapedagógus feladata:

- a játékhoz szükséges optimális feltételek biztosítása- megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket, a különböző játékformákhoz, a gyakorló

játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz- hogy a belülről indított szabad játéktevékenységgel a gyermekek szabad képzettársítása fejlődjön;

- a játékban történő tanulás elősegítése a játék sajátosságainak tiszteletben tartásával;
- a gyermekek játékának megfigyelése, hogy képet kapjunk ismereteikről, élményeikről, érzelmi életükről, érdeklődésükről, mozgásigényükről, beszédképességükről, szociális és értelmi fejlettségükről;
- játékkezdemenyezéssel az ötletszegény gyermekek játékának segítése, modellnyújtó szerep vállalása szükség esetén, empátiával, együttműködve fordulva a gyermekek felé;
- együtt játszás során a társas kapcsolatok kialakítása, fejlesztése, együttműködési készség megalapozása;
- lehetőség biztosítása a problémahelyzetek, konfliktusok önálló megoldására, megoldási lehetőségek keresésére ösztönzés;
- a nyugodt légkör megteremtése, támogató óvónői magatartás jelenléte legyen biztosított, ösztönző magatartásával segítse a gyermekek játékválasztását;
- vegye figyelembe a gyermekek életkori, egyéni sajátosságait, fejlődésük jellemzőit a gyermekcsoport összetételét/ fiúk, lányok aránya/, a gyermeki játéktevékenység sajátosságait, és a környezeti adottságokat, ez a játék tervezésnél is fontos szempont;
- biztosítsa a gyermekek számára, hogy szükség esetén a megkezdett játéktevékenységet több napon át folytatódhassák;
- hagyjon elegendő időt a gyermekek számára a játék kiválasztására, a nézelődésre, válogatásra;
- segítse a hátrányos helyzetű és a nemzeti etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek élményhez jutását;
- vegye figyelembe, hogy a játék a nevelés színtere, amely a legalkalmasabb az ép és sajátos nevelési igényű gyermekek együttműködésére és egymásra találására;
- törekedjen arra, hogy a gyermekeknek az udvaron a szabadban is, minden évszakban módja legyen a játékra;
- teremtsen lehetőséget a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit;
- olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget, amelyben a gyermek saját teljesítőképességét is megismerheti;
- nagy empátiával segítse a gyermeket abban, hogy a játékában (TV, okoskészülékek hatása) megjelenő negatív élmények eljátszása során oldja a feszültségét, de játéka másokat ne zavarjon;

- a szervezett vagy spontán játéktevékenység során elsőként utánozható mintát nyújtson, majd bevonható társ maradjon, illetve segítőtve, kezdeményezővé váljon, végül jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását;
- Tudatos jelenléttel biztosítsa az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását.
- törekedjen arra, hogy az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek is megvalósuljanak.

A játék szempontjából a legfontosabb szabályok:

- ❖ Egymás játékának tiszteletben tartása.
- ❖ A játékok szabályainak megismerése, betartása és betartatása, a biztonság érdekében.
- ❖ A játékeszközök rendeltetés szerint történő használata.
- ❖ Az eszközök épségének megóvása.
- ❖ A játék befejezésével tegyék szabaddá a teret más játék számára.

A megvalósítás módja: A gyermek egész napját a játéktevékenység szövi át és határozza meg, ebben zajlik tapasztalatainak, ismereteinek feldolgozása és az élményszerzés lehetősége. Minden nap visszatérő módon, hosszantartóan, zavartalan formában jelennek meg a különböző játéktevékenységek. Szervezeti formáját tekintve lehet előre tervezett (óvodapedagógus által), de a spontán lehetőségek kihasználásából fakadóak is.

Ajánlott óvodai játéksarkok, játékterek:

- ❖ építő-konstruáló játékterek (szőnyegen, asztalnál),
- ❖ családi játékok tere (babaszoba, babakonyha),
- ❖ vizuális tevékenységek, barkácsolás (az asztaloknál),
- ❖ foglalkozásokhoz köthető játékterek –fodrász, orvos, boltos (kialakított sarkokban),
- ❖ bábok, dramatizáló eszközök, hangszerek (játszókuckóban),
- ❖ könyv nézegetésre alkalmas olvasó sarok (gyermekméretű könyvespolc közelében),
- ❖ értelemfejlesztő játékok - kirakó, dominó, társasjáték, kártyajáték (asztaloknál),
- ❖ mindennapi mozgásos játékok (tornaszoba, csoportszobák, előtér),
- ❖ udvari játékterek (saját portákon, „szín alatt”).

13.1. Játékfajták

Az óvodáskorban megjelenő *játékfajták kibontakozásának segítése*, a gyermek szabadságának és az óvodapedagógus tudatos nevelő hatásának következtében valósulhat meg eredményesen.

A játék fejlődése a gyakorló, konstruáló, szimbolikus, szabályjáték vonalán halad, de a gyermekek játékában ezek keverednek, egy időben is megjelenhetnek.

A gyakorlójáték:

- ❖ Leginkább a 3-4 évesekre jellemző.
- ❖ A gyakorló játék során a gyermek: mozgásokat, hangokat ismételtet, ez adja számára a játék örömét.
- ❖ A játékban a gyermek mozog, manipulál, hangot ad, így módja van tapasztalatot szerezni az anyagok tulajdonságairól.
- ❖ A gyermek társait ekkor még főképp szemléli, az egymás mellett való játékon kívül azonban megjelennek a játékban való kapcsolódások, az egymás iránti érdeklődés.

Az óvodapedagógus feladata:

- ❖ a játékhoz sokféle eszközt biztosítson és segítse a nyugodt megfelelő, „egyéni” játszóhelyek kialakítását,
- ❖ mintát adjon az eszközök használatának megismeréséhez,
- ❖ tapintatosan, fejlett szituációérzékenységgel válassza ki a játék befejeződésének idejét,
- ❖ használja ki az udvari lehetőségeket a gyakorlójáték fejlesztésére / homok, kavics/.

Az építő- konstruáló játék

- ❖ A gyermekek létrehoznak, alkotnak valamit a játék során.
- ❖ A játék fontos feltétele a sokoldalú, változatos kész és félkész eszköz.
- ❖ A 3-4 évesek számára a nagyobb méretű eszközök biztosítása szükséges, ők főként spontán építenek és legtöbbször egyedül.
- ❖ A nagyobbaknál már megjelenik a tervezés, az apróbb eszközök előnyben részesítése, az együtt építés, a modell utáni építés, konstruálás és a kész építmény felhasználása.
- ❖ A gyermekek kreatívan használják a legkülönbözőbb félkész eszközöket az alkotáshoz (falapok, anyagok, dobozok, ágak, kövek).
- ❖ Homokból/hóból is szívesen építenek a gyermekek, ehhez biztosítsuk a feltételeket.
- ❖ A gyermekek e játék során sokféle matematikai ismeretet, tapasztalatot szereznek, fejlődik kreativitásuk, finommozgásuk, forma-színészlelésük, tapasztalják a rész- egész viszonyát továbbá alakulnak társas kapcsolataik.

Az óvodapedagógus feladta a megfelelő hely kiválasztásával, az eszközök technikai használatának modellálásával, a fantázia, és egyéni ötletek megvalósításának támogatásával, szükség esetén segítse a játék fejlesztő hatásának kibontakoztatását.

A barkácsolás során a gyermekek különböző anyagok, félkész eszközök felhasználásával játékigényükből fakadó elképzeléseiket valósítják meg. Az *óvodapedagógus* támogató hozzáállása, az egyéni ötletek kibontakoztatásának segítése a feladat.

A szimbolikus játék

- ❖ Ebben a játéktémában a gyermekek érzelmeiket, elképzeléseiket, élményeiket sajátos módon jelenítik meg, egyedül vagy később a társakkal együtt.
- ❖ A gyermekek a szimbolikus játékban spontán megnyilvánulásokat produkálnak, amelyek csak „itt és most” érvényesek.
- ❖ A játékban oldódik a valóság korlátozó szerepe, nem érvényesek a szokványos idő, téri egymásutániságok sem, belső motivációk irányítják, és az érzelmek uralják.

Az óvodapedagógus feladata:

- ❖ leginkább a barátságos légkör kialakítása, mellyel segítheti a játék során az érzelmek szabad kivetítését, eljátszását,
- ❖ biztosítsa a játék témájának, tartalmának színességét, mélységét a nyugodt hely (kuckók, bekerített játszóhelyek) és a megfelelő kellékek, anyagok, (kendő, fátyol, kalap, szoknyák, nagyméretű textilek) kialakításával,
- ❖ kísérje figyelemmel a gyermekek önálló téma és tartalomválasztását, játékszövést. Tartsa tiszteletben a gyermeki játék önállóságát,
- ❖ a játéktevékenység megfigyelése a gyermekek megismerésének legfőbb forrása,
- ❖ segítse elő a játékkapcsolatok kialakulását, serkentő, ösztönző magatartásával,
- ❖ a gyermektárssal való játékának legfőbb terepe a szerepjáték.
- ❖ az adódó konfliktusok megoldásánál a kivárást, mintaadást alkalmazza, és szükség esetén segítsen.

A bábozás, dramatizálás

- ❖ A bábozás és a dramatizálás az önkifejezés kiváló lehetősége. A gátlásos gyermek a báb mögé bújva, a szereplő helyzetébe beleképzelve magát, könnyebben megszólal.
- ❖ A bábozás feszültségoldó hatása is kiváló. Az óvodapedagógus sok ismeretet szerezhethet a gyermek élményeiről, érzelmeiről bábjátékának megfigyelésével.
- ❖ A bábozás és a dramatizálás segíti a gyermekek beszédének, kommunikációs képességének, finommozgásának fejlődését. A fantázia, kreativitás fejlődésére és a társas kapcsolatok alakítására is nagyon jó hatású.
- ❖ Évente több alkalommal szervezünk színházi előadásokat helyben, az élményhez juttatás érdekében, kiemelt figyelemmel a hátrányos helyzetű gyermekek részvételével. Alkalmanként az óvodapedagógusok báb vagy dramatikus játékkal is készülnek a gyermekek számára. A nagycsoportosok színházba is ellátogatnak.

Az óvodapedagógus feladata:

- ❖ alakítson ki a bábozáshoz, dramatizáláshoz kuckót, „oviszínházat”,
- ❖ játék időben tegye lehetővé a bábparaván elővételét, valamint biztosítson különböző típusú bábokat, eszközöket,
- ❖ biztosítsa a szükséges eszközöket: fakanál-, kesztyűs-, gyűszűbábok-, díszletek, dramatizálási kellékek, fejdíszek,
- ❖ kezdetben ő mutassa a bábozást, majd az általa nyújtott élmény hatására a gyermekek is bábozni kezdenek, és játszanak ismert meséket, kitalált szituációkat, amelyek a gyermek fejlődésével egyre bonyolultabbak lesznek.

A szabályjáték

- ❖ E játéknál a legfontosabb a szabályhoz való igazodás igénye.
- ❖ A nagyobb gyermekek önállóan is kezdeményezik az ismert játékokat, később maguk is létrehoznak szabályokat, és önállóan alkotnak szabályjátékokat.
- ❖ A szabályjáték során fejlődik a gyermekek mozgása, kitartása, akaratereje, feladattudata, tanulják a sikerélményt és kudarcélményt.
- ❖ Mozgásos jellegű szabályjátékok lehetnek: dalos népi játék, körjátékok, labdajátékok, versenyjátékok.
- ❖ Értelmem fejlesztő szabályjátékok a figyelmet, logikus gondolkodást, ismeretet fejlesztő játékok.

Az óvodapedagógus feladata:

- ❖ ismertesse meg a gyermekeket sokféle mozgásos és értelemfejlesztő szabályjátékkal,

- ❖ segítsen kiválasztani a gyermekek fejlettségéhez igazodó játékokat, együtt játszással ismertesse meg a játékokat, a csoportos játékoknál ösztönözze a szabályok betartását.

13.2. Játékeszközök

A játékeszköz sokfélesége, sokszínűsége hozzájárul a gyermekek játékának alakulásához, kibontakoztatják, gazdagítják, elképzeléseiket befolyásolják a fejlődésüket.

Az óvodapedagógusnak fontos ismerni a különböző játékeszközök fejlesztő hatását. A gyermekek az eszközökkel való manipulálás tevékenykedés közben sok ismeretet, tapasztalatot szereznek. Jó, ha a méretük, anyaguk tekintetében is sokfélék szélesebb tapasztalatszerzési lehetőséget kínálnak a gyermekeknek / fa, fém, műanyag, papír/.

Óvodánkban előnyben részesítjük a természetes anyagokból készült játékeszközöket, játéktárolókat. (fa, gyékény, vesszőkosarak).

Az eszközök használatával kapcsolatos legfontosabb szabály, a balesetmentesség legyen.

- A 3-4 évesek főbb játékeszközök:
  - ❖ húzogatós, gurulós, hangadásra képes eszközök,
  - ❖ nagyobb méretű autók, járművek,
  - ❖ nagyobb méretű építőkockák,
  - ❖ szimbolikus játékhoz szükséges eszközök,
- Az 5-6-7 évesek játékeszközei kiegészülnek:
  - ❖ apróbb építő- konstruáló játékokkal,
  - ❖ a szimbolikus játék kellékei sokféle eszközzel,
  - ❖ sokféle készségfejlesztő játékkal /kirakó, dominó, kártya, táblajáték/,
  - ❖ barkácsolás sokféle eszközeivel (olló, ragasztó, filctoll),
  - ❖ különböző mozgásfejlesztő eszközökkel.

A játéklehetőségeket a képességfejlesztő játékok területét saját készítésű eszközökkel bővíthetjük.

Az óvodapedagógus az eszközök elhelyezésénél különösen figyeljen:

- ❖ az áttekinthetőségre,
- ❖ az alapjáték és tartozékainak azonos helyen való tárolására,
- ❖ a játékok optimális mennyiségére,
- ❖ a játékok folyamatos áttekintésére, a játékok cseréjére,
- ❖ a gyermekek által elérhető magasságban történő tárolására,
- ❖ a nyitott polcokon megfelelő magasságban kosarak, tárolók, felhasználásával biztosítsa, hogy átlátható, könnyen hozzáférhető legyen a gyermekek számára.

A nevelőmunkát segítő feladata az óvodapedagógussal együttműködve:

- ❖ az óvodapedagógus irányítását elfogadó együttműködéssel segítése a szabad játék kibontakozását, a tárgyi feltételrendszer megteremtését,
- ❖ a közösen megalkotott játékszabályokat tartsa be, tartassa be,
- ❖ segítse a játékeszköz elhelyezés szokásrendjének megalapozását.

13.3. Játékba integrált tanulás

„A tanulás nem felkészülés az életre, a tanulás maga az élet.”

(John Dewey)

Célja: Minél több ismeret megszerzéséhez hozzásegíteni az óvodás gyermeket. Mivel a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, a tanulás során is ebből kell kiindulnunk.

Feladata: a gyermeknek a világról szerzett tapasztalatainak bővítése, ismereteinek rendszerezése, felkészíteni az életre.

A tanulás keretei, formái:

- ❖ kötött és kötetlen kezdeményezések,
- ❖ mikro csoportos foglalkozások,
- ❖ beszélgetések,
- ❖ tapasztalatszerző séták,
- ❖ egyéni fejlesztés.

A 3-4 éveseknél a cselekvések, tevékenységek bemutatása, 5 év körül a bemutatás és magyarázat együttesen, míg később már a magyarázat is hatékonyan ösztönöz tevékenységre, eredményez tanulást.

Ötéves korig a tanulás **kötetlen formában történik**. Kivétel ez alól a testnevelés, a sport, valamint azok a programok, amelyeken az egész csoport részt vesz: kirándulás, színház, vásárlás.

A kötetlenség egyéni vagy mikrocsoportos tevékenységet jelent, amelyben a gyermekek öntevékenyen részt vesznek, az óvodapedagógus azonban tudatosan tervez. A tervezett témakörök feldolgozása nap, mint nap folyamatosan, játékosan, a játékidőben történik.

Ötéves kortól a kötelező foglalkozásokat a délelőtti folyamán szervezzük. Az óvodapedagógus az egy hétre tervezett keretanyagot a saját döntése alapján osztja be a hét napjaira, melyben minden terület komplexen szerepel. Az adott napon a témakörök feldolgozásával mindig más tartalom kap nagyobb hangsúlyt.

Tartalma:

A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. A tanulás alapja a megismerő folyamat és a tevékenység, cselekvés összekapcsolódása. A belső motiváció a biztosítéka a tanuláshoz való pozitív viszonyulásnak. Az óvónő felelőssége, hogy ez a pozitív viszony megmaradjon.

Az óvodában a tanulás folyamatos, mert minden helyzetben utánoz, tapasztal, tevékenykedik a gyermek. A játéktevékenységek és az óvónő által motivált, „kezdeményezett foglalkozások” nyújtanak lehetőséget új ismeretek elsajátításához.

Kedvező helyzeteket és kereteket teremtünk arra, hogy az érdeklődésüket felkeltsük és fenntartsuk eszközökkel, könyvekkel, kirándulásokkal, megfigyelésekkel, kísérletekkel, érzelmi motivációkkal.

Hagyjuk kibontakozni a különleges kívánságokat, pl. különleges ős- és egyéb állatok, növények, bolygók és az űr érdekességeinek magyarázatával, képnézegetéssel, beszélgetésekkel és ezek feldolgozásával, mozgással, vizuális tevékenységgel, történetekkel, kommunikációs játékokkal.

Helyt adunk tehát a gyermeki megismerésben a világ felfedezésére, kíváncsiságuk, közlésvágyuk kielégítésére a tervezett hagyományos anyagon túl is.

Minden hónap más és más témakör körül forog: Évszak, Közlekedés, Testünk, Ünnepek.

A játékba integrált tanulás elősegítése a játék sajátosságainak tiszteletben tartásával történhet. A tudatosan tervezett, gazdag tárgyi környezet és az aktivitást ösztönző légkör, a gyermekek tanulásához kimeríthetetlen lehetőséget ad. A játékban minden tanulási tartalom, ismeret, jártasság, készség megjelenik, ezért a legkomplexebb fejlesztési eszköz és lehetőség a gyermek számára és az óvodapedagógus számára is kezdeményezett vagy irányított fejlesztő játék formában.

A játékok segítik az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, a matematikai, a kommunikációs képességek, a mozgás és a finommozgás fejlődését. Az együtt játszás során az óvónő sok ismeretet szerezhet a gyermekek aktuális fejlettségéről, fejlődéséről. A gyermekek a képességfejlesztő játékokat maguk választják, igényük szerint egyedül, társsal, vagy az óvónővel játsszák. Az óvónő és a gyermek páros együtt játszása akkor sikeres, ha a gyermek a többszöri ismétlést kéri.

Óvodapedagógus feladata:

- A gyermek fejlettségének megfelelő játékeszközök biztosítása.
- Jó hangulatú, a gyermeknek pozitív élményt nyújtó együtt játszás elősegítése.
- A képességfejlesztő játékok fejlesztésben való felhasználására az óvónők átfedési idejében van a leginkább lehetőség. Az óvónő a gyermek szabad játékát tiszteletben tartva, megfelelő szituációt teremtve együtt játszást ajánl fel a gyermeknek. A gyermek visszautasítása esetén, ne erőltesse. Óvodapedagógus játékselídítı, játékirányító feladatot lát el, megfelelő módszer megválasztásával:
  - olyan eszközöket, helyzeteket biztosít, melyben a gyermek a tanulási tevékenységbe is örömmel és önként kapcsolódik be, alapozva természetes kíváncsiságára, tudásvágyára,
  - pozitív, fejlesztő értékeléssel biztassa a gyermeket, ezzel teljesítőképességét fejleszti,
  - a fejlesztési feladatokat az egyes gyermek kedvenc játéktevékenységéhez, érdeklődési köréhez igazítva határozza meg,
  - nyugodt, kibontakozó játék esetén irányítása szemlélő, játékot kívülről követő, önálló elgondolásaikat, megoldási lehetőségeiket támogató,
  - segítse a gyermekeket abban, hogy a játékeszközök egymás közötti megosztását minél önállóbban meg tudják oldani.

A nevelőmunkát segítők feladata az óvodapedagógussal együttműködve:

- Az óvodapedagógus irányítását elfogadó együttműködéssel segíti a szabad játék kibontakozását, a tárgyi feltételrendszer megteremtését.
- A közösen megalkotott játékszabályokat betartja és betartatja.
- Bekapcsolódik a játékba, de csak akkor, ha társnak hívják, vagy, ha a gyermekek testi épségét, egészségét kell védeni.
- Kiegészítő eszközök készítésébe kapcsolódik, ezeket bevezeti a gyermekekkel történő együtt játszásba.
- Ismeri a játék elsődleges szerepét a gyermek életében, és ezt az elvet támogatja.

Együttműködés a családdal:

- ❖ A szülők felé hangsúlyozzuk az otthoni játékfeltételek biztosítását.
- ❖ Ismertetjük a játék elsődleges szerepét a gyermek életében,
- ❖ A hátrányos helyzetű gyermekek szüleit és a gyermekeket is megismertetjük a játékeszközök funkciójával, használati szabályaival a beszoktatás időszakában.
- ❖ Az óvoda játékprogramjaiba bevonjuk a szülőket, együtt játszás élményét biztosítjuk a gyermekeikkel, óvodai alkalmazottakkal, a többi szülővel.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek játéka témájában, tartalmában gazdag.
- ❖ Kitartóan képesek játszani, társaikkal együttműködve.
- ❖ Játékukat önállóan tervezik, szervezik.
- ❖ A szerep és szabályjátékokon kívül szívesen és örömmel barkácsolnak, báboznak, dramatizálnak.
- ❖ Természetesen kommunikálnak egymással, bátran, kifejezően, érthetően beszélnek.
- ❖ Képességeik széleskörűen fejlődnek.
- ❖ Építőjátékuk változatos, kreatív megoldásokat alkalmaznak.
- ❖ A játék során a gyermek társaival összehangolja cselekvését, képes elfogadni elgondolásaikat.
- ❖ Játékban szerepet vállal, de képes a szervezésre és a szerepek kiosztására is.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermek egyedül vagy társ mellett játszik, mozgásos játékba szívesen bekapcsolódik, pozitív irányt mutat a társakkal való kooperációja.

14. VERSELÉS, MESÉLÉS

*„A mese az élet legnagyobb tanítója, amely minden korban segít megérteni a világ igazságait.” –
(Neil Gaiman)*

Célja: Az érzelmi, értelmi, erkölcsi, anyanyelvi fejlődés és fejlesztés elősegítése, a kommunikációs képességek fejlődésének megalapozása. Fontos, hogy az irodalmi élmény nyújtásával a gyermekek érzékeny, aktív befogadókká váljanak, megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást.

Feladata: Irodalmi, művészeti eszményeket hordozó, a valóság esztétikai értékeit befogadó személyiségek nevelése. Az anyanyelv szépségeinek, kifejező erejének a megismerésével a gyermekek önkifejező készségének megalapozása, ismereteiket gazdagítása. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és a megfelelő viselkedésformákat.

A mese a gyermek létszükséglete. A szereplők helyzetébe való beleélés, a mese mondanivalójának átélése, erkölcsi normákat, értékeket közvetít. A mesélés hangulatának megteremtése alapvetően fontos. A csend, a nyugalom (a gyertyafény) tovább fokozza az áhítatot. Az óvónő alakítsa ki a szokást a gyermekekben, hogy a mesehallgatásban mindenki részt vegyen, és csendben legyen. Az óvodapedagógus meséléskor szemben helyezkedjen el úgy, hogy minden gyermeket lásson és őt is lássák. Biztos szövegtudással rendelkezzen, sokszor meséljen könyv nélkül is.

Előadása beleélő, magával ragadó legyen. A képi megjelenítés nélküli mesélés segíti a gyermekben a belső kép kialakulását.

A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

A két óvónő meséljen együtt, bábozzon, dramatizáljon a gyermekeknek.

A mese hatásáról, a beleélési folyamatról visszajelzést ad az óvónőnek a gyermekek arckifejezése, izgalmi vagy nyugodt állapota. Az irodalmi alkotás, és az együtt játszás élménye további játékra, mesélésre, bábozásra, dramatizálásra ösztönzi a gyermeket.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

Verselés, mesélés tartalmának, anyagának kiválasztási szempontjai:

Az irodalmi anyag kiválasztásában és felkínálásában nagy szerepe van *az óvodapedagógus pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosságának.*

Az óvodáskorban felhasználható irodalmi anyag összeállítása az óvodapedagógus feladata. A kiválasztásánál az óvónőnek figyelembe kell vennie a gyermekek fejlettségi szintjét, ennek megfelelően a mondókák, versek ritmikuságát, a mese cselekményszövéseinek bonyolultságát, és az aktualitását. A népi és művészi értékű, klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokkal is ismertesse meg a gyerekeket, a csoport összetételét figyelembevételével.

A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

A 3-4 évesek számára:

- rövid, ritmikus népi mondókák, ringatók, lovagoltatók, höcögtető mozgalommal összekapcsolva,
- egyszerű kiszámolók,
- egy-egy tevékenységhez, aktuális témához kapcsolódó rövidebb versek,
- egyszerű találós kérdések,
- láncmesék,
- egyszerű fordulatokat tartalmazó állatmesék melyek lehetnek népmesék, műmesék, modern, kortárs mesék.

Az 5-6-7 évesek gyermekek számára:

- népi mondókák, kiszámolók,
- nyelvtörők, találós kérdések,
- egy-egy tevékenységhez, aktuális témához kapcsolódó hosszabb versek,
- állatmesék, melyben visszatérő, ismétlődő fordulatok vannak,
- mágikus vagy varázsmesék,
- hős mesék,
- folytatásos történetek, novella mesék.

Az irodalmi anyag egy vagy akár több héten keresztül végig kíséri a gyermekek tevékenységét.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Dramatizáláskor, bábozáskor a gyermekek szabadon „kijátszhatják” pozitív és negatív élményeiket, érzelmeiket, rögtönözhetnek, bárkinek a bőrébe bújva bátran megmutathatják önmagukat.

Az óvónő a nap folyamán spontán mesélhet a gyermekek kérésére, illetve egy kedvező szituációkhoz kapcsolódva.

Lefekvés előtt mindennap megvalósul a mesemondás, meseolvasás, nagyobbaknak folytatásos történetek is előtérbe kerülnek. A rendszeres mesélés segíti a gyermekek szókincsének bővülését, kifejezőképességének fejlődését.

A gyermekek beszédtisztaságának fejlődését elősegítik a különböző népi mondókák, nyelvtörők. Az óvónő a spontán alakuló és az általa teremtetett helyzeteket használja ki a mondókák, versek, ringatók, lovagoltatók eljátszására, megismertetésükre, gyakorlásukra. Fontos, hogy az óvónő sok mondókát, verset ismerjen.

Nemzeti identitás erősítése a verselés, mesélés keretein belül:

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi (népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi), a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

Feltételrendszer megteremtése:

- ❖ Mesehallgatáshoz szükséges nyugodt légkör megteremtése.
- ❖ Mesébe hívogató dallal, mondókával, rituáléval (mesetarisznya, mesegyertya) a gyermekek érdeklődésének felkeltése a közös mesehallgatásra.
- ❖ Esztétikus, nyugodt környezet, mesesarok kialakítása.
- ❖ Bábokat, fejdíszeket, dramatizálási eszközöket biztosítunk az irodalmi élményeik, beszédkedvük, kommunikációjuk fejlesztése érdekében.
- ❖ Az eszközök elérhető tárolásának, önálló használatának biztosítása.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás állapotában belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Az óvónő a spontán szituációkban jelzéseket kap a gyermek beszédének, kommunikációjának fejlettségéről. A fejlődési elmaradások hátterében gyakran hallás, beszédészlelési és beszédmegértési problémák állnak, illetve a családi nevelés hiányosságai.

Az anyanyelvi játékok segítik:

- a gyermekek beszédfejlődését,
- beszédértés spontán alakulását,
- a tiszta érthető beszéd kialakulását,
- a beszéd automatizmusainak, a beszédmozgásoknak és a beszédhallásnak a finomítását,
- szókincsének bővülését,
- kommunikációs képességek fejlődését.

Az óvónő éves tervében összegyűjti a gyermekek fejlődéséhez igazodva az anyanyelvi játékokat. Heti tervében ezekből, valamint a mondókák, versek, mesék, dalok, zenei anyagok közül választja ki az anyanyelvi játékok tartalmát.

Az elkészített heti terv természetesen nem merev. Az óvónő rugalmasan változtathat, alakíthat rajta a gyermekek érdeklődéséhez, az adott helyzethez igazodva. Teret ad a gyermek kezdeményezéseinek, ötleteinek is.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beszédfejlődésének elősegítésére. Támogatjuk a tehetséges gyermekek önkifejezését, ösztönözzük őket mese és versmondó versenyeken való részvételre.

A gyermekek beszédjében történő nagyfokú hiányosságot és lemaradás korrigálását szakember, logopédus segíti óvodánkban.

Anyanyelvi játékok a beszéd fejlődésének elősegítésére:

- ❖ beszédtechnikát fejlesztő játékok: légző, artikulációs, hangadó, hangutánzó, játékok,
- ❖ a kifejező beszéd kialakulását elősegítő játékok: hangsúly, tempó, hangerő, ritmus gyakorlását szolgáló játékok,
- ❖ beszédmegértést fejlesztő játékok: belső hallást, a fonémahallást fejlesztő játékok,
- ❖ beszédképesség fejlődését segítő játékok: szókincsbővítő, szókereső játékok.

Az érthető kommunikáció alapvető eleme a tiszta beszéd, melynek anatómiai feltétele a beszédszervek megfelelő fejlettsége. Ezek ügyesítését, erősítését segítő játékeszközök biztosítása lehetővé teszi a gyermek számára a megfelelő fejlődés ütemét. Ilyenek például: szappan buborékfújás, toll, papír, ping-pong labda, vattafújás, célba fújó játékok, tükör.

Óvodapedagógus feladatai:

- A versekhez, mesékhez felhasznált irodalmi anyagok összeállítása, figyelembe véve a pszichológiai, pedagógiai és esztétikai értékek érvényesülését az irodalomban. Tartalmát tekintve olyan művek választása, melyek gazdagítják a gyermekek érzékelését.
- A kiválasztott irodalmi anyag mindig illeszkedjen a gyermekek fejlettségi szintjéhez, életkori sajátosságaihoz. Törekedjen arra, hogy az irodalom segítse az anyanyelvi nevelést, a beszédképesség fejlesztését.
- Az irodalmi élmény együtteséből fakadó beszédfejlesztő módszereket változatosan alkalmazza (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok).
- Érthető, kifejező előadásmódjával segíti elő a gyermeki beszéd fejlődését, a helyes, szép kiejtés, hangsúlyozás, beszédhang, ritmus, kifejezőképesség alakulását, a szókincs bővítését.
- Ösztönözze a gyermekeket saját versek, mesék, történetek kitalálására, átalakítására azok bábbal való megjelenítésére, mozgással, ábrázolással történő kombinálására. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- A beszéd, mese, képzelet szükségletével kapcsolatos feladat a gyermeket beszédre ösztönző, kötetlen légkör megteremtése. Az óvónő hallgassa meg a gyermekeket, és mindennap mondjon mesét.
- Használja ki a spontán kialakuló kommunikációs helyzeteket.
- A kommunikációs képességek fejlődésének segítse elő az anyanyelvi játékok felhasználásával.
- Mese iránti igényük felkeltése és megalapozása a megfelelő irodalmi élményanyag biztosításával.

- A mindennapos meséléssel a mese iránti igény kialakítása, amely része a kiegyensúlyozott és derűs, nyugodt óvodai légkörnek.
- **A relaxáció** alkalmazása, mely segítheti az önkontroll kialakulását, javítja a koncentráció képességét, oldja a szorongást, nyugtató hatású. Segítséget ad abban, hogy a gyermekek megtapasztalják az ellazulás feszültségoldó élményét. Ennek elengedhetetlen feltétele a nyugodt légkör, segíti a halk, nyugtató hatású zene.
- Egyéni fejlettség szerint alkalmazzon az óvodapedagógus **feszítő-lazító játékokat**. (Megjelenik a Boldogságóra program – relaxációs gyakorlatok feladataiban is.) A nagyobbaknál kiegészíthető az önmagukra koncentrálás képességét fejlesztő és a kellemes érzelmi hatást kiváltó játékokkal. A különböző játékok mellett az éneklés, a közös dalolás, a dalos játékok is bekerülhetnek a kommunikációs kezdeményezés tartalmába.
- Szem előtt tartani azt az elvet, hogy a mesélés a legfontosabb része az együttlétnek.

A nevelőmunkát segítő feladata:

- Törekedjen az anyanyelv helyes használatára, a kifejező beszéd alkalmazására, melyekkel példát mutat a gyermekek számára.
- Segítse a báb- és dramatizálás eszközeinek elkészítését, előkészítését.
- Kapcsolódjon be a gyermekek által közösen végzett tevékenységekbe.
- Segítse az óvodapedagógust a mesehallgatás megszervezésébe, a nyugodt légkör megteremtésébe.

Együttműködés a családdal:

- ❖ A szülők figyelmét felhívni, ráirányítani az otthoni mesélés fontosságára.
- ❖ Tájékoztatni a szülőket az irodalmi nevelés feszültségoldó hatásáról.
- ❖ Irodalmi rendezvényekre (bábszínház, óvón előadások szakemberek- pl. Kádár Annamária...- előadásai) a szülők, nagyszülők (pl. népmesék, családmesék miatt), kistestvérek meghívása az irodalmi élmények közös átélése céljából.
- ❖ A szülők tájékoztatást kapnak a megismert irodalmi anyagokról.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek tisztán, érthetően meg tudják fogalmazni gondolataikat, érzelmeiket.
- ❖ Kommunikációjuk nyílt.
- ❖ A felnőttek és a társak beszédét megértik.
- ❖ Szívesen mondanak verseket, mondókát, sokat megismernek.
- ❖ Szeretik a mesét, szívesen báboznak, dramatizálnak ismert meséket, és kitalált történeteket.

- ❖ Kreatívan improvizálnak.
- ❖ Olyan szókinccsel rendelkeznek, amely lehetővé teszi számukra gondolataik érthető kifejezését, a metakommunikatív jelzéseket használják.
- ❖ Beszédkedvük erősödik, folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezik ki magukat.
- ❖ Mesék iránti igényük kialakult.
- ❖ Figyelmesen, nyugodtan képesek mesét hallgatni.
- ❖ A mese folyamatát követik, a mesével kapcsolatos kérdésekre tudnak válaszolni.
- ❖ Az mese cselekményét időrendi sorrendbe el tudják helyezni.
- ❖ Belső képalkotó képességük, fantáziájuk fejlődik.

15. ÉNEK-ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC

„Az óvodás korban kell lerakni a nemzeti hovatartozás alapjait. A tudatalatti nemzeti vonások legjobb megalapozója a néphagyomány, elsősorban a játék- és gyermekdalaival.”

(Kodály Zoltán)

Célja: A gyermek élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek alkalmával fedezze fel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A hagyományok megismerése, továbbélése a népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok segítségével. A népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgáljanak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) zenei érdeklődésének, ízlésének és kreativitásának alakításában. Az ének-zenei nevelés eredményes megvalósítása, mely megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve. Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Feladata:

- ❖ közös éneklés, zenélés, táncolás elmélyítése,
- ❖ együtt éneklés, együttműködési képesség megalapozása,
- ❖ az új dalos játékok eljátszásának megtanulása,
- ❖ az énekes játékokhoz kapcsolódó mozgásformák elsajátítása,
- ❖ tiszta éneklésre való törekvés,
- ❖ zenei érdeklődés felkeltése, zenei ízlésviláguk alakítása,

- ❖ egyszerű tánclépések elsajátítása, térformák alakítása,
- ❖ ismerjék meg, érdeklődjenek, próbálják ki a különféle népek hangszereit, előtérbe helyezve a magyar hangszereket, (citera, doromb stb.)
- ❖ a jeles napok során a nép gyermekjátékok alapjainak megismertetése,
- ❖ a zenei nevelés során jelenjen meg a hazafiság a tánc és dal választásánál.

Tartalma:

- ❖ énekes népi játékok, dalok, ölbéli játékok,
- ❖ éneklés, énekes játékok, zenei játékok,
- ❖ zörejek, környezet hangjainak megfigyelése, megkülönböztetése,
- ❖ ritmusérzék fejlesztése,
- ❖ hallás- és térpercepció fejlesztése,
- ❖ emlékezőképesség fejlesztése, dalanyagok elsajátítása,
- ❖ zenei ízlésformálás,
- ❖ zenekultúra alapjainak lerakása,
- ❖ mozgáskultúra kialakítása (gyermektánc, néptánc),
- ❖ zenehallgatási anyag kibővítése (nemzetiségi dalok, hangkészletek, motívumok megismerése),
- ❖ hangszerekkel történő ismerkedés (különféle népek hangszereivel ismerkedés),
- ❖ kortárs zene bemutatása, megismertetése,
- ❖ dinamikai érzék kialakítása.

Óvodapedagógus feladata:

- Az adott korosztálynak megfelelő zenei anyag kiválasztása, összeállítása.
- Zenei tevékenységekhez szükséges feltételek biztosítása:
  - a zenehallgatáshoz, énekléshez, énekes és népi játékokhoz, tánchoz a megfelelő tér biztosítása,
  - megfelelő számú eszközök biztosítása (hangszerek),
  - ablakok kinyitása, szellőztetés,
  - szükség szerint IKT-eszközök biztosítása
- Mozgáskultúra, mozgáskoordináció fejlesztése a körjátékok, térformák és a gyermektáncok segítségével.
- Zenei alkotókedv felkeltése és fejlesztése.
- Szeresse a zenét, és legyen képes átadni a zene szeretetét.
- A hangszeres tudás előny lehet, a hangszerek fajtáinak ismertetése.
- Legyen kellően nyitott, rugalmas, kreatív gondolkodású.

- A zenei tehetséggondozás terén tudjon differenciálva, feladatokat adni.
- Rendelkezzen magas érzelmi intelligenciával, képességgel, empátiával.
- Fejlessze állandóan szaktudását, kísérje figyelemmel a zenei aktuális szakirodalmat.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával. Csak olyan játékot válasszon az óvodapedagógus, amit a gyermekek- koruknak és érdeklődésüknek megfelelően- élményszerűen át is vesznek.

A táncos gyermekjátékok mozgásanyagát olyan egyszerű alapmozgások és azok különböző variációi képezik, mint pl. az ének ritmusára történő lépegetés, szökkenés különböző irányokba, láncba vagy körbe összefogódzva, forgás szólóban, párosan és körben stb.

Az óvodapedagógusnak tervezéskor az alábbi szempontokat is figyelembe kell vennie:

- ❖ az ünnepköröket, jeles napokat,
- ❖ az évszakok változásait,
- ❖ a zene anyag hangkészletét,
- ❖ az adott csoport összetételét,
- ❖ a gyermekek életkorát, a korosztályt,
- ❖ a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is (roma dalok, roma tánc stb).

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A nevelő munkát segítő feladata:

- Segítsen a teremrendezésbe.
- Segítsen a hangszerek kiosztásában, egyéb eszközök előkészítésében vegye ki a részét.
- Biztosítsa a tiszta, szép környezetet az ének-zenei tevékenységhez.

Együttműködés a családdal:

- ❖ Szülők ösztönzése, hogy többször énekeljenek együtt a gyermekkel, lehetőség szerint már csecsemőkorban (mondókák mondása, höcögtetők, lovagoltatók).
- ❖ Közös hangverseny, hangszerbemutató látogatása.
- ❖ Táncházas foglalkozásokra – Így tedd rá program! történő meghívás, ahol a gyermekekkel közösen ismerkedhetnek meg a népzenevel és néptáncal.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- ❖ Népi gyerekdalok iránti szeretete, érdeklődése kialakult.
- ❖ Kialakult és fejlődött nemzeti identitása, hazafiassága, hazaszeretete.
- ❖ Minden gyermek egyéni képességeit figyelembe véve eljut a tiszta énekléshez, helyes, érthető szövegkiejtéshez.
- ❖ Több mondókát, dalt, dalos játékot ismer, önálló éneklésre, mondókázásra ösztönözhető.
- ❖ Mondókáknál, daloknál az egyenletes lüktetést és ritmust érzékeli, megkülönbözteti, tapssal, dobogással történő leképezése megfigyelhető.
- ❖ Zörej, külső világ hangjait képes megkülönböztetni a zenei hangoktól.
- ❖ Ismert dalokat felismer dúdoláskor, ritmusuk tapsoláskor.
- ❖ Képes a dallambújtatásra, halk-hangos, gyors-lassú tempó megkülönböztetésére.
- ❖ Kialakult a zenei érzékelési differenciálási képessége (hangmagasság iránti képesség, hangszínérzék, metrum, ritmus, tempóérzék).
- ❖ Észlelési képességek, szellemi képzelőerő, belső hallás lehetőleg nagycsoport végére elsajátításra kerül.
- ❖ Játékos táncleépéseket, mozdulatokat könnyedén elsajátít, reprodukálásra képes.
- ❖ Zenehallgatásra kiválasztott művek bármilyen formáját (akár élőhangszer, akár énekes, akár IKT-eszközzel lejátszva előadottakat is), érdeklődve figyeli, hallgatja.

16. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

„Amíg a verbalitás nem fejlődik ki, a gyerek rajzzal fejezi ki önmagát. És a rajzok nagyon beszédeseek.”

(Reich Károly)

Célja:

Maga az alkotó tevékenység, mint örömforrás biztosítása. Kiemelt célja a gyermeki alkotások során a belső képek gazdagítása, a képlátás alakítása, fejlesztése, a látásélmény befogadására való felkészítés, a látható világ érzékelése, ezáltal információk gyűjtése.

Feladata:

- ❖ A rajzolással, festéssel, mintázással, építéssel, képalakítással, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtáival, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal kapcsolatos fogalmak megismertetése és elsajátíttatása.

- ❖ Az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítséget nyújtani a gyermeknek a szabad képi és plasztikai önkifejezéshez, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulásához.
- ❖ A képi művelődés képességének megalapozása, a vizuálközlő nyelv (képalkotás, térképforma létrehozása) elsajátíttatása, képi gondolkodásuk fejlesztése az alkotó, alakító tevékenységek során.
- ❖ Esztétikai érzékenység, szép iránti nyitottság, igényesség alakítása. Az esztétikus tárgy- és környezetalakítás képességének megalapozása, képi önkifejezés segítése.
- ❖ A gyermeki élmény és fantázia világának gazdagításával a saját formanyelv az alkotó önkifejezés, és önértékesítő gyermeki tevékenység fejlődésének segítése.
- ❖ A gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatása, a tehetségek bátorítására. Rajzpályázatok rendszeres figyélésével a gyermekek munkájának reális önértékelésére, egymás munkájának megbecsülésére nevelés.

Tartalma:

Az ábrázoló tevékenység óvodai szakasza megalapozza a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagítását és annak képi kifejezését, esztétikai élmények befogadását, és annak alkotó részévé igyekszik tenni.

A tevékenység során a gyermekek fedezzék fel, lássák meg környezetük értékes, ízléses formáit, tárgyait, a szemmel felfogható világ jelenségeit, szépségeit.

Az ábrázoló tevékenység formái:

- ❖ rajzolás, festés,
- ❖ mintázás,
- ❖ kézimunka,
- ❖ díszítő ábrázolás (ritmikus sorozat),
- ❖ képalakítás,
- ❖ barkácsolás,
- ❖ építés-téralakítás,
- ❖ hagyományörző tevékenysége: szövés, fonás...
- ❖ műalkotások megismerése.
- ❖

A megvalósítás módja:

Kihasználjuk a természet adottságait az ábrázolás folyamatában.

Kiemelt területként kezeljük az **újrahasznosítható anyagok bevonását** az ábrázoló tevékenységbe. Tapasztalatokat szerezhettek és ismereteiket gazdagíthatják térről, síkról, formákról, színekről, mozgásról.

Az ábrázolási technikák megmozgatják a gyermek fantáziáját, kreativitásra ösztönöznek. Minden gyermek „megküzd” az anyaggal, próbálkozik, téved, javít, elront, újra kezd. Ezáltal fejlődik ítéletalkotása, ébred önbizalma, mely fokozza pozitív érzelmeit. Az anyagok, eljárások, technikák megválasztásával és elsajátításával eljut a gyermek az egyes eszközök, anyagok egyre magasabb szintű alkalmazásához, mely fokozza pozitív érzelmét.

Az ábrázoló tevékenységek iránt kevésbé érdeklődést mutató gyermekeket az óvónő érdekes témával, eszközzel, technikával **igyekezzen motiválni**. A gyermek alapos ismerete szükséges ahhoz, hogy az óvónő az érdeklődését fel tudja kelteni. A rajzolást elsősorban a finommozgás fejletlensége miatt szeretik kevésbé a fiúk. Az óvónő figyeljen oda ezekre a gyermekekre és fejlettségüknek megfelelő feltételek biztosításával próbálja őket sikerélményhez juttatni.

Az óvodapedagógus feladata:

- Egész nap folyamán teret, lehetőséget, változatos eszközöket biztosít az ábrázoló tevékenységekre. A tevékenység sokféle anyagot, eszközt, igényel, melynek összegyűjtéséhez a gyermekek, és szülők segítségét kérheti /különböző papírok, textilek, dugók, dobozok/. Fontos a jó minőségű, a gyermekek által könnyen megfogható, használható eszközök. Az eszközök kiválasztásánál az óvónő vegye figyelembe a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait. Az óvónő teremtsen a gyermek számára szabad karcoló, firkáló, mázoló lehetőségeket. Ehhez vízszintes és függőleges nagy felületeket, vastag krétát, ecsetet, ceruzákat biztosítson, mert a gyermekek keze ekkor még nem képes vékony eszközök helyes fogására.
- Az óvónő biztosítsa, hogy a gyermekek többféle plasztikus anyaggal is tevékenykedhessenek. A gyurma, lisztgyurma formálhatóságával, gyurkálásuk, sodrásuk, gömbölyítésük, mélyítésük, vágásuk közben ismerkedhetnek a gyermekek. Az óvónő ismertesse meg a gyermekeket a formázás eszközeinek használatával /kés, kiszúró forma, sodrófa/ a nyomat készítés, és a díszítés technikáját /termények, pálcikák, különböző felületű, formájú eszközök/.
- Az óvónő egyre bonyolultabb, fejlettebb finommozgást igénylő technikákkal ismerteti meg a gyermekeket / szövés, fonás, varrás/.
- A gyermek téma ábrázolása tovább bővül, emberek, állatok, mesék megformálásával, ajándékok készítésével.

- Feladata megismertetni a gyermekekkel az eszközök biztonságos és rendeltetésszerű használatát, a különböző anyagok tulajdonságait, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka sajátos technikai alapelemeit és eljárásait.
- nyugodt ábrázolási tér kialakítása, gyermekek által önállóan hozzáférhetően
- a tevékenységhez kialakított szokásrend megalapozása, a balesetvédelem erősítése az eszközhasználathoz kapcsolódó szabálytudat fejlesztésével.
- minél több érzékszerven keresztül történő megismerési folyamat biztosítása a gyermekek látáskultúrájának fejlődéséhez.
- a differenciált, egyéni bánásmód alkalmazása az ábrázoló tevékenységek során, pozitív értékeléssel az eredmények elismerése, további ösztönzése.
- a gyermek önmagához viszonyított fejlődéséhez igazított fejlesztés megvalósítása.
- a gyermekek munkájának gyűjtésével és elemzésével az egyéni fejlesztési feladatok tervezése.
- Biztosítunk lehetőséget arra, hogy az elkészült munkáik társaik számára is megtekinthetők legyenek.
- törekednie kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.
- helyezze előtérbe a természetes anyagok, termékek felhasználását.
- Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A nevelőmunkát segítő feladatai:

- Az óvónő segítő társaként jelen van a környezet megteremtésében, eszközök előkészítésében
- Segít a gyermekeknek az eszközök esztétikus elrakásában, tárolásában, a szükséges eszközöket (ecsetek, festékek, terítő stb.) elmossa, tisztítja.

Együttműködés a családdal:

- ❖ Tájékoztatjuk a szülőket az otthoni ábrázolási tevékenység fontosságáról, az életkornak megfelelő eszközök biztosításáról.
- ❖ Szülők motiválása arra, hogy a gyermekük egyéni fejlettségi szintjéhez képest történő haladást értékeljék elkészült munkáikban.
- ❖ Ünnepi készülétekben együttműködve, szülői ötletek támogatásával az esztétikus környezet megteremtésében, a kézműves szülői technikák bemutatásában.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ Önállóan megjelenítik élményeiket.
- ❖ Ismernek változatos technikai fogásokat. A különböző anyagok tulajdonságairól, alakíthatóságáról széleskörű tapasztalataik, ismereteik vannak. Önállóan barkácsolnak.
- ❖ Esztétikai ízlésük formálódik. A szép látványát felfedezik környezetükben, abban gyönyörködnek.
- ❖ Az alkotásaik iránti igényességük kialakul.
- ❖ Képi és plasztikai alkotásaikra a témagazdagság a jellemző részlet-gazdagon ábrázolnak. Kreatívan alkalmaznak díszítőelemeket munkáikban.
- ❖ Kreatív önkifejezésre, befogadására képesek lesznek.
- ❖ A valóság egyedi megformázásában a forma, az arány és a tételrendezés alkotása fejlett.
- ❖ Egyéni fejlettségüket figyelemmel kísérve finommotorikájuk magasabb szintet ér el.
- ❖ Megbecsülik saját és mások munkáját, képesek indoklással értékelni tetszésüket az elkészült munkákban.

16. MOZGÁS

„A mozgás sok mindenre orvosság – de nincs olyan gyógyszer, amely a mozgást helyettesítené!”

(bölcs görög mondás)

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

Célja: A sokféle mozgáslehetőséggel elősegíteni a gyermekek harmonikus testi-lelki fejlődését, az egészség megóvását, egészséges életmód megalapozását, és kedvezően befolyásolni az egész szervezet fejlődését.

Feladat:

- ❖ A gyermek természetes mozgásának fejlesztése.
- ❖ A mozgásigény kielégítése, a mozgás megszerettetése.
- ❖ A helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakításának megsegítése.
- ❖ Koordinációs és kondicionális (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) képességek fejlesztése, a gyermeki szervezet teherbíró képességének egészséges fejlődéséhez.
- ❖ A mozgásos játékok segítségével az együttlátás örömeinek megéreztetése, közös mozgásélmény biztosítása.

- ❖ A gyermekek mozgáskoordinációjának intenzív fejlesztése; sokszínű, változatos és örömteli gyakorlási formákkal, spontán játékkal.
- ❖ Hely- és helyzetváltoztató mozgáskészségek fejlesztése.
- ❖ A kézi szerek használatával a finommotorika, a mozgásügyesség fokozása.
- ❖ A mozgáson keresztül az érzelmi, értelmi struktúra és a szociális képességek fejlesztése.
- ❖ Gyermekorvosunk által a nagycsoportosok felmérése.
- ❖ Prevenciós és korrekciós nevelési feladatok ellátása gyógytestnevelőink bevonásával.
- ❖ Bozsik intézményi program keretében lehetőség nyílik a labdatechnikák, a foci alapjainak elsajátítására és a labdajátékok megszerettetésére.

A mozgás sokoldalú tevékenység – és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A mozgás és az értelmi fejlődés kedvezően hatnak egymásra. A szervezett tevékenységen túl megjelenik a szabad játékban, a környezet –és az egészségtudatos nevelés minden területén.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának, fejlesztésének eszköze.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- ❖ spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- ❖ irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- ❖ szervezett mozgásos tevékenység.

A spontán, aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség – fejlődésére.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A mindennapos mozgás helye lehet:

- ❖ füves udvar
- ❖ fedett tető
- ❖ tornaszoba
- ❖ csoportszoba

Óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek napirendjét úgy kell kialakítani, hogy az óvodai nevelés minden napján biztosítson megfelelő helyet, időt, eszközöket a mozgásos tevékenységhez, lehetőleg szabad levegőn.
- A gyermekek mozgásigényének, fejlettségének, terhelhetőségének megfelelően tervez.
- A gyermekek számára a mozgásos játéklehetőség összeállításánál vegye figyelembe a gyermekek életkori mozgásfejlődési sajátosságait, a gyermekek összetételét és környezeti adottságokat.
- A mozgáslehetőségek összeállításánál törekedjen a változatos mozgásformák gyakorlására, a sokféle mozgástapasztalat megszerzésére.
- A differenciált egyéni bánásmód az egyéni fejlettségnek megfelelően többszintű mozgáslehetőség biztosítása a tevékenység folyamán.
- A gyermekeket egyéni igény szerint egyéni tempóban gyakoroltat.
- Legyen természetesen kommunikáló, jókedvű, segítő, ösztönző, ötletadó, az érzelmi biztonságot elősegítő.
- Mozgása minta legyen a gyermekek számára.
- Pozitív megerősítéssel segítse a szabálykövetést, a gyermekek önértékelését.
- Ösztönözze a gyermekeket, hogy a szervezett testnevelésben mindannyian vegyenek részt, a mozgásnak megfelelő kényelmes öltözékben.
- Az óvónő a szervezett testnevelésbe építse be az irányított mozgásos játékokat.
- Törekedjen a komplexitásra, a mozgásos játékok témáit a tervezett heti témákhoz kapcsolja.
- Tornaeszközökkel változatos lehetőségeket biztosít egy-egy mozgás gyakorlására, ösztönzi a gyerekeket a különböző nehézségű mozgás gyakorlására.
- Mozgásformák megnevezésével bővítse szókincsüket, nyelvi kifejezőmintákat ad.

- Úgy rendezze be a teret, hogy sokszínű mozgásra adjon lehetőséget a gyermekeknek.
- Jó levegőjű, tiszta, balesetmentes környezetet biztosít a csoportszobába és a tornaszobába is, ha a tevékenységet ott végzik.
- Láb és testtartást javító játékokat épít be a mozgástevékenységekbe.
- A kötetlen, szabad mozgás feltételeinek biztosítása a gyermekek mozgásigényének kielégítése szempontjából.
- Mozgásos akadálypálya szervezése (autómentesnap, családinap, kihívás napja, földnapja alkalmából).
- Együttműködik a gyógytestnevelővel, a Bozsik intézményi program keretein belül a GRASROOTS képzéssel rendelkező óvodapedagógussal.

Nevelőmunkát segítő feladata:

- Tiszta, egészséges környezetet teremtenek a mozgásos foglalkozások megtartásához.
- Az óvodapedagógussal összehangoltan segítik az eszközök használatával, s az egymással kapcsolatos szokások kialakítását.
- Megosztva segítenek a gyermekeknek, tekintsék át a sokféle mozgáslehetőséget.
- A mozgás után bő folyadék felvételére van szüksége a gyermekeknek, ennek biztosítása a dajka feladata.
- Mozgásfejlesztés után figyelemmel kíséri a gyermekek átöltözését, szükség esetén segít, az egészségvédelmi szokások megtartására nevel.

Együttműködés a családdal:

- ❖ Az óvodapedagógus példamutatással felhívja a családok figyelmét a rendszeres mozgás fontosságára, városi és óvodai programokat ajánl, részvételre ösztönöz pl. autómentes nap, családi nap.
- ❖ Mozgásfejlődéssel kapcsolatos észrevételeiről tájékoztatja a szülőt, szükség esetén segíti a szakemberhez, orvoshoz fordulást.
- ❖ Ösztönzzük és segítjük a szülőket, hogy gyermekük a BOZSIK programba részt tudjanak venni.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek szeretnek mozogni.
- ❖ Szeretik és igénylik a természetes mozgást, szabad levegőn tartózkodást.
- ❖ Mozgásuk összerendezetté, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- ❖ Ismerik az irányokat, fejlődik a téri tájékozódó képességük.

- ❖ Testsémájuk kialakult.
- ❖ A mozgásos játékok által kialakul egészséges versenyszellemük és szabálytudatuk, erősödik akarati életük.
- ❖ Ismerik és használják a mozgással kapcsolatos kifejezéseket.
- ❖ Biztonságosan, megfelelően használnak többféle kézi- és tornaszert.
- ❖ Tud néhány mozgásos játékot irányítás nélkül játszani.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermek a fejlettségének, képességének megfelelően bekapcsolódik a különböző mozgásos tevékenységekbe.
- ❖ Finommotorikájának fejlettsége révén felkészül az írás tanuláshoz, önfegyelme erősödik.

17. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

„Elismerjük vagy sem, végtelenen függünk a természettől. Tőle kapjuk életünk minden falatját, minden lélegzetvételnyi levegőnket. A természet a legdrágább kincsünk, ezért meg kell védenünk. Jövőnk attól függ, hogy képesek vagyunk-e most cselekedni.”

(David Attenborough)

A gyermek környezettel való ismerkedése az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. A külső világ tevékeny megismerése magában foglalja a **környezet megismerése** mellett az elemi **matematikai** tapasztalatok megszerzését.

Célja: A nevelés során bővüljenek a környezethez kapcsolódó ismeretek és egy környezettudatos magatartásban, környezetbarát életvitelben valósuljanak meg. Környezet szeretetére és védelmére nevelés.

Feladata: A környezethez kapcsolódó ismeretek a nevelés során bővüljenek és egy környezettudatos magatartásban, környezetbarát életvitelben valósuljanak meg.

A gyermeket aktivitása és érdeklődése során folyamatos tevékenységek útján megismertetni a közvetlen és tágabb természeti és társadalmi környezetével. Legyenek képesek arra, hogy szeretettel és gondoskodással bánjanak az élővilággal. Ismerjék fel a természet szépségeit, az állatok, növények fontosságát, gondozását, védelmét.

Megismertetjük a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanítjuk ezek szeretetét, védelmét.

Tartalma: A környezet megismerése tapasztalati úton a valóság és a gyermeki látásmód komplexitásában.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

Megváltozott életkörülmények között kell újra teremteni az ember és a természet harmonikus kapcsolatát, amelyhez a hagyományok őrzése is alapot ad.

Figyelmet fordítunk az energiatakarékosság fontosságának megláttatására is: takarékoskodunk a vízzel, az árammal, a papírral a mindennapi tevékenységekbe ágyazva.

Megemlékezünk a zöld jeles napokról közös alkalmakkor, ünnepi keretek között:

- ❖ Autómentes világnap szeptember 22.
- ❖ Állatok világnapja október 4.
- ❖ Kenyér világnap október 16.
- ❖ A víz világnapja március 22.
- ❖ Föld napja április 22.
- ❖ Madarak és fák napja május 10.

2023-ban elnyert **Madárbarát óvoda** cím, szoros szakmai együttműködésben valósul meg a Magyar Madártani Egyesülettel, annak szakembereivel.

A 2024-ben elnyert **Állatbarát óvoda** cím megvédése, valamint fenntartása elsődleges feladatunk.

A tagintézményben **rovarhotel létesült**, ahol a rovarok életmódjával testközelből ismerkedhetnek a gyermekek, gyűjthetnek tapasztalatokat, ismereteket.

A megvalósítás módja:

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a **helyi hagyományok és néphagyományok**, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. A helyi sajátosságok kihasználásával ismerkednek a közvetlen és tágabb környezetükkel: **Tisza-part, Kurca-part, tájvédelmi körzetek, Mártély, Ópusztaszer**.

Közösen átélt élmények hatására gazdagodnak ismereteik, **kialakul a gyermek környezetbarát szokásrendje**.

A külső világ tevékeny megismerésének ismeretanyaga:

- ❖ Társadalmi környezet: család tagjai, együttélésük, felnőttek munkája, környezet tárgyai, eszközei, anyagai, színei, lakóhely, közlekedési eszközök, közlekedés szabályai...

- ❖ Természeti környezet: évszakok, növények, állatok, élő és élettelen természeti környezet, kőzetek, levegő, víz.
- ❖ Környezetvédelem, természetvédelem, a környezetvédelem jeles napjai, környezettudatos vásárlás, szelektív hulladékgyűjtés.

17.1. Fenntarthatóság elve:

Az erőforrásokat hasznosító, felhasználó és értékteremtő folyamatok egyensúlyát jelenti, amelyhez környezetvédelmi szemlélet kapcsolódik.

- ❖ Tudatos „fogyasztói szemléletmód” kialakítása.
- ❖ Természeti források megismerése.
- ❖ Környezettudatosság kialakítása.
- ❖ Takarékosági rendszer megismertetése
- ❖ Szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás lehetőségeinek megismertetése.
- ❖ Alakuljon ki az élő környezetük iránti felelős magatartásuk.
- ❖ A segítségnyújtás globális fontosságának megalapozása, pozitív hatásának megélése.

Óvodapedagógus feladata:

- Tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
- Az óvónő témaválasztáskor a gyermekeket közvetlenül körülvevő világ élményszerű megismertetésére helyezze a hangsúlyt.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek annak megtapasztalására, hogy a környezetet ők magunk is alakítani tudják. Az óvónő nagy felelőssége, hogy ez pozitívan történjen, mindig a környezetvédelem figyelembevételével.
- A külső világ tevékeny megismerése során az esztétikai és érzelmi nevelés lehetőségeinek biztosítása, szülőföld szeretetének megalapozása.
- Törekedjen arra, hogy a módszerek gazdagságán belül a természeti megfigyelések, séták, kirándulások domináljanak.
- Segítse elő a pozitív érzelmi viszonyok kialakítását az élő és élettelen világgal kapcsolatban.
- A közösségi nevelés lehetőségeinek kihasználása, társas kapcsolataik erősítése.

- A gyermekek kommunikációs képességeiknek, beszédkészségüknek fejlesztése.
- Megemlékezés a zöld jeles napokról.
- Az egész életen át tartó tanulás igényének és képességének kialakítása.
- A családokkal való szoros együttműködésre való törekvés.
- A környezet alakításában és a kortárs kapcsolatokban a gyermek önálló véleményalkotásának elősegítése, döntési képességének fejlesztése.
- A környezethez kapcsolódó ismeretek a nevelés során bővüljenek és ez egy környezettudatos magatartásban, környezetbarát életvitelben valósuljon meg.

A gyermekek környezetében lévő felnőttek, elsősorban a család és az óvónő (többi óvodai dolgozó) személyes természetszerető magatartása, szemléletmódja meghatározó.

Nevelőmunkát segítő feladata:

- Tiszta, egészséges környezetet teremtenek a tevékenységek lebonyolításához.
- A neveléshez szükséges szemléltető eszközöket, játékokat segítenek elkészíteni, előkészíteni.
- Az óvodapedagógussal összehangoltan segítik a környezettudatos magatartás kialakítását a gyermekeknél, a fenntarthatóság elvét prezentálják.
- A szervezett kirándulásokon, élményszerző sétákon részt vesznek, segítik a biztonságos közlekedést.

Együttműködés a családdal:

- ❖ Az óvodapedagógus példamutatással felhívja a családok figyelmét a környezetünk megóvására, a környezetvédelem, a fenntarthatóság fontosságára.
- ❖ Ösztönözzük a szülőket a közös kirándulásokon, szervezett óvodai vagy a csoport életéhez tartozó programokon történő részvételre.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ Ismerettel rendelkeznek önmagukról, családjukról, az őket körülvevő emberi környezetről
- ❖ Tudják nevüket, lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását.
- ❖ Jól tájékozódnak szűkebb környezetükben / óvoda, lakóhely / ismeretekkel rendelkeznek tágabb környezetükről.
- ❖ Ismerik a környezetükben élő állatokat, növényeket, azok gondozását és védelmét.
- ❖ Azonosítani tudják az évszakokat jellemző jegyeik alapján, segítséggel tájékozódnak az időben / év, hó, hét, nap, napszak/
- ❖ Ismerik az időjárás és az emberi alkalmazkodás összefüggéseit.

- ❖ Ismerik a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, a gyakorlatban alkalmazzák azokat.
- ❖ Megnevezik az emberi test részeit. Ismerik az érzékszerveket és azok funkcióit, védelmét.
- ❖ Kialakulóban vannak azok az alapvető magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, alakul a környezet tudatos magatartásformájuk.
- ❖ Nyitottak a „külső világ” történései iránt.
- ❖ Igényesek környezetük tisztaságára.
- ❖ Képesek gondolataikat érzéseiket jól érthetően, összefüggően megfogalmazni, kifejezni
- ❖ Életkoruknak megfelelően értik meg a természetben meglévő ok- okozati összefüggéseket.
- ❖ Életkoruknak megfelelő környezettudatos magatartást tanúsítanak.

17.2. Matematikai tapasztalatok szerzése

„A matematika olyan, mint egy csodálatos kert. Tele szebbnél szebb virágokkal, amelyeket ha gondozunk, csodálatos varázslatok tanúi lehetünk.”

(Péter Rózsa)

Célja: A külső világ megismerése, a tevékenységek útján matematika tartalmú tapasztalatok, ismeretek gyűjtése.

Feladata: A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatok szerzése a közvetlen és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól, a matematika tudomány iránti érdeklődés kialakítása.

Tartalma: Állandóan fejlődő ismeretrendszer. Lényeges jegyeihez tartozik az ismeretek egymással alkotott szoros egysége és egymásra épülése. Fontos része az a speciális gondolkodásmód, amellyel megközelíti, újra alkotja maga számára az absztrakciót. A környezet mennyiségi, formai, összefüggésének felfedezése, megtapasztalása során a mozgás, a játékokkal való manipuláció, a sok és változatos konkrét érzékszervi- mozgásos élmény az elsődleges.

Az óvodai tevékenységek, a séta a kirándulás sokféle lehetőséget biztosítanak az óvónők számára a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltésére. Mindig a tevékenység öröme az elsődleges, majd követi a képi és szóbeli megfogalmazás. A

gyermekek a játék, a környezetben végzett megfigyelések, tevékenységek alkalmával felfedezik a tárgyak, személyek közötti hasonlóságokat, különbségeket, megismerik tulajdonságaikat.

A megvalósítás módja:

Környezetünk alapvető meghatározója a matematika: tér- forma- számosság vesz körül mindent, mindenhol és mindenkor. A nevelés- oktatás során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek folyamatosan birtokába jut a gyermek, melyben felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, relációkat, alakul ítéloképessége, fejlődik tér, sík és mennyiség szemlélete.

A matematika reális örömet, összefüggések felfedezését, és elsősorban a gondolkodás fejlesztését szolgálja.

Az óvodapedagógus feladata:

- Megismertetni, fölfedeztetni összefüggéseket, a gyermek felismerését megerősíteni, kiemelni, rávezetni a helyes megoldásra.
- Figyelem, problémamegoldó képesség, logikus gondolkodás, (tér-, idő- alak-) észlelés, rész- egész viszonyok, analízis, szintézis, absztrahálás fejlesztése.
- Az összehasonlítás, szétválogatás, sorba rendezés (különböző szempontok szerint) területén nyújtson ismeret és segítse azok elsajátítását.
- Biztosítson lehetőséget a gyermekek számára, hogy becsléssel, párosítással, méréssel szerezzenek tapasztalatot a relációkkal kapcsolatban.
- Az építés, a különböző síkbeli alkotások létrehozása során a gyermekek formafelismerését fejlessze.
- A tükörrel való játék, a tükör előtti mozgás segítségével a téri percepció fejlődését, a testséma kialakulását segítse elő, mely alapja a téri tájékozódásnak.
- A gyermekekben fokozatosan alakítsa ki annak igényét, hogy környezetük tárgyait, személyeit megszámlálják. Az óvónő a különböző szituációkat használja ki, hogy a gyermekek számfogalma fejlődjön, végezzenek matematikai műveleteket.
- Az elmaradott fejlettségi szinttel rendelkező, az SNI-s, a hátrányos helyzetű és a kiemelkedő, tehetséges gyermekek differenciált nevelése sajátos törődés formájában valósítsa meg.

A többféle érzékszerv /látás, hallás, mozgás/ jobban felkelti a gyermekek érdeklődését és eredményesebben segíti a tanulást.

Ami a gyermeknek játék, az óvónőnek tudatos felkészülés, amely kiegészül a gyermek spontán ötleteivel.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat.
- ❖ Alakul ítélőképességük.
- ❖ Fejlődik tér-, sík-, és mennyiségi szemléletük.
- ❖ Kialakul a logikus, kreatív gondolkodásmód alapja.
- ❖ Tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük alapján összehasonlítanak, rendeznek.
- ❖ Megfigyelőképességük fejlődött.
- ❖ Ismerik a környezet alapvető mennyiségi, formai, téri viszonyait.
- ❖ Képesek halmazokat tulajdonságuk szerint csoportosítani, sorba rendezni.
- ❖ Felismerik az alapformákat.
- ❖ Halmazok elrendezésével képesek több, kevesebb, ugyanannyi létrehozására.
- ❖ Tízest számkörben számlálnak, tő és sorszámneveket helyesen használnak.
- ❖ Ismerik, megértik a relációs fogalmakat.
- ❖ Az irányokat megkülönböztetik, megnevezik.

18. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A tevékenység célja:

A gyermekekkel a munka megszerettetése és a feladattudat fejlődésének elősegítése, hiszen az óvodai munka, a szervezett tanulás előfutára. A munkavégzés során olyan tulajdonságok és készségek alakulnak ki bennük, amelyek jó közösségi kapcsolatokhoz, kötelességtudathoz és a feladatok teljesítéséhez vezetnek. Minden gyermek saját magához, képességeihez mérten képes legyen a munka elvégzésére, elégedettséget érezzenek a közösségért végzett munkában. Az elemi szintű szociális –és életviteli kompetenciák megalapozása, fejlesztése. Munkakedv felébresztése, felelősségvállalás kialakítása.

Feladatok: A sokféle munka jellegű tevékenység feltételeinek biztosítása.

A gyermek munka jellegű tevékenységének sajátosságai:

- ❖ örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység,
- ❖ a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége és
- ❖ a közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Munka jellegű tevékenység tartalma - óvodapedagógus feladatai:

A nevelés folyamatában a munka értékét emeli, hogy:

- ❖ az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető,
- ❖ belátható, átélhető a gyermekek számára,
- ❖ az egyértelmű visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező,
- ❖ a munka társas és közösségi tevékenység, munka közben fejlődik a gyermekek kommunikációs és kooperációs képessége,
- ❖ az együttműködés kapcsán szokások, szabályok betartására kényszerül, fejlődik feladattudata, akarati élete,
- ❖ szókincsbővítés: a használandó vagy megfigyelt munkaeszközök megnevezésével, beszédhelyzetekhez kapcsolódó udvarias magatartási szokások, kifejezések alkalmazásával.

A sokféle munka jellegű tevékenység feltételeinek biztosításával tovább bővülnek a gyermekek tevékenységi lehetőségei.

A munka óvodáskorban nem különül el élesen a játéktól. A munka jellegű tevékenység legyen a gyermekek mindennapjainak része, természetesen jelenjen meg az óvodai életben.

Az óvónő teremtsen meg a feltételeket a gyermekek igényeiből, játéktevékenységéből fakadó, illetve a dajka munkájához kapcsolódó munka jellegű tevékenységekhez.

A gyermekek életkori sajátosságai alapján **az önkiszolgáló munka kapja a legnagyobb teret** az óvodában. A testápolással, az étkezéssel, az öltözködéssel, a környezet rendezésével kapcsolatban a gyermekek rendszeresen végeznek tevékenységeket.

A 3-4 évesek még segítséget igényelnek, a nagyobbak már önállóan tevékenykednek.

- Az óvónő körültekintően szervezze meg az önkiszolgáló munkához szükséges feltételeket. (eszközök, elhelyezésük, használatuk, munkafázisok, folyamat, hely, egyéni idő, felnőtt minta, segítség).
- Az önkiszolgálásnál a felnőttek (óvónő, dajka, pedagógiai asszisztens) adjanak mintát az eszközök használatával, a munkafolyamat megvalósításával kapcsolatban.

- A gyermekek igény szerinti segítése, a türelem, a kellemes légkör, a csoportos helyzetek oldása, az önkéntesség, a hibázás lehetősége hozzájárul, hogy a gyermekek örömmel és természetesen végezzék ezeket, a tevékenységeket.
- Minden gyermeknek legyen lehetősége egyéni tempójának megfelelően tevékenykedni. Az óvónő ösztönözzé a gyermekeket az önálló tevékenységvégzésre. (pl.: étkezésnél-terítés, töltés, merítés, étkezés után az eszközök elrendezése).
- Az önállóság iránti igény korai jelentkezését hagyja kibontakozni az óvónő, segítse a gyermeket egyénileg, hogy sikeresen próbálkozhasson a tevékenykedéssel.

A tízórai, a csoportot vezető óvónők megegyezése alapján, történhet folyamatosan, illetve mindig azonos időben csoport szinten.

A 3-4 éveseknek a dajka készíti el az ételt, a nagyobbak már segíthetnek a kenyér megkenésében, a tízórai elkészítésében. Ők már sokféle eszközt használnak, tevékenységeik széleskörűek. (merítés, keverés, töltés)

- Az óvónő ösztönözzé a gyermekeket, hogy önálló tevékenységükhöz és játék, kézimunka tevékenységhez kapcsolódó előkészítő és a befejezés utáni elrendező munkát is minél önállóbban végezzék.

A közösségért végzett munka is megjelenik, elsősorban az 5-6-7 éveseknél. Ezeknél, a tevékenységeknél az önkéntesség biztosítása hozzájárul, hogy a gyerekek **szívesen végezzék a naposi munkát.**

Közösségért végzett munka lehetőségei: étkezés előtt a közösen használt eszközök elhelyezése az asztalon (kancsó, szalvéta), étkezés után ezek elrakása, asztaltörlés, (söprés, terítés).

A falatkakészítést a dajka segítségével végzik a gyermekek.

A tevékenységben néhány aktuálisan érdeklődő gyermek vesz részt, ők készítenek valamilyen könnyű ételt a többiek számára.

A falatkakészítés tevékenységi lehetőségei: zöldségfélék, gyümölcsök darabolása, salátakészítés.

A nagyok a tevékenység után elmossák az eszközöket, majd megkínálják társaikat.

Ünnepi alkalmakhoz kapcsolódva hasonló feltételekkel, szervezzen az óvónő egyszerű sütetést (pl.: karácsony előtt mézeskalácssütés).

A tevékenységek során a gyermekek környezetükről szerzett ismereteik bővülnek, fejlődik ízlésük, szaglásuk, finom-mozgásuk, mennyiségi viszonyokat fedeznek fel.

Legyen lehetősége a gyermeknek alkalmanként a dajka munkájához kapcsolódva a következő tevékenységekre:

- ❖ portörítés,
- ❖ eszközök lemosása,
- ❖ ceruzahegyezés,
- ❖ szalvétahajtogatás,
- ❖ söprés,
- ❖ falevél gereblyezés,
- ❖ hólapátolás.

Az óvónő biztosítsa a munka jellegű tevékenységekhez a megfelelő gyermekméretű eszközöket.

- A gyermekeknek adjon lehetőséget az óvónő a növények gondozására, az udvari és kerti munkára.
- A kisállatok gondozásával kapcsolatos tevékenységeket is a gyermekekkel együtt végezzék.

Az óvónő a differenciált egyéni bánásmód alkalmazásával **adjon alkalmi megbízatásokat már a 3-4 éves gyermekeknek is**, fejlesztve feladatértésüket, önbizalmukat, tájékozódó képességüket, elvégzett munka fölött érzett sikerérzéshez juttatásért.

Ilyenek lehetnek:

- ❖ eszközök elkérése másik csoportból, udvari tevékenység stb.

A vegyes életkorú csoportokban figyeljen az óvónő, hogy a nagyobb gyermekek számára ne váljon terhevé a kisebbek segítése, érezzék példaértékű viselkedésük értékét.

Az óvodapedagógus törekedjen a pozitív értékelés alkalmazására, az önbizalom fejlesztésére.

A gyermekek a tevékenység közben megtanulják a munkaeszközök használatát, a munkafolyamatokat, fejlődik együttműködésük, feladattudatuk.

Kiemelt feladata az óvodapedagógusnak:

- **A munkakörnyezet, a munkaeszközök balesetmentes biztosítása**, a veszélyhelyzetek megismertetése.
- A gyermek- és társaik testi épségének védelme érdekében a rendeltetésszerű eszközhasználati szokások megalapozása, az alkalmazás feltételeinek biztosítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek számára biztosítsa differenciált bekapcsolódási lehetőséget, önérvényesülését, feladattudatát saját szintjének megfelelő tevékenység elvégzése, vagy azzal való próbálkozása során.

Nevelőmunkát segítő feladata:

- A naposi munkaeszközök rendszeres biztosítása a dajka feladata.
- A balesetek megelőzése érdekében az eszközhasználat szokásait segít megalapozni.
- Játékrendezés közös tevékenységgel, ehhez kapcsolódó szokásrend kialakítása, betartatása.
- Kerti munka során törekedjen a szókincs bővítésére.
- Nyújtson segítséget a megfelelő eszközhasználat megtanulásában.

Együttműködés a családokkal:

- ❖ Az óvodapedagógus javaslataival ösztönzi a gyermekek otthoni bevonását a család munkáiba.
- ❖ Az önkiszolgálással és napossággal kapcsolatos munkavégzés, és annak szokásait ismerteti és otthoni gyakorlásra is ajánlja.
- ❖ Közös óvodai munkák szervezésével együtt munkálkodás a szülőkkel-gyermekekkel, közös eredmény felett érzett sikerélmény tudatosítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ A saját igényük kielégítésével kapcsolatos és a játékukhoz kapcsolódó munka jellegű tevékenységeket természetesen végzik.
- ❖ Tudják a munkafolyamatokat, ismerik és betartják a balesetvédelmi szabályokat.
- ❖ Tudják az eszközök fogását, használatukban önállóak.
- ❖ Örömmel vállalkoznak alkalmi megbízatások teljesítésére.
- ❖ Felelősséggel vesznek részt a növények, állatok gondozásában.
- ❖ A gyermekek örömmel, önállóan, igényesen tevékenykednek a kialakított szabályok szerint. Szívesen segítenek a felnőtteknek és a kisebbeknek, társaikkal együttműködnek.
- ❖ Megbecsülik társaik és a felnőtt munkáját, észreveszik, ha szükség van a segítségére.
- ❖ Az SNI gyermek képességei szerint bekapcsolódik a munkajellegű tevékenységekbe.

19. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodai nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőtetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek.

Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből indulunk ki.

A kisgyermek játék közben, játékosan, szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az.

A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulást szélesebben, nem csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük.

Óvodánkban **komplex foglalkozások rendszerén keresztül juttatjuk el a gyermekekhez azt**, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel, önként vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, és ne csupán külső motiváló (jutalom) készítse erre.

Célunk:

- ❖ Tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.
- ❖ Képességeinek folyamatos alakítása az életkornak és az egyéni adottságoknak megfelelően.
- ❖ Megfelelő színvonalú feladatok elé állítani a gyermekeket.
- ❖ Minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatot alkalmazni.
- ❖ Hiszünk abban, hogy a sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát, és bátorságot adnak neki az újabb, és nehezebb problémák megoldásához.

Feladat:

- ❖ Előzetes tapasztalatokra építő képességfejlesztés megvalósítása.
- ❖ A gyermekek számára igényeikhez, egyéniségeikhez, teherbíró képességeikhez igazodó játékba integrált tanulási keretek és formák megszervezésének biztosítása.
- ❖ Természetes és tervezett környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formák feltételeinek szervezése, biztosítása.
- ❖ A megtapasztalással, kísérleti úton szerzett tanulási ismeretek komplex hatásrendszerével a gyermek a teljes személyiségre fejti ki fejlesztő hatását, biztosítja a gyermek önkifejező és önérvényesítő törekvéseit.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- ❖ az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- ❖ a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- ❖ a játékos, cselekvéses tanulás;
- ❖ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- ❖ az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- ❖ a gyakorlati problémamegoldás.

Tanulja meg, hogy amit lát, az kifejezhető az általunk ismert szóval. A cselekvés közben megjelenő problémákra **keresse, kérje a megoldást.**

Óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek, melyek az irányított komplex tevékenységekben valósulnak meg.

Játék, tanulás, érzelem, erkölcs kapcsolata

Programunk szerint a játék és a tanulás egymástól elkülöníthető, de ugyanakkor a gyermek számára nem mindig szétválasztható tevékenység.

Az erkölcsiség viszont nem tevékenység, hanem szabályok együttese, amely az óvoda gyermek számára szinte teljes mértékben, **a cselekvésben, esetleg az ahhoz kapcsolódó szándékban nyilvánul meg.** Ebben az értelemben tehát itt is tevékenységről beszélhetünk, noha a szándék, a viszonyulás már némileg elkülönítve már elválasztható magától a cselekvéstől. (Pl., ha egy –egy meséről, élményről beszélgetünk a gyermekekkel stb.)

Az érzelmek (jó, rossz) cselekvést képesek indukálni.

Az óvodáskorú gyermek pozitív és negatív érzelmei által vezérelten cselekszik, ezért az érzelmeikre hatva próbáljuk őket cselekvésre bírni és az irányított cselekvéseiket, mint például a tanulást is az érzelmeken keresztül igyekszünk befolyásolni, motiválni.

A tanulás szervezeti keretei:

A tanulás **kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták, kirándulások formájában is szervezhetők a napi élet bármely mozzanatában.**

Nevelési programunk gyakorlati megvalósulását biztosítani lehet vegyes, részben osztott, vagy osztott életkorú csoportban is.

Az óvónő feladata a tanulás szervezése során:

- Értelmi képességek fejlesztése /érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás/.
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit, és a tapasztalatszerzés minél több érzékszerv bevonásával történik.
- Gyakorlási lehetőségek sokszínűségével támogassa az alkalmazható tudás megszerzését.
- Anyanyelvi és kifejezőképesség fejlesztése.
- Megismeri, és figyelemmel kíséri a gyermek beszédfejlődését, fejleszti beszédképességét és beszédértését. Oldott nyitott beszéd légkört alakít ki, meghatározónak tekinti a felnőtt modellszerepét.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.
- **A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni képességének, fejlettségének megfelelően bevonja** minden olyan tanulási tevékenységbe, amelyet a gyermekek számára szervez.
- HH, HHH, SNI gyermekekre hangsúlyosan figyelmet fordít, minél több spontán párbeszéd helyzet és célzott tervszerű anyanyelvi fejlesztés (logopédust is bevonva).

A nevelőmunkát segítők feladata az óvodapedagógussal együttműködve:

- A tanulási tevékenységbe az óvodapedagógus irányítása mellett bekapcsolódik, vagy a nyugodt háttérrel biztosítja.
- Részt vesz a párhuzamos tevékenységek szervezésében, egyes területeket az óvodapedagógussal egyeztetve irányít.

Együttműködés a családdal:

- ❖ Modellszerepével, kommunikációjával, ösztönzi a szülőket arra, hogy minél több ismeret és tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítsanak gyermekük számára.
- ❖ A szülőkkel együttműködve törekszik a gyermeknek azon kompetenciáit fejleszteni, melyek szükségesek ahhoz, hogy az iskolai tanulásra alkalmassá váljanak.
- ❖ Szorgalmazza a szülőknél azt, hogy gyermek előzetes tudására építve segítsék a korának megfelelő önálló döntéshozatalra, kreativitásának fejlődését.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermek általában hat-hétéves korára éri el **az iskolai tanulásra való alkalmasságot**.

Ezek ismérvei:

- ❖ A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Különösen jelentős az érzékelése, észlelése, emlékezése. Térbeli tájékozódása lassan alakul, az oldaliság meghatározásában néha téveszt.
- ❖ Feladattartása, munkatempója életkorának megfelel.
- ❖ Lassan alakul a szándékos figyelme. Fogalmi gondolkodása kialakulóban.
- ❖ Képes eseményeket sorrendben összerakni.
- ❖ Képes a korábban elsajátított ismereteket szándékosan felidézni.
- ❖ Év végére a gyermek szociálisan éretté válik az iskolára. Alkalmazkodása, a pedagógus értése és elfogadása, együttműködésre kész magatartása.
- ❖ Szabálytudata erősödik, feladattudata az akaratával együtt fejlődik.
- ❖ Képesek a figyelemösszpontosításra, a problémamegoldó, kreatív gondolkodásra.
- ❖ Megismerkedtek az elemi ok-okozati összefüggésekkel.

A különböző hátrányokkal és sérülésekkel élő gyermek **egyéni fejlesztése speciális szakemberek segítségével folyamatos**.

ÜNNEPEK, MEGEMLÉKEZÉSEK, RENDEZVÉNYEK, HAGYOMÁNYÁPOLÁS

„Ha az ünnep elérkezik, akkor ünnepelj egészen. Felejts el mindent, ami a köznapok szertartása és feladata...”

Az ünnep a különbözés, az ünnep a mély és varázsos rendhagyás. Az ünnep legyen ünnepies.”

(Márai Sándor)

Az óvoda hagyományai, ünnepei, rendezvényei színesítik a gyermekek óvodai mindennapjait, lehetőséget adnak a néphagyományok megismertetésére. A hagyományok ápolásával, a jeles napok megünneplésével örökítjük át a gyermekeknek a hagyományokat és azok ápolását.

Célunk:

A gyermekben a hagyományok és a természet iránti fogékonyság megalapozása. A hagyományápolás és a természetszeretet átörökítése a gyermek érzelmein át, a családok aktív együttműködésével.

A hagyományos ünnepek megtartása nem önálló területként van jelen óvodánkban, hanem a komplex óvodai nevelés részeként ágyazzuk bele az egyes tevékenységformákba.

A hagyományos ünnepek tartalma:

- ❖ hagyományörzéshez tartozó **Jeles napok,**
- ❖ **hagyományos gyermeki ünnepek.**

Az ünnepi előkészületek a csoportban zajlanak.

Az ünnephez kapcsolódó változatos tevékenységekkel, dalos játékokkal, versekkel, mesékkel, együtt játszással, tervezgetéssel fokozatosan ráhangolódnak a gyermekek az ünnep tartalmára. Fontos, hogy az óvónő ismerje a néphagyományokat, tartalmát elsősorban a gyermekeknek megfelelő népi mondókákon, dalos, ügyességi játékokon keresztül próbálja közvetíteni.

A mindennapok és egyes jeles napok hagyományörző szokásai jól illeszkednek az óvodai életünk tevékenységrendszerébe.

A gyermek cselekvésén keresztül későbbi életre is meghatározó élményeket kap. Ezek a szülőföldhöz, a társakhoz való érzelmi kötődést alapozzák meg. **A közös ünnepek, ünneplések a közösségi élet mélyítői.**

Minden ünnepet a rá való készülődés tesz fontossá. Megtanítjuk óvodásainkat, hogy az egyes ünnepeknek ceremóniái vannak, mindezek öröklődnek, apáról fiúra szállnak, jellemzőek egy-egy tájegységre, óvodai, családi közösségre.

Az ünnepi előkészület tevékenységei:

- ❖ dalos játékok,
- ❖ mondókázás,
- ❖ mesélés,
- ❖ sütés,
- ❖ ajándékkészítés,
- ❖ rajz,
- ❖ kézimunka,
- ❖ terem közös feldíszítése,
- ❖ takarítás,
- ❖ közös játék,
- ❖ kirándulás.

Az óvónő biztosítsa előrelátó tervezéssel, jó szervezéssel a nyugodt tevékenykedés lehetőségét.

Az ünnep jó hangulatú együttlét legyen, a gyermekek számára vonzó programokkal. Minden legyen „más”, mint a hétköznapiakban, a külsőségek és a tartalom harmonikusan kapcsolódjanak össze. Öltözzön díszbe az óvoda.

Hagyományos ünnepeink az alábbi tartalommal kerülnek a komplex óvodai nevelésünkbe

Hónap	Székhely	Móricz Zs. Utcai Tagintézmény
Szeptember	Takarítási világnap Őszi vigasságok Népmese Napja Folyók világnapja	Autómentes világnap Mihály napi vásár Népmese világnapja
Október	Zenei világnap Állatok világnapja Mosoly világnapja Kenyér világnapja	Zenei világnap Állatok világnapja Mosoly világnap Kenyér világnap
November	Liba Nap Mesemondó verseny (nagy csoportosok)	Márton nap Mesemondó verseny (nagy csoportosok)
December	Mikulás Fenyőünnep	Mikulás Fenyőünnep
Január	Hóemberek világnapja	-
Február	Farsang Medve-nap	Farsang Medve-nap

Március	Március 15.- nemzeti ünnep Víz világnapja	Március 15.- nemzeti ünnep Víz világnapja
Április	Húsvét az óvodában Föld napja	Húsvét az óvodában Szent György nap Föld napja
Május	Anyák napja Madarak, fák napja Gyermeknap	Anyák napja Madarak, fák napja Gyermeknap
Június	A nemzeti összetartozás napja Nagycsoportosok ballagó ünnepsége	A nemzeti összetartozás napja Nagycsoportosok ballagó ünnepsége

Óvodapedagógus feladata:

- Az együtt ünneplés, együttlét örömeinek megéreztetése az oldott, családi hangulat és környezet megteremtésével.
- Természeti megfigyelések, a környezetben fellelhető hagyományok, mesterségek, néprajzi elemek megismertetésével közel hozni a gyermek számára az élményt és fejleszteni megőrzési akaratukat.
- Az ünnepeket megelőző jó érzelmi előkészítés és az egyre fokozódó örömteli várakozás készítse elő az ünnepi együttlétet, minél több lehetőség biztosítása a gyermekek számára a készülődésben.
- Törekedjen arra, hogy az ünnepet a mindennapok sorából az előkészület, a dekoráció, az ünnepi ruha – azaz a rendkívüliség emelje ki.
- Az előkészületek során készítse elő és fejlessze a gyermekek időfogalmát.

A nevelőmunkát segítők az óvodapedagógussal együttműködve:

- Aktívan vesz részt az ünnepi előkészületekben, kiemelten rendben tartja a környezetét.
- Bekapcsolódik a gyermekek előkészítő tevékenységeibe, segíti az eszközök, anyagok felhasználását, segíti a praktikus technikák elsajátításában.
- Gyermekközpontú, befogadó magatartásával támogatja a gyermekeket és szülőket az ünnepi tevékenységekben.

Együttműködés a családokkal:

- ❖ Szoros együttműködésre törekszik a családokkal, felhívja figyelmüket a napi megfigyeltetések végzésére, a társadalmi és természeti környezet, hagyományok megismertetésére, a közös beszélgetések a fontosságára.
- ❖ Szorgalmazza, hogy a gyermekek, a szülőkkel együtt természetes anyagokat, lehullott terméseket, hagyományainkhoz kapcsolódó eszközöket stb. gyűjtsenek, ezeket a játékokban és egyéb ünnepi készülődésben közösen felhasználják.
- ❖ Az együttműködést személyes megbízatásokkal teszi felelősségteljesebbé az ünnepi előkészületek, tevékenységek során, előnyben részesítve az önálló szándékot.
- ❖ Az óvodai alkalmazottak inkluzív szemlélettel, mintaértékű magatartásukkal szorgalmazzák a hátrányos helyzetű családok részvételét és befogadását a szülői közösségbe az ünnepek alkalmával is.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ Ismernek a hagyományokhoz kapcsolódó mondókákat, népdalokat, népi dalos játékokat.
- ❖ Ismerjék az évszakokhoz kapcsolódó, néhány kiemelkedő, lakóhelyünkre jellemző népszokást, hagyományt, tudják, hogy a jeles napok ismétlődnek.
- ❖ Egyéni ötleteik alapján képesek a hagyományörző szokásokhoz kapcsolódó tárgyakat alkotni (mézeskalács, szövés, népi játékok).
- ❖ Pedagógus irányításával képesek az ünnepen táncmozgásokat, irodalmi tartalmakat megjeleníteni.

20. AZ EGÉSZSÉGRE NEVELÉS ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

20.1. Egészségnevelés

Az óvoda a szocializáció kitüntetett színterei az egészségtámogató magatartásmódok kialakulásában. Az egészségfejlesztés egyik legfontosabb színhelyének tartjuk intézményeinket.

A jogszabályi környezet –Nemzeti Köznevelési törvény, Óvodai nevelés országos alapprogramja - és partnereink is elvárják, hogy az óvodánk is vállaljanak főszerepet az egészségnevelésben.

Az egészségfejlesztés és környezeti nevelés az egész óvodai nevelés folyamatában jelenlévő feladat.

Gyermekeink a személyiségfejlődésük és az értékek elsajátítása szempontjából olyan fogékony fejlődési periódusban vannak, amelynek során tartós érdemi hatást lehet elérni a későbbi értékrendjük, életvitelük kialakításában.

Egészségnevelés célkitűzései:

- ❖ az egészséges élet egyéni készségeinek erősítése,
- ❖ egészséget segítő környezeti feltételek kialakítása,
- ❖ az egészségügyi ellátás megelőzési szerepének hangsúlyozása,
- ❖ segítse elő és valósítsa meg a mindennapi testmozgást a gyermekek számára.

Egészségnevelés elvei, Testi- lelki egészség elve

- ❖ az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére,
- ❖ egészséges élő és élettelen környezet kialakítására fenntarthatóságára,
- ❖ tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték- tenni kell érte,
- ❖ értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát,
- ❖ alakuljon ki gyermekeinkben az egészséges életmód utáni igény.

Társas készségek fejlesztésének elve

Ismertessük meg gyermekeinkkel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit.

- ❖ A foglalkozások, és szabadidős-tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával.
- ❖ Alakuljanak ki gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek.

Természet és társadalom harmóniájának elve

- ❖ Alapozzuk meg gyermekeinkben a természet, az épített és társadalmi környezet- benne az emberharmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag).
- ❖ Felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.

Rendszerszemléletre nevelés elve

- ❖ Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal.
- ❖ Lássák meg a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra.

Fenntarthatóság elve

- ❖ Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.
- ❖ Foglalkozásközi integráció elve.

Rugalmas alkalmazkodással legyenek képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsolni, alkalmazni azokat megváltozott helyzetek során is, előkészítve őket az iskolai életmódra, majd a munka világába történő kilépésre.

Óvodánk alapfeladatai között eredményesen valósítják meg az egészséghez nélkülözhetetlen:

- ❖ lelki egészség: érzelmi biztonság nyújtását, értelmi fejlesztést,
- ❖ pszicho-higiénés egészségvédelmet (megfelelő terhelés, problémáik meghallgatása, megszégyenítéstől tartózkodás, szükségletek intimitása),
- ❖ a szociális kapcsolatok harmonikus fejlesztéséhez optimális környezet biztosítását,
- ❖ a napi életritmus kialakítását, tudatos, rendszeres mozgásfejlesztését,
- ❖ a környezetvédő-óvó szokások kialakítását, fejlesztését,
- ❖ szomatikus pedagógiai feladat a testedzés megkedveltetése,
- ❖ az óvodapedagógusok és nevelőmunkát segítők elvárható modellértékű magatartását.

Tovább javítja tevékenységünk hatékonyságát, hogy **az óvodai egészségügyi szolgálattal (gyermekorvos, védőnő) folyamatosan kommunikálunk, és rendszeresen együttműködünk.**

Az egészségfejlesztés közösségi szinterei:

- ❖ példamutató intézményi hatás (esztétikus-egészséges környezet, ösztönzés az egészséges életmód napi gyakorlatára, egészségnapok, kirándulások...),
- ❖ egészségkultúra megalapozása (pl. világnapokhoz csatlakozás, figyelemfelkeltés...),
- ❖ az egészséges életmódra nevelés,
- ❖ az egészséges életvitel igényének megalapozása: gondozás, a testápolás, étkezés,
- ❖ a testi fejlődés elősegítése mindennapos testmozgással (lehetőség szerint úszás, családi sportnapok, versenyek),
- ❖ sportegyesületeknek helyet adva (pl.: futball stb.).

Megvalósítás formái:

- ❖ játékok,
- ❖ játékba integrált tanulás,
- ❖ vetélkedők,
- ❖ közösségépítő programok (óvoda- család-partnerek),
- ❖ előadások, fórumok szervezése

20.2. Környezeti nevelés

Környezeti nevelésünk célja: a természeti, társadalmi és technikai környezet értékeit megbecsülő és megőrző gyermekek nevelése.

Nevelésünk folyamán kialakítjuk a gyerekekben az új környezettel kapcsolatos magatartási és életviteli mintákat, formákat, amelynek segítségével a társadalom környezetért felelős személyiségeivé válhatnak.

Ennek céljából fontos biztosítani mindenki számára azt a lehetőséget, hogy elsajátíthassa a környezet megvédéséhez szükséges:

- ❖ tudást,
- ❖ készséget,
- ❖ értékrendszert: pozitív érzelmi hozzáállást, elkötelezettséget.

A környezetért felelős életvitel formálása élethosszig tartó folyamat.

Ezért az alakuló értéktudatnak, együttműködési képességeknek, életviteli szokásoknak, a személyes és közös felelősségtudatnak alakítása az óvodáinkban kiemelt feladat.

Célunk olyan gyermekek nevelése és szemléletük megalapozása, akik:

- ❖ a természetes és a társadalmi környezet szépségeire nyitottak,
- ❖ ezeket tudják értékelni,
- ❖ majd a természettel harmonikusan tudnak együtt élni,
- ❖ életvitelüket tudatosan tudják vezetni a fenntarthatóság elveit követve.

Környezeti nevelés alapelvei- Környezettudatosság elve:

- ❖ Környezettudatos magatartás megalapozása.
- ❖ A gyermek életkorának megfelelő természeti, - emberi, - és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok, melynek birtokában biztonságosan eligazodik az őt körülvevő világban.
- ❖ A gyermekek gondolkodásának, felfogásának megalapozása, rajtuk keresztül a szülők szemléletmódjának alakításában.
- ❖ A természet saját élményű megismerésén keresztül azt szerető, tisztelő, értékeit megbecsülő, védő emberekké válnak.
- ❖ Képesek legyenek viselkedésformájukban az értékközvetítésre.

Fenntarthatóság elve, fenntarthatóság értelmezése az óvodai nevelésben:

- ❖ Út a jövőhöz a környezettudatos neveléssel, a környezeti kultúrára neveléssel.
- ❖ Komplex tapasztalatszerzés, mely egységben mutatja, érzékelteti azt, ami a valóságban is egységesen érzékelhető.
- ❖ Ökológiai szemlélet fejlesztése.
- ❖ A gyermekek világhoz való viszonyát az anyagi javakhoz való viszonyulásuk is alakítja.

Tudatosítjuk, hogy az élelmiszert meg kell becsülni, hiszen mások sok munkával állítják elő.
rámutatunk a pazarlás következményeire: vízhasználat, energia, mértéktelen fogyasztás

Biológiai és társadalmi sokféleség elve

- ❖ Emberi és állati jogok tiszteletben tartása.
- ❖ Egymás mellett éléshez szükséges toleráns magatartási normák alapozása, fejlesztése, harmónia a természeti- épített-szociális környezettel.
- ❖ Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek és a családok környezettudatos életviteléhez hozzájárulnak.
- ❖ Természeti- épített-szociális környezet óvása, fejlesztése.
- ❖ A tárgyak tiszteletére az előállítási munkafolyamatok megismertetésével, játékok javításával, tárgy-eszköz létrehozásával (reprodukció) segítjük elő.

Helyi értékek átörökítésének elve

Szűkebb társadalmi-természeti környezetben kialakított vagy kialakítandó értékek őrzése: pl. reform-étkeztetés, faültetés, madárvédelem, energiatakarékosság, virágos település stb.....

A környezeti nevelés feladatai:

- ❖ A gyermekekben hajlandóságot ébresztetni az aktív részvételre.
- ❖ Kialakítani a tenni akarást a problémák megoldására.
- ❖ Együttműködő és aktív gyerekeket nevelni a harmonikus környezet szépségének befogadására, élvezetére.
- ❖ Segíteni a környezeti folyamatok, összefüggések megértését, a környezettudatos életvitel kialakítását.
- ❖ Lehetővé tenni a természet teljességének, osztatlan egységének megérzését, az ehhez kötődő pozitív emóciók megélését, a környezetérzékenység javulását.
- ❖ Megvalósítani a helyes döntések meghozatalához szükséges ismeretek átadását, a magatartások, viszonyulások, értékrend megalapozása.

Pozitív jövőkép és környezeti etika kialakulásához nélkülözhetetlen élmény-helyzetek biztosítás:

- ❖ Lehetővé tenni a problémák, jelenségek sokoldalú megközelítésének, látásmódjának kialakítását.
- ❖ Felkészíteni a gyerekeket, hogy ha lehetőségük van választani, dönteni akkor a környezetkímélő termékeket, technológiákat részesítsék előnyben.
- ❖ Kialakítani a gyerekekben a károsodásokat megelőző gondolkodást, megismertetni a takarékos és mértékletes életvitel lehetőségeit.

Ökológiai szemlélet alakítása:

- ❖ a természetes életközösségek sokféleségének megfigyelésével,
- ❖ a környezetben bekövetkező változások nyomon követésével,
- ❖ az élőhelyek megóvásával, megfelelő irányítással történő gyakorlati természetvédelmi tevékenységgel,
- ❖ a gyermekek környezetóvó, javító tevékenységének szervezésével bekapcsolódás a különböző természetvédelmi szervezetek munkájába,
- ❖ csatlakozás a környezetvédelmi akciókhoz.

A fenntarthatóság elvének értelmében a környezeti nevelésünk gyakorlati megvalósítása két területen történik:

- ❖ környezetkultúra (művészetek, kézművesség, mikrokörnyezet alakítása, jeles napok ünneplése),
- ❖ környezetvédelem (tájvédelem, növények és állatok védelme, hulladékgyűjtés, energiatakarékosság, környezetbarát életmód, közlekedés...).

A környezeti nevelés színterei óvodáinkban:

- ❖ **minden gyermeket egyformán érintő** elemek (példamutató óvodai környezet, tevékenységekbe épített környezeti nevelés),
- ❖ **gyermeket különböző mértékben érintő** lehetőségek: pl. természetes anyagokkal foglalkozó kézműves foglalkozások.

A célok eléréséhez szükséges készségek megalapozása, fejlesztése óvodáskorban:

- ❖ együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód,
- ❖ alternatív, problémamegoldó gondolkodás,
- ❖ ökológiai szemlélet, gondolkodásmód,
- ❖ szintetizálás és analízis,
- ❖ problémaérzékenység, integrált megközelítés,

- ❖ kreativitás,
- ❖ vitakészség, kritikus véleményalkotás,
- ❖ kommunikáció, média használat,
- ❖ konfliktuskezelés és megoldás,
- ❖ állampolgári részvétel és cselekvés,
- ❖ értékelés és mérlegelés készsége.

A célok eléréséhez társszervezetekkel, mint:

- ❖ erdészet,
- ❖ múzeumok,
- ❖ üzemek,
- ❖ hulladékkezelők,
- ❖ horgászegyesületek,
- ❖ kézműves mesterek,
- ❖ aktív mozgáskorlátozottak,
- ❖ nagycsaládosok,
- ❖ idősök klubjával tartalmas partnerkapcsolat kiépítése szükséges.

21. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSI ELVEI- INTEGRÁCIÓ, INKLÚZIÓ

Az inkluzív pedagógiai szemlélet pedagógusaink mindennapi nevelő munkájának része. A differenciált fejlesztés a gyermekek egyéni és életkori, valamint személyiségéhez igazodó. A csoportokban folyó nevelőfejlesztő munka tudatosan tervezett keretek között zajlik.

A preventív pedagógiai munka a későbbiekben kialakuló nehézségek megelőzésére szolgál, mely a gyermekek óvodába való érkezésétől az iskolakezdésig tart.

Az integráció az inkluzív pedagógiai azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermekek elfogadását és a többséggel történő együttnevelését jelenti.

Programunkban a differenciálás értelmezése az inkluzív pedagógia, ez adja az integrációs nevelésünk ideológiai hátterét.

Inkluzív pedagógiánkban a cél a gyermek saját szintjének maximumára való eljuttatása.

Ez az egyénre tervezett pedagógiai gyakorlatot igényel, folyamatos visszacsatolást, nyomon követést.

Az óvoda feladatai az integrált nevelés, a gyermekek differenciált fejlesztése, beilleszkedésük segítése érdekében

- ❖ a nevelőmunkában a másság elfogadására, a tolerancia és empátia fejlesztésére kiemelt figyelmet fordítunk,
- ❖ a szocializáció felerősítése,
- ❖ a gyermekek személyiségének megismerése, fejlődésük követésére nagy figyelmet kell fordítanunk,
- ❖ a gyermekek közötti különbségek kezelésére a differenciált, egyéni bánásmódot alkalmazzuk,
- ❖ a sajátos nevelési igényű, a BTMN-es és a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében egyéni fejlesztési tervek alapján végzik az óvodapedagógusok, a fejlesztőpedagógusok a fejlesztő munkát,
- ❖ szükség esetén speciális szakemberek bevonásával segítik a gyerekek fejlődését (logopédus, gyógypedagógus),
- ❖ a gyermekek beiskolázására fokozottabban odafigyelnek, a szülőket tájékoztatják a lehetőségekről.

Célunk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek léte, nevelése és fejlesztése illeszkedjen a nevelésünk egészébe.

A felzárkóztatás, illetve korrekció a fejlődésben észlelt esetleges töréspontoktól kezdődően – különösen a plusz egy évet óvodában maradó gyermekek esetében – a megfelelő módszerek alkalmazásával a lehető legoptimálisabb fejlődés megvalósulását tűzi ki célul és egészen az iskolakezdésig tart. Ebben fejlesztő szakemberek is segítik az óvodapedagógusok munkáját.

A kiemelt figyelmet igénylő, különleges bánásmódot igénylő gyermekek:

1. Sajátos nevelési igényű gyermekek
2. BTMN nehézséggel küzdő gyermekek
3. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek
4. Kivételes képességű gyermekek (tehetséges)
5. Különleges ellátást igénylő gyermekek.

21.1. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK

A sajátos nevelési igényű, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, a beilleszkedési-, magatartási problémával küzdő gyermekek óvodai közösségbe való besegítése fontos feladatunk.

Az együttnevelésükkel a gyermekekben az elfogadást, együttműködési és kommunikációs technikákat, az egymástól való tanulást segítjük.

Fontos feladatunk minden gyermekben az értéket, a tehetséget felfedezni, kibontakoztatni.

A többi szülővel megismertetjük az együttnevelés pozitív hatásait, az integrált nevelés elfogadása érdekében. Nevelőmunkánk során a sajátos nevelési igényű gyerekeknél is az óvodai nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk, szem előtt tartva az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának elveit és feladatait.

Intézményünkben az inkluzív pedagógiai szemlélet és gyakorlat érvényesül.

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének megvalósítása

Óvodai ellátás, integrált óvodai nevelés az alábbi fogyatékosági körben történik az Alapító Okirat alapján: 091121 (Kormányzati funkciószám). Óvodánkban a fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermekek egészben együtt történő nevelése folyik az Alapító okiratunkban foglaltak alapján.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének célja a sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedésének, személyiségfejlődésének, esélyegyenlőségének előmozdítása.

Feladata:

- ❖ A vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatainak, a motoros képességeknek, a beszéd és nyelvi készségek fejlesztése.
- ❖ Az egyes területek az elmaradásnak megfelelően kapjanak hangsúlyt a fejlesztésben.
- ❖ A gyermekek fejlesztése egyéni fejlesztési terv szerint történik, speciális szakember bevonásával.
- ❖ Speciális differenciáló módszerek, terápiák, technikák alkalmazása az integrált nevelésben.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének alapelvei:

- ❖ Intézményünkben sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése folyik /Szakértői Bizottság szakvéleménye/.
- ❖ A jelen Pedagógiai Programban meghatározott nevelési tartalmak számukra is szükségesek.

- ❖ Szükséges a sajátos nevelési igénynek megfelelő környezet kialakítása, megfelelő tárgyi feltételek, segédeszközök biztosítása az adott intézményegységben.
- ❖ A gyermekeknek a különböző tevékenységekben annyi segítséget kell adni, ami szükséges az önálló tevékenységükhöz a gyermekek ismeretében a fejlődés segítése igazodjon a gyerekek fejlődési üteméhez.
- ❖ Kerüljük a gyermekek túlterhelését.
- ❖ A rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák elemei gyógypedagógus segítségével kerüljenek be az óvodai nevelőmunkába.
- ❖ Az óvodapedagógusok törekedjenek, hogy a gyermeknek leginkább megfelelő módszert válasszák.
- ❖ A speciális fejlesztés szakember bevonásával, a gyerek igényének megfelelő időkeret, eszközök, módszerek alkalmazásával történik.
- ❖ Az integrált nevelés során nagymértékű differenciálás szükséges.
- ❖ A gyermek személyiségfejlődését segíti az elfogadó környezet a rehabilitációs, rehabilitációs egyéni, illetve csoportos fejlesztés gyógypedagógusi kompetencia.
- ❖ Egyéni fejlesztési terv speciális szakember közreműködésével készül.
- ❖ A szülőkkel rendszeres együttműködés szükséges (információ a gyermek fejlődéséről).
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése differenciáló módszerek alkalmazásával folyik.

Az SNI gyermek fejlődésének nyomon követése és a vele folytatott fejlesztő tevékenységek az alábbiakban kerülnek dokumentálásra:

- ❖ orvosi, szakértői bizottsági, gyógypedagógiai vizsgálatok eredményei, szakvéleményei, javaslatok,
- ❖ fejlesztő óvodapedagógusi napló egyénre szóló fejlesztési terve,
- ❖ logopédusi napló egyénre szóló fejlesztési terve.

Tartalmi követelmények:

- ❖ gyermek adatai,
- ❖ állapota a foglalkozások kezdetekor,
- ❖ fejlesztés rövid távú terve,
- ❖ foglalkozások gyakorisága,
- ❖ szülő tájékoztatása,
- ❖ állapota a nevelési év végén.

Az integrált óvodai nevelés előnyei a sajátos nevelési igényű gyermekek számára:

- ❖ Az együtt tevékenykedés, a kölcsönös kommunikáció, a mindennapi együttes szituációban természetesen tanulják a társak magatartás mintáit, szokásait.
- ❖ A gyermekközösség erősíti a sajátos nevelési igényű gyerekek önbizalmát, a többi gyermeket követve, jobban fejlődik önállóságuk.
- ❖ Fejlődésükre ösztönző a többi gyerek eredményeinek tapasztalása.
- ❖ A közösségben realisabban tudják bemérni sajátosságaikat, jobban fejlődik önismeretük.
- ❖ Megtapasztalják, hogy ők is sok mindenben képesek ugyanarra, mint társaik.
- ❖ A többi gyermek megismerésével tapasztalatot szereznek, hogy mindenkinek vannak gyenge pontjai.
- ❖ A közösségben megtanulják elfogadni és elfogadtatni a másságukat.
- ❖ A másokkal való együttműködésnek többféle technikáját tanulják meg.
- ❖ Kedvező a gyermekek számára, hogy a szocializáció abban a természetes közegben zajlik, amelyben későbbi élete során is élni fog.

Az integrált óvodai nevelés előnyei a többi gyermek számára:

- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekekkel együtt nevelt gyermekek megtanulják elfogadni az egyéni különbségeket.
- ❖ Megismerik a másságot, megtapasztalják, hogy mindenkinek vannak erősségei és gyengéi.
- ❖ Megtanulnak odafigyelni másokra, megtanulják a másikat tiszteletben tartó segítség formáit, technikáit.
- ❖ Érzékenyebbé, kifinomultabbá válik kommunikációjuk.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

- ❖ Sajátos nevelési igényű gyermekek akarati ereje, önállóságra törekvése fejlődik.
- ❖ Az egészséges énképük, önbizalmuk megalapozódott.
- ❖ Kommunikációs technikájukban, együttműködési készségükben fejlődés mutatkozik.
- ❖ Képesekké válnak a közösségbe való beilleszkedésre.
- ❖ A fejlettebb területeken képességeik tovább fejlődnek.
- ❖ Hiányos képességeik kezelésére speciális technikák és eszközök használatát megismerik és alkalmazzák.
- ❖ A közösségben minden gyermek alkalmazkodó készsége, toleranciája, empátiája fejlődik az együttnevelés során.

21.2 BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEKEK NEVELÉSE

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján **az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.**

Cél: A szakértői bizottság szakvéleménye alapján a differenciáló pedagógia és szakszolgálat bevonásával a fejlődés megindítása, elősegítése, felzárkóztatás.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése:

- ❖ Szakértői bizottság szakvéleménye alapján jelöli ki a terápia fő lépéseit, feladatait, fejlesztési területeit.
- ❖ A terápiát óvodapedagógus, fejlesztő pedagógus és logopédus tartja, egyéni fejlesztési terv alapján. – mikro csoportos formában (szükség esetén egyéni fejlesztéssel) történik.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, egyéni szükségleteit vegye figyelembe.
- ❖ Szükség szerint működjön együtt a gyógypedagógussal, rendszeresen konzultáljanak.
- ❖ A nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel alakítson ki szoros együttműködést a hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítése érdekében.
- ❖ Bizonyos funkciók tartós stagnálása esetén térjen vissza a gyermeknek arra a fejlettségi szintjére, ahol még biztonságosan mozog, és fokozatosan terhelje, nehezítse a feladatokat, így könnyebben jut el a gyermek a következő fejlettségi szintre. Egyéni haladás ütemét kis lépésekben tervezze.
- ❖ A lemaradások kompenzálása történjen természetes módon, sok mozgással, játéktevékenységgel.
- ❖ Biztosítson elegendő időt és lehetőséget a hiányosan elsajátított vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen való elmélyítésére, korrigálására.

21.3. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

21.3.1. Hátrányos és halmozottan hátrányos gyerekek nevelése

Óvodánk kiemelt feladata a gyermekek szociálisan hátrányos/halmozottan hátrányos helyzete miatti támogató tevékenység folytatása. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére az egyéni fejlődési ütemükhöz igazított megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelést biztosítunk.

Óvodánk nevelőtestülete megfelelő kompetenciával kezeli és fejleszti az átlagtól eltérő fejlődésű, helyzetű gyermekeket. Fontosnak tartjuk a gyermekek egyéni képességeit figyelembe vevő differenciált fejlesztést, felzárkóztatást, játékos tevékenységek által.

Az óvoda óvó-védő funkcióját a gyermekek szociális – testi/lelki védelmére kiterjesztve értelmezzük.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Bármilyen hátrányos helyzetből származó lemaradás csakis szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve ellensúlyozható. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

Célunk:

- ❖ Eltérő szociális kultúrájuk, hátrányos környezetük miatt eltérő fejlődési ütemük figyelembevételével, egyénre szabott, differenciált fejlesztés biztosítása.
- ❖ Az óvodáskorú gyermekek beóvodázási arányának növelése, a rendszeres óvodába járás biztosítása.

Rövid távú célok:

- ❖ Együttműködés fenntartása a partnerekkel.
- ❖ A hátrányos helyzetű gyermekek feltérképezése.
- ❖ Szociális támogatásokról való tájékoztatás.
- ❖ Szociális segítségnyújtás.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai az óvodás gyermekek körében:

- ❖ környezeti hatások (lakhatási, egészségtelen komfort nélküli lakások),
- ❖ anyagi (munkalehetőségek hiánya, meggondolatlan pénzköltés),
- ❖ egészségügyi (egészségtelen életkörnyezet, veleszületett betegségek, kikezeletlen betegségek, tisztálkodás hiánya, rendezetlen, szemetes környezet),
- ❖ a gyermek személyiségében rejlő okok (elhanyagoló nevelés, erkölcsi kontroll hiánya, beszédzavar, megkésett beszédfejlődés, veszélyeztető környezet),
- ❖ a szülők alulképzettsége.

21.3.2. Feladatok az szociális hátrányok enyhítésére:

A gyermek közvetlen környezetének megismerése, mindazon körülmények feltárása, amelyek a gyermekek testi, szociális, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését hátrányosan befolyásolják vagy gátolják.

- ❖ Megfelelő információáramlás a felelős szervek és személyek között.
- ❖ Egyéni szükségleteiknek, fejlettségi szintjüknek megfelelő segítség nyújtása a személyiségük hatékonyabb fejlődése érdekében.
- ❖ A gyermek alapvető szükségleteinek ellátása érdekében a szülők tájékoztatása a lehetőségeikről, és az önkormányzati segítség igénybevételének kezdeményezése (rendszeres és rendkívüli gyermekvédelmi támogatás stb.).
- ❖ Szükség esetén a helyi támogatások, egyéb segítség igénybevétele annak érdekében, hogy szociális okok miatt ne maradjon ki egyetlen gyerek sem a kirándulásokról, kulturális programokról.
- ❖ A családi nevelés hiányossága miatti szokásrendszer- és magatartáskultúra kialakításával és fejlesztésével a további közösségekbe való beilleszkedés segítése.
- ❖ Az óvodai élet oly irányú megszervezése, hogy az érintett gyermekek és családjaik számára elérhető legyen, aránytalan teher nélkül.
- ❖ Folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel, negyedévente tájékoztatás a gyermek fejlődésével kapcsolatban, az egységes nevelési szemlélet közelítése érdekében.
- ❖ Az óvodák nyitvatartására a szülői igényeknek megfelelően, az igényekhez igazodó működés megszervezése.

Szervezési feladatok:

- ❖ az igazolatlan hiányzások minimalizálása,
- ❖ nevelőtestület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)
- ❖ partneri együttműködés a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival.

Pedagógiai munka kiemelt területei:

- ❖ az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis),
- ❖ kommunikációs nevelés elősegítése (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése),
- ❖ érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés),
- ❖ egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás),
- ❖ társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése,
- ❖ korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei).

A szociális hátrányokat enyhítő tevékenységek szinterei:

- ❖ óvodai nevelés keretein belül,
- ❖ óvodán kívüli programok, tevékenységek,
- ❖ egyéni eszközök juttatása,
- ❖ adományozások szervezése,
- ❖ szülői értekezletek,
- ❖ fogadóórák,
- ❖ Szociális Bizottság ülései,
- ❖ védőnői szolgálattal kapcsolattartás.

Tevékenységek:

- ❖ gyakori családlátogatások,
- ❖ rendszeres óvodába járásra ösztönzés,
- ❖ hiányzások nyomon követése,
- ❖ szociális juttatásokra javaslattétel,
- ❖ programokba a szülők bevonása,
- ❖ kötetlen beszélgetés a szülővel,
- ❖ gyűjtések, adományozások kezdeményezése,

- ❖ együttműködés az önkormányzattal (Mindszent Város Önkormányzata és intézményei Esélyegyenlőségi Programja).

21.4. KIVÉTELES KÉPESSÉGŰ GYERMEKEK (TEHETSÉGES GYERMEK)

A tehetség korai jelei:

Vannak gyerekek, akiknél már igen fiatal korban feltűnik, hogy adottságai valamilyen területen az átlagosnál lényegesen jobbak, és ehhez sokszor a kíváncsiságnak és az akaratnak szokatlan erőssége társul. Éppen ezért óvodás korban érdemes beszélni a tehetség, azaz „a tehetség ígéret” felfedezéséről, a személyiség optimális fejlesztéséről.

Fontos kérdés, hogy adottságaival később hogyan tud élni a gyerek, hiszen az adottság csak egy lehetőség, amely áldássá válhat a belső erők és a környezet hatásai által. Nem szabad ugyanis a tehetség kialakulásánál figyelmen kívül hagyni, hogy az adottságok csakis a pozitív, a gyerekek megfelelő környezeti hatások által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé.

Kiemelkedő szerepe van tehát:

- ❖ a családnak,
- ❖ az óvodának,
- ❖ a társaknak.

Tehetségre utaló jelek az óvoda gyakorlatában:

Az óvoda a maga kiegyensúlyozott légkörével, változatos, kötetlen lehetőségeivel akarva akaratlanul felszínre hozza a többet teljesítő gyerek adottságait, képességeit.

Az óvodánkban a gazdagító tevékenység az adott korcsoport képességeit, adottságait figyelembe véve az alábbi területeken zajlik:

- ❖ vizuális tevékenységben,
- ❖ zenei-mozgás tevékenységekben,
- ❖ mesélés, verselés tevékenységekben.

Fontos szem előtt tartanunk, hogy az óvodás életkorban nem a tehetség diagnosztizálására kell törekednünk, **hanem a lehetőségeket kell észre vennünk.**

Nem mérésekkel kell a gyerekek adottságait feltérképeznünk, hanem a hétköznapiak során gyakorlattá vált megfigyeléseket kell a tehetség lehetséges jegyeinek szempontjából rendezni.

Amit tapasztalunk nem biztos, hogy többlet képesség. Lehet, hogy csak a gyermek gondolkodásának fejlődési üteme gyorsabb.

Az óvodapedagógusi feladatok, a tehetség felismerésekor:

- ❖ Segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges gyermekeket.
- ❖ Továbbra is bátorító felnőttként viselkedik, beszélget a szülővel, tanáccsal, ötlettel látja el, biztatja, meggyőzi.
- ❖ Lehetőséget ad a gyermeknek a tehetsége gyakorlására, maga módján fejleszti a gyermeket.
- ❖ Tájékoztatja a következő intézményt a gyermekkel kapcsolatos felfedezéséről.
- ❖ A megfigyelések során írásos dokumentációban rögzíteni a tapasztalatokat és javaslatokat tenni a tehetség ígéretes gyerekek személyére.
- ❖ Lehetőséget biztosítani tehetséggondozó műhely keretében, éves terv alapján a tehetség ígéretes gyermekek részére külön játékos tevékenységek szervezését.

21.5. KÜLÖNLEGES ELLÁTÁST IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE

A törvényi kötelezettségnek eleget téve óvodai nevelő-fejlesztő munkánk a különleges ellátást igénylő gyermekek gondozásával is bővült.

Ők azok a gyermekek, akik nem sajátos nevelési igényűek, de egészségi állapotuk miatt (diabétesszel, ételallergiával stb.) különleges ellátást igényelnek.

A köznevelési intézménynek biztosítania kell a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek, tanulók egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelmet. A tartós beteg státuszú gyermekek (pl. ételallergia stb.) étrendjének biztosításában az óvodai lehetőségek figyelembevételével segíti egészséges testi fejlődésüket.

Az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek óvodai ellátásának szabályait, a feladatainkat, ellátásuk formájának rendszerét óvodánk SZMSZ-e külön fejezetben szabályozza.

Az intézmény ezen gyermekek óvodai nevelésének megsegítését olyan, pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személyek útján biztosítja, akik az Oktatási Hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vettek, és a speciális ellátásban való részvételt vállalják.

21.4.1. A fokozott kockázatú allergiás gyermek ellátása az óvodában

Kiemelt figyelmet kapnak az anafilaxiás rizikójú allergiások az óvodákban.

A köznevelési intézménynek biztosítania kell gyermekek, tanulók egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelmet. Ez a változtatás azért jelentős, mert jogalapot ad és egyértelmű irányt jelöl ki a már diagnosztizált anafilaxiás gyermekek intézményi létének és biztonságának érdekében. Ők azok a gyerekek, akiknél mindig van az esetleges anafilaxiás reakciót visszafordító, adrenalin hatóanyagú injektor, szüleik pedig pontosan informálni tudják az intézményt arról, milyen óvintézkedéseket kell megtenni annak érdekében, hogy a gyerek ne érintkezzen az allergénnel.

A jogszabály módosítás értelmében az igazgató:

- ❖ köteles egyrészt felvenni a diagnosztizált allergiás gyerekeket az intézményekbe,
- ❖ másrészt az óvodának biztosítania kell a tudottan allergiás gyerekek számára a biztonságos körülményeket.

Az anafilaxiás túlérzékenységi reakció akár percekben belül fulladáshoz, szívmegálláshoz vezethet, ám ezt a reakciót vissza lehet fordítani az adrenalin hatóanyagot tartalmazó EpiPen injekciós tollal, amelynek használata másodpercek alatt elsajátítható. Az autoinjektorból a súlyos allergiában szenvedőknek kettőt kell mindig maguknál tartani.

22. ÓVODAI SZOCIÁLIS SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

Az óvodai szociális segítő **a gyermeknek, a családjának és az intézmény pedagógusainak nyújt támogatást olyan módon, hogy:**

- ❖ Segíti a gyermeket a korának megfelelő nevelésbe és oktatásba való beilleszkedéshez, a szükséges kompetenciái fejlesztésében.
- ❖ Segíti a gyermek fejlődését akadályozó tényezők észlelését és feltárását.
- ❖ Segíti a gyermek családját, a gyermek óvodai életét érintő kérdésekben, valamint nevelési problémák esetén a gyermeket és a családot a közöttük lévő konfliktus feloldásában.
- ❖ Segít a prevenció eszközök alkalmazásával a gyermek veszélyeztetettségét kiszűrni és segíti a jelzőrendszer működését.

A szociális segítő igény esetén lehetőségéhez mértén részt vesz a nevelőtestületi-, és a szülői értekezleteken.

A szociális segítő, az intézményben felmerülő életvezetési, szociális, szocializációs problémák megoldásához nyújt segítséget a gyermekeknek, családjaiknak, igény szerint pedagógusoknak, valamint a nevelő-oktató munkát segítő szakembereknek egyaránt.

A szociális segítő csoportos, közösségi és egyéni szociális tevékenységet folytathat.

Csoportban végzett szociális segítő munka keretein belül:

- ❖ előadás megtartása adott témában,
- ❖ gyermek megfigyelés (pedagógus kérésre),
- ❖ részvétel szülő értekezleten, igényeknek megfelelően továbbá lehetőségeinkhez mérten,
- ❖ csoport foglalkozás megtartása, érzékenyítő foglalkozás, társas játéklklub (segítőkompetenciáinak határainak betartásával),
- ❖ az óvodai csoportokban jelentkező nehézségek, problémák kezelésének, megoldásának támogatása (agresszió, kirekesztés),
- ❖ szükségletfelmérés eredménye alapján biztosított egyéb szolgáltatások igény és lehetőségek szerint (szociometria).

Közösségi szociális segítő munka keretein belül:

- ❖ részvétel az óvoda által rendezett rendezvényen, a lehetőségekhez mérten,
- ❖ együttműködés kialakítása a köznevelési intézmény dolgozóival,
- ❖ együttműködés kialakítása a partner intézményekkel / pedagógiai szakszolgálat/,
- ❖ gyermek és ifjúság védelmi munka támogatása.

Egyéni segítés (tanácsadás) keretein belül:

- ❖ egyéni beszélgetésgyermekekkel,
- ❖ egyéni beszélgetés pedagógussal,
- ❖ egyéni beszélgetés a szülővel
- ❖ fogadó óra.

Az intézmény és a szociális segítő együttműködés alapját képezi:

Az észlelő- és jelzőrendszeri ágazatok, intézmények, szakemberek és magánszemélyek közötti együttműködés, melyek célja a problémák, veszélyeztető tényezők, krízishelyzetek észlelése, felismerése és jelzése a Család és Gyermekjóléti Központ felé.

Az együttműködés során kiemelkedő szerepe van a folyamatos információáramlás biztosításának a gyermekek és családjaik problémáinak mielőbbi megoldása, a krízishelyzet következményeinek enyhítése, állapotromlás megelőzése érdekében.

Az óvodai szociális segítő aktív jelzőrendszeri tagként látja el feladatát.

A köznevelési intézmény dolgozóit, valamint az óvodai szociális segítőt a jogszabályokban és a szakmai etikai kódexekben foglaltaknak megfelelően **titoktartási kötelezettség terheli** a gyermekkel

és családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt illetően, amelyről a velük való kapcsolattartás során szereztek tudomást.

E kötelezettség a foglalkoztatási jogviszony megszűnése után is határidő nélkül fennmarad. A titoktartási kötelezettség azonban nem terjed ki a nevelőtestület tagjainak egymás közti, valamint a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival történő, a tanuló fejlődésével összefüggő megbeszélésre. Ha felmerül a gyermek veszélyeztetettsége, annak a család- és gyermekjóléti szolgálat felé történő jelzése során az adattovábbításhoz az érintettek hozzájárulására nincs szükség [Nkt. 42. § (1) és (3) bek.].

23. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

A köznevelés, valamint a gyermek- és ifjúságvédelem rendszere szoros kapcsolatban áll egymással, tekintettel arra, hogy mindkét rendszer alapvető célja a gyermekek védelme, személyiségének fejlesztése.

A két rendszer szoros kapcsolódása, a feladatok a szolgáltatások összehangolásának a szükségszerűsége megjelenik azokban a törvényekben, amelyek meghatározzák a köznevelés rendszerének működését; a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. törvény.

A gyermekek és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. értelmében a gyermekek jogainak megvalósulásához

- ❖ a pedagógusok,
- ❖ nevelőszülők,
- ❖ gyámügyi szakemberek,
- ❖ gyermekjóléti szolgálatok munkatársainak, valamint
- ❖ a jogalkotók együttes munkájára van szükség.

A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, de természetesen az óvodát és alkalmazottait is kiemelt felelősség terheli a gyermekek neveléséért. Az óvoda akkor működik eredményesen, ha mindhárom funkcióját – óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő-maradéktalanul teljesíti.

Felelősség a feladat ellátásáért:

A nevelési-oktatási intézmény munkájának szakszerű, hatékony megszervezéséért az intézmény igazgatója tartozik felelősséggel. Ez a felelősség magában foglalja a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért való felelősséget is.

A lehetséges pedagógiai intézkedések köre, feladatok az óvodáinkban

A pedagógiai intézkedéseket az óvoda óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciója, és a gyermeki jogok maradéktalan érvényesítésére hatja át.

Az egyéni bánásmód követelménye

Az óvoda mindig az egyénhez, a gyermekhez igazítja a nevelés, a fejlesztés feladatait. Erre akkor van lehetősége, ha kellő ismeretekkel rendelkezik a szülői, a családi hátérrel, a gyermek személyiségéről, képességéről, érdeklődési köréről. Ha a nevelés-oktatási intézmény a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

A gyermekvédelmi felelős feladata, hogy beszélgetések, szülők jelzése alapján:

- ❖ feltárja a veszélyeztetett gyermekek körét,
- ❖ megismerje a problémákat,
- ❖ szükség esetén továbbítja a Területi Gyermekjóléti Szolgálatnak.
- ❖ nevelési évenként helyzetelemzést és munkatervet készít, mely tartalmazza a kapcsolattartás formáit, csoportos óvónőkkel, szülői munkaközösséggel, orvossal védőnővel, önkormányzattal, CKÖ, gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal
- ❖ a nehéz anyagi helyzetbe jutó szülők lehetőségeinek feltérképezése, konzultáció a szociális bizottsággal segítségnyújtás a szülőnek. (gyermekvédelmi kedvezmény, átmeneti segély),
- ❖ a feladatokat időrendben rögzíti, segítyezésre javaslatokat tesz,
- ❖ Nevelési tanácsadóhoz, Tanulási Képességeket Vizsgáló Bizottsághoz irányítást segít.
- ❖ Rendszeresen látogatja a veszélyeztetett gyermekeket, és a nagyon hátrányos helyzetű családok gondozását felvállalja.
- ❖ segíti az óvónők gyermekvédelmi munkáját (pl. család helyzetének felméréséhez szempontsor összeállításával stb.).
- ❖ A gyermekvédelmi továbbképzéseken részt vesz, az ott halottakról tájékoztatja az óvodapedagógus kollégákat.

A személyiséghez igazodó fejlesztés:

Kiemelkedően fontos feladat a gyermek személyiségének, tehetségének, képességének megismerése, feltárása és ehhez igazodóan azoknak a nevelési, tanulási folyamatoknak a megtalálása differenciált, egyéni fejlesztés, amelyek biztosítják mindenkinek személyre szólóan a siker lehetőségét

Az egyéni bánásmód és differenciált készségfejlesztés alkalmazásával gyermeki személyiség fejlődésének nyomon követése. Egyéni fejlesztési tervek, felzárkóztatás készítése logopédussal, fejlesztő pedagógussal, külső szakemberekkel szorosan együttműködve.

A pedagógus-szülő-gyermek kapcsolat követelménye:

A gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése érdekében az óvodáink akkor tehetik a legtöbbet, ha megismerik azt a környezetet, ahonnan a gyermek érkezik.

- ❖ Szülők-gyermekek jogainak és kötelességeinek ismertetése.
- ❖ A szülői érdektelenség csökkentése, érthető, folyamatos tájékoztatás a gyermek egyéni fejlődéséről, a szülő feladatairól.
- ❖ Az óvodában szoros kapcsolat alakuljon ki a pedagógusok és a szülők (elsősorban a csoport óvodapedagógusai), gyermekvédelmi felelős és a szülők között.
- ❖ Rendszeresen járó gyermekek felkeresése a gyermekvédelmi felelőssel és óvónővel. Érezze a szülő, hogy a hiányzó gyermek nem kerül ki az óvoda látóköréből
- ❖ Nyílt óvodai napokra, ünnepekre a kevésbé érdeklődő szülők bevonásával tovább mélyíteni a szülői-gyermeki kapcsolatokat, a gyermekük teljesítményével, elégedetlenkedő szülőkkel megláttatni pozitív értékeiket.
- ❖ Szülő segítése a gyermek viselkedésének értelmezésében, nevelési tanácsok, fórumok szervezése.
- ❖ A szülők, a pedagógusok tájékoztatása a segítő intézményekről, szakemberekről, programokról, lehetőségekről.

A kirekesztés minden lehetőségének kizárása

Az óvodáinkban kiemelt figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy az egyes csoportok kialakítása során ne sértsék meg az egyenlő bánásmód követelményét, ne alakítsanak ki olyan közösségeket, amelyekben a gyermekek egy-egy csoportja vagy akár csak egyetlen gyermek is kirekesztve érzi magát.

A nevelőmunkánk során kiemelt figyelmet fordítunk a közösségi élet alakulására. Nem engedhető meg mások megbélyegzése, családi vagy egyéb körülményei miatt történő nevelési hátrány enyhítése, kompenzálása érdekében a szociális támogatási lehetőségekről tájékoztatjuk a szülőket, az óvoda keretein belül ruha- és játékgyűjtés szervezünk megsegítésükre.

Külső segítség kérése és aktív együttműködés a Család és Gyermekvédelmi szolgálattal a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében.

Az óvoda gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatai:

- ❖ Szoros együttműködés az egészségügyi intézményekkel, védőnővel és gyermekorvossal. Különösen a szűrővizsgálatok (látás, hallás, fogászati) megszervezésére vonatkozóan.
- ❖ A Család és Gyermekvédelmi szolgálattal történő szoros együttműködés magába foglalja az óvodai nevelő munka folyamatos segítségét. Fontos feladata megelőzni annak a helyzetnek a

kialakulását, amikor már az óvodának külső segítséget kell kérnie a rábízott gyermek, illetve gyermekközösség védelme érdekében.

- ❖ A nevelési intézményünk a gyermekek családban történő nevelkedését támogatja. A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében együttműködési és tájékoztatási kötelezettségünk van.
- ❖ Az óvodának jelzéssel kell élnie a hatóságok felé minden olyan esetben, amikor a gyermek hiányzása tartóssá válik, és a szülő a távolmaradását nem igazolja; valamint, ha testi és érzelmi elhanyagoltság jelei mutatkoznak.

A veszélyeztetettség, olyan állapot, mely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, illetve akadályozza.

A veszélyeztetettség lehet:

- ❖ állandó,
- ❖ hosszan tartó,
- ❖ eseti,
- ❖ időleges.

Ha az óvoda a gyermeket veszélyeztető okokat a rendelkezésére álló pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a külső beavatkozást a gyermekközösség védelme indokolja, több segítségnyújtási lehetőség közül választhat:

- ❖ Család és Gyermekjóléti szolgálat,
- ❖ oktatásügyi közvetítő szolgálat,
- ❖ ifjúságvédelmi vagy családjogi szolgáltatás.

A gyermeket veszélyeztető körülmény számos okra visszavezethető.

Veszélyeztetheti a gyermeket:

- ❖ a családjának helyzete: amely lehet szociális helyzet, állapot,
- ❖ a család működésében rejlő ok,
- ❖ a szülők iskolázatlansága,
- ❖ szülők magatartása.

Kialakulhat a gyermek veszélyeztetettsége a családon kívüli más kapcsolat miatt:

- ❖ ilyen lehet egy új társas kapcsolat létrejötte,
- ❖ egy régi kapcsolat megszűnése.

A gyermekek veszélyeztetettségének leggyakoribb okai:

- ❖ nevelési hiányosságok,
- ❖ rossz lakásviszonyok,
- ❖ anyagi okok,
- ❖ megromlott családi kapcsolatok.

Mindennapi munkánk során törekedünk a gyermeki jogok maradéktalan érvényesítésére, különös tekintettel az alábbiakra:

- ❖ A gyermeki személyiségének tisztelete, elfogadása, szeretete, melyet megbecsülés övez.
- ❖ A nevelőmunka tegye lehetővé és segítse a gyermek személyiségfejlődését az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételét.
- ❖ A gyermek érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkörben élhesse, sokszínű, életkorának megfelelő tevékenységben vehessen részt, biztosítsuk számára az egészséges fejlődéshez szükséges személyi, tárgyi feltételeket.

Óvodáink gyermekvédelmi tevékenységének:

- ❖ intézményi gyermekvédelmi felelős alkalmazása, óvodapedagógus megbízása,
- ❖ igazgató, tagintézmény-igazgató, óvodapedagógusok lehetőség szerinti részvétele gyermekvédelmi témájú továbbképzéseken,
- ❖ munkaköri köteleességek tudatosítása – észlelő-jelzőrendszer működésének fejlesztése,
- ❖ nevelő munkát segítő és technikai alkalmazottak megismertetése az óvodák gyermekvédelmi feladataival, a rájuk vonatkozó munkaköri köteleességeik tudatosításával, bevonásuk az észlelő-jelzőrendszerbe,
- ❖ igazgató vezetői felelősségén túli elhivatottsága a gyermekvédelmi munkában.

Gyermekvédelmi tevékenységekhez kapcsolódó fontos dokumentumok:

- ❖ nemzeti köznevelési törvény,
- ❖ Óvodai nevelés országos alapprogramja,
- ❖ gyermekvédelmi törvény,
- ❖ intézményi Pedagógiai Programja,
- ❖ az intézmény éves munkaterve,
- ❖ az óvoda éves gyermekvédelmi tevékenység munkaterve,
- ❖ a házi gyermekorvosi és védőnői szolgálat éves munkaterve,
- ❖ csoportok éves munkaterve és egyéni nyomonkövetés dokumentuma,
- ❖ fejlesztő óvodapedagógus egyénre szóló fejlesztési terve,
- ❖ logopédus fejlesztési terve.

A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

Az óvoda a köznevelési rendszer része, **a családdal együtt, a családi nevelést kiegészítve segíti a gyermek fejlődését.** A család és az óvoda harmonikus együttműködése nagyban hozzájárul a gyermekek sikeres neveléséhez.

A Szülői Szervezet véleményével, javaslataival segítse az óvoda működését.

Az együttműködés célja:

- ❖ A család és az óvoda nevelőpartneri kapcsolatának fejlesztése, kiemelten a gondoskodó, óvó védő, a gyermek fejlődését támogató, szeretetet adó családi nevelés elősegítésére.
- ❖ A gyermekek fejlődésében a folytonosság biztosítása.
- ❖ Folyamatos kétoldalú kommunikáció, melyet számos módon elősegít az intézmény.
- ❖ A kölcsönös bizalom megteremtése szülők aktív közreműködésére történő inspirálás saját gyermekeik óvodai nevelése terén.
- ❖ Az együttműködés szabályainak betartása.
- ❖ Támogató kapcsolatokat létrehozni a többi szülővel.

Az óvoda által a szülőknek, a gyermekneveléshez nyújtott segítségének formái:

- ❖ A család és az óvoda közötti jó kapcsolat kialakításában az óvodapedagógus személyiségének, nyitottságának, jó kapcsolatteremtő képességének van a legnagyobb szerepe.
- ❖ Kedvezően befolyásolja a kapcsolat alakulását az óvodapedagógus-gyermek viszony pozitív alakulása, valamint az óvodapedagógus hitelessége, szakértelme.
- ❖ A szülő már a gyermek óvoda kezdése előtt benyomást szerezhet az óvodáról, a különböző óvodai programokon való részvétel során, hiszen számos olyan rendezvényt kínálunk, melyen az óvoda kapuja nyitva áll az érdeklődők előtt.

A befogadás betekintést ad az óvoda életébe, a szülők megismerkednek a házirenddel. Az óvodapedagógusok és a nevelést, oktatást közvetlenül segítők tegyenek meg mindent, hogy a gyermekek, és a szülők bizalmát megnyerjék, gyermekközpontú magatartásukkal.

A mindennapi találkozások a leggyakoribb, a legrövidebb és egyben a folyamatos kapcsolat tartás szempontjából a legfontosabb alkalmak. Az óvodapedagógus mondjon mindig néhány személyes mondatot érkezéskor és távozáskor a gyermeknek és a szülőnek. Ilyenkor csak rövid információ cserére van mód, az óvodában és az otthon történt eseményekről.

Családlátogatásra a gyermek óvodába lépése előtt kerül sor, illetve a hátrányos helyzetű családok esetében, ha a gyermek, otthoni környezetét jobban meg kívánják ismerni. A szülőkkel való jó kapcsolat esetén, tőlük és a gyermekektől is sokat megtudhatunk a családi nevelésről.

A közös programok, ünnepek hozzájárulnak, hogy a szülők és az óvónők kötetlenebb helyzetben találkozzanak. Ezek közös élményt biztosítanak és színesítik a család és az óvoda hétköznapijait.

A szülői értekezlet a szülőket érintő legfontosabb témák megbeszélésére alkalmas fórum. Ilyenek az óvoda, a gyerekek programjai, általános nevelési kérdések, problémák. Törekedjen az óvónő a kötetlen, barátságos légkör megteremtésére. Teremtsen lehetőséget az óvónő a szülők véleményének, javaslatainak meghallgatására. Az óvoda a mindennapokban is nyitott a szülők felé.

Nyílt napon a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait, fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről. Tájékoztatás a gyermek egyéni fejlődéséről. A szülők igénye és érdeklődése szerinti nevelési kérdésekben beszélgető kört, előadásokat szervezünk külső szakember (logopédus, pszichológus) bevonásával.

Az óvoda munkáját a **Szülői Szervezet** segíti. Tagjait a szülők választják. Működési rendjét és éves munkatervét a szülők az igazgatóval-szervezetet segítő óvodapedagógussal- közösen határozzák meg.

A szülői közreműködés formái az óvodában folyó nevelőmunka segítése érdekében:

- ❖ aktív részvétel az óvodai programokon, szervezési feladatok ellátása,
- ❖ az óvodai nevelőmunka minőségének javításához javaslatok adása,
- ❖ az óvoda működésével kapcsolatos vélemény megfogalmazása,
- ❖ a gyermek fejlődésével kapcsolatos problémák megbeszélése, közös megoldáskeresés,
- ❖ érdeklődés, együttműködés a gyermek személyiségének fejlődése érdekében.

24. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

A kapcsolatok kialakításában óvodánk **nyitott és kezdeményező**.

24.1. Óvoda – Család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését, Ennek alapvető feltétele a családdal való **szoros** együttműködés. Az óvodai nevelés a családi neveléssel „*együtt összhangban*”, *annak kiegészítéseként* valósítja meg a gyermek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztését.

Célunk, hogy együttműködésünk egyenrangú viszonyban, jó partnerkapcsolatban valósuljon meg, amelynek az alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás.

A szülő találjon az óvodapedagógusban tapintatos, megértő támaszra, segítőtársra, az esetlegesen adódó nevelési problémák feltárása és megoldása terén.

Az óvodapedagógusi diszkréció a szülői bizalom alapja – amely kölcsönösen hat egymásra – s a folyamatos jó kapcsolat fenntartását biztosítja.

Óvodánk nyitott, arra törekszik, hogy biztosítsa a szülők részére a betekintést, bekapcsolódást a mindennapi életünk folyamatába. Így a szülők *reális* képet kapnak a helyi programunk gyakorlati megvalósításáról, és nem utolsó sorban – gyermekük közösségi tevékenységéről, ott elfoglalt helyéről.

A kapcsolattartás formái óvodánkban:

- ❖ szülői értekezlet,
- ❖ befogadás szülővel (nagyszülővel),
- ❖ nyílt napok,
- ❖ közös ünnepek,
- ❖ kirándulások az óvodapedagógusok tervezése alapján,
- ❖ fogadó órák, egyéni beszélgetések,
- ❖ szakmai előadások- az óvónő által fontosnak tartott, vagy a szülő által javasolt témában- külső előadó felkérésével (pl. védőnő, pszichológus stb.).

24.2 Óvodapedagógus – Gyermek

Az óvodapedagógus és a gyermek együttműködése *kétpólusú* tevékenységen alapszik. Az óvodai élet mindennapjai során a gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttnek.

Aktív kapcsolatuk alapja a kölcsönösség, amely az óvodapedagógusi rugalmasságban, helyzetfelismerésben, döntési képességben nyilvánul meg. Az óvodapedagógus feladata, hogy tudatos, ráértett határozottsága mellett barátságos, szeretetteljes, őszinte hangnemével megtalálja az egészséges egyensúlyt a gyermeki és felnőtt világ között.

24.3. Óvodapedagógusok egymás közötti kapcsolata

Nevelőtestületünk sokoldalú személyiségekből alkot egy kerek egészet. A köztünk lévő kapcsolatok határozzák meg intézményünkben folyó munkánk eredményességét, sikerességét, s olykor a kudarcok felismerését is.

Hatékony nevelőmunkánk alapfeltétele a jó munkatársi viszony, amelynek folyamatos fejlesztő jellegű képzése közösségünk érdeke.

Célunk a kiegyensúlyozott, barátságos légkör kialakítása, melyet az őszinte bírálat, nyílt véleményalkotás segíteni képes és formálja minél egységesebbé, összetartóbbá.

24.4. Óvoda – Fenntartó

Az igazgató folyamatos *tájékozódása és tájékoztatása* biztosítja a fenntartóval való jól kiépített kapcsolatot. Törekedjen arra, hogy együttműködésével segítse elő az óvoda nevelőmunkájának pozitív társadalmi megítélését, elismerését.

Az óvoda költségvetésének kialakításakor a Fenntartó segítse megvalósítani a helyi programunkhoz, a működés fejlődéséhez szükséges *anyagi feltételeket*.

Nyitottsággal, kezdeményező kedvvel próbáljuk megnyerni a Fenntartót szakmai célkitűzéseink megvalósításához.

24.5. Óvoda – Iskola

A tanítók nyíltnapon ismerkedhetnek a gyermekekkel. A nagycsoportosoknak lehetőségük van évente ellátogatni az iskola első osztályaiba, ahol bekapcsolódhatnak a tanítás folyamatába.

A nagycsoportosok utolsó szülői értekezletén a leendő első osztályos tanítók részt vesznek, ahol kötetlen beszélgetés formájában ismereteket kaphatnak a helyi iskola szakmai munkájáról.

Mindemellett a két intézmény igazgatója törekszik a szoros szakmai kapcsolattartásra, együttműködésre.

24.6. Óvoda – Pedagógiai szakszolgálat

A pedagógiai szakszolgálati feladatok közül a logopédiai, fejlesztő pedagógiai (BTMN) ellátás igen magas színvonalon valósul meg óvodánkban, köszönhetően a két intézmény közötti napi kapcsolatépítésnek. Tekintve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számának folyamatos növekedését, továbbra is fontos pillére ez a szakmai együttműködés nevelő-oktató tevékenységünkben.

Jövőbeni feladatunk ezen a területen az óvodapedagógusok és a szakszolgálat szakemberei közötti szakmai kapcsolat erősítése, arányos feladatmegosztás a gyermekek fejlesztésének megvalósítása érdekében.

24.7. Óvoda – Keller Lajos Művelődési Központ és Könyvtár

A művelődési központ által szervezett gyermekszínházi előadásokon, kiállításokon és rajzfilmek vetítésein gyakran részt veszünk.

A városunk kulturális életének fejlesztése érdekében közös programszervezésben bekapcsolódunk. A középső-, nagycsoportosok rendszeres könyvtárlátogatók, ahol megismerhetik a könyvtárban folyó munkát, és könyveket kölcsönözhetnek.

Hagyománnyá alakult, hogy a karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódóan mesemondó versenyt szerveznek a nagycsoportos óvodások számára a könyvtár dolgozói.

A régi tárgyak, berendezések megtekintése élményforrás a gyermekeknek, amely segíti ismereteik bővülését a helyi hagyományok és népszokások területén.

24.8. Óvoda – Bölcsőde

A 2024. évben településünkön megnyíló, 4 bölcsődei csoportnak helyet adó intézménnyel a zökkenőmentes óvodai befogadás, óvodába lépés érdekében igyekszünk megfelelő szakmai kapcsolatot kialakítani, különböző kapcsolattartási formák bevezetésével. (pl. óvodalátogatás óvodai beiratkozás előtt). Vezetői szinten szintén a megfelelő szakmai kapcsolat kialakítására és fenntartására törekszünk.

24.9. Óvoda – Védőnők, Gyermekorvos, Fogorvos

Kapcsolatunk sokat alakult, mely során a rendszerességre és a kapcsolat elmélyítésére törekszünk.

A gyermekorvos és a védőnő évente egy alkalommal elvégzi a csoportoknál a státusz vizsgálatokat, és a tanköteles gyermekeknél az iskola alkalmassági vizsgálatot.

A csoportok évente egy alkalommal fogorvosi szűrővizsgálaton vesznek részt, prevenció érdekében.

Az óvodás gyermekek esetenkénti tisztasági vizsgálatát, valamint egészségügyi Törzskönyveinek nyilvántartását, vezetését a védőnők végzik.

24.10. Óvoda- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

Óvodás gyermekeink megfelelő fejlődése, érdekeik védelme érvényesüléséhez az intézményvezetőn kívül a két intézménnyel, munkatársaival óvodánk Gyermekvédelmi felelősei állnak napi kapcsolatban.

NEVELÉSI IDŐN TÚLI SZOLGÁLTATÁSOK

A szülők igényeinek figyelembevételével- többek között- az alábbi nevelési időn túli foglalkozásokat, fakultatív programokat tudjuk biztosítani óvodánkban:

- ❖ hitoktatás,
- ❖ óvodai társastánc (Székhelyen),
- ❖ Bozsik foci,
- ❖ gyógytestnevelés.

A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Cél: Az emberi jogok és gyermekeket megillető jogok tiszteletben tartásával az egyenlő hozzáférést biztosítani számukra az óvodai nevelés minden terén és tevékenységében.

Célunk továbbá a gyermekek önbecsülésének, önértékelésének, én hatékonyság érzésének fejlesztése.

- ❖ A társas kompetenciák esetében a tolerancia, a szolidaritás és az együtt működési képességek fejlesztése.
- ❖ Az óvodai nyitvatartás tekintetében a szülői igényeket felmérjük, azokhoz igazodunk, és így szervezzük meg a gyermekek felügyeletét, mindennapi életünket.
- ❖ A gyermekek személyiségfejlődését követő mérések, megfigyelések naprakészek, melyek segítik a gyermekekhez igazodó differenciált fejlesztési feladatok megvalósítást.

Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések a gyermekek értelmi, érzelmi és szociális fejlődésében jelentkező hátrányok felszámolását, a nevelés sikerességét szolgálják.

Óvodáink nevelőtestületének módszertani ismeretei, kultúrája biztosítja:

- ❖ a befogadó szemléletű nevelést,
- ❖ a gyermekközpontú és családorientált nevelés folytatását,
- ❖ hogy az óvodai felvételeknél, a csoportok kialakításánál kiegyenlített legyen hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma,
- ❖ minden csoport számára biztosítottak legyenek a minőségi nevelés feltételei,
- ❖ az érzelmi-erkölcsi nevelés hatékony megvalósítását támogató dramatizáláshoz szükséges eszközök használatát,
- ❖ a gyermekek fejlesztésében a differenciált egyéni bánásmód érvényesüljön
- ❖ a gyermekek fejlettségi szintjének mérésére használt mérőeszközök alkalmazását,
- ❖ az arra épülő fejlesztési terv szerint megvalósuló egyéni fejlesztéseket,

- ❖ a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztésébe szükség szerint vonjuk be más szakembereket, fejlesztő pedagógusokat, szervezeteket,
- ❖ az óvoda-iskola átmenet kiemelt támogatását a hátrányos helyzetű gyermekek inkluzív óvodai nevelésben,
- ❖ hangsúlyt fektet a tehetségek gondozására, melyben a szülőkkel együttműködve, bevonva tudunk eredményeket elérni,
- ❖ a szülőkkel való kapcsolatban a segítség, támogatás, megnyerés legyen a cél.

Pedagógiai programunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megfelelő - a beiskolázhatóságot biztosító - fejlődését szolgálja.

Az óvoda csak a nevelési, szocializációs folyamatot közvetlenül akadályozó tényezők felszámolása terén bír hatékony eszközökkel. Ennek részterületei:

- ❖ a szociális hátrányok kompenzálása,
- ❖ az intézményi kapacitások fejlesztése,
- ❖ a pedagógiai munka, a pedagógiai kultúra megújítása, az innovációs hajlandóság erősítés.

A hátrányos helyzet fogalma tág értelemben az összes olyan családra érvényes, ahol a gyermek szocializációs feltételei kedvezőtlenek. Szűkebb értelemben azonban csak azokat a családokat jelöli, ahol a nem megfelelő szocializációs hatások a család rossz anyagi és kedvezőtlen élethelyzetével függenek össze.

A család elsődleges szocializációs hatásai elsősorban a szülő-gyerek kapcsolatból erednek. Előfordul, hogy a család szocializációs hatásai annak ellenére kedvezőtlenek, hogy megfelelő anyagi feltételek között élnek. A kedvezőtlen szociológiai körülmények, életfeltételek azonban nem minden esetben vezetnek szocializációs hátrányhoz.

Fontos feladatunk

Mindkét intézményünkben a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat a megbízott óvodapedagógus látja el. Intézményünkben elkészült az Intézményi Esélyegyenlőségi Program.

SPECIÁLIS FELADATOK AZ ÓVODÁBAN- A migrációs populáció integrációja

A nemzetközi vándorlások/migráció/ hazánkra gyakorolt hatásait tekintve figyelembe vesszük, hogy az óvodai nevelésben olyan gyermekek is részt vehetnek, akiknek családjaik Magyarországra települtek át, vagy szülei huzamosabb ideig vállalnak itt munkát.

Programunk része a multikulturális nevelés megvalósítása az integrált nevelés kiterjesztése a migrációs, populáció vonatkozásában.

Olyan kompetenciák fejlesztése is a cél, mint **a kognitív, kommunikációs képességek fejlesztése, és a szociális kompetenciák (kötődés, érdekérvényesítés, társadalmi szerepekre való felkészítés) fejlesztése.**

Célunk:

- ❖ A multikulturális nevelés megvalósítása.
- ❖ A bevándorló gyermekek nyelvi és kulturális integrációja.
- ❖ A befogadó ország nyelvének elsajátíttatása.
- ❖ A befogadó ország értékeihez való pozitív kötődés kialakítása.
- ❖ Nyitott és megértő viselkedés kialakítása a más ajkúak nyelve, és kultúrája iránt.

Feladatunk: A külföldi állampolgár, nem magyar ajkú gyermekek együttes gondozása, nevelése, fejlesztése a magyar állampolgárságú, magyar anyanyelvű gyermekekkel.

Kapcsolattartás a szülőkkel az inkluzív pedagógia jegyében:

- ❖ A család a szocializáció első színtere.
- ❖ Erősítjük a családi nevelést.
- ❖ A szülők a gyermekük iránti felelősségérzetének kialakítása, megtartására törekszünk.
- ❖ Személyes kapcsolatot alakítunk ki a szülőkkel.
- ❖ A családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálására törekszünk.
- ❖ A szülőket szakszerűen segítjük a gyermeknevelésben.
- ❖ A gyermeknevelés szakmai támaszrendszerének kiépítésére törekszünk.

Az óvoda feladatai az integrált nevelés, a gyermekek differenciált fejlesztése, beilleszkedésük segítése érdekében:

- ❖ a nevelőmunkában a másság elfogadására, a tolerancia és empátia fejlesztésére kiemelt figyelmet fordítunk,
- ❖ a szocializáció felerősítése fordítanunk,
- ❖ a gyermekek személyiségének megismerése, fejlődésük követésére nagy figyelmet kell,
- ❖ a gyermekek közötti különbségek kezelésére a differenciált, egyéni bánásmódot alkalmazzuk,
- ❖ a sajátos nevelési igényű és a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében egyéni fejlesztési tervek alapján végzik az óvodapedagógusok, a fejlesztő pedagógusok, a fejlesztő munkát,
- ❖ szükség esetén speciális szakemberek bevonásával segítik a gyerekek fejlődését (logopédus, gyógypedagógus, pszichológus),
- ❖ a gyermekek beiskolázására fokozottabban odafigyelnek, a szülőket tájékoztatják a lehetőségekről.

A sajátos nevelési igényű, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, a beilleszkedési-, magatartási problémával küzdő gyermekek óvodai közösségbe való besegítése fontos feladatunk.

Az együttnevelésükkel a gyermekekben az elfogadást, együttműködési és kommunikációs technikákat, az egymástól való tanulást segítve.

Fontos feladatunk minden gyermekben az értéket, a tehetséget felfedezni, kibontakoztatni.

A többi szülővel megismertetjük az együttnevelés pozitív hatásait, az integrált nevelés elfogadása érdekében.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a **kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.**

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálóik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz.

- ❖ Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás.
- ❖ Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- ❖ Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes.
- ❖ Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.

A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- ❖ az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama,
- ❖ a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- ❖ megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem,
- ❖ fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- ❖ a cselekvő - szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- ❖ érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni,
- ❖ minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek,
- ❖ végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- ❖ elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről,
- ❖ tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását,
- ❖ felismeri a napszakokat,
- ❖ ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait,
- ❖ ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét,
- ❖ felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit,
- ❖ Ismeri a viselkedés alapvető szabályait,
- ❖ kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- ❖ elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- ❖ egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- ❖ feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg;
- ❖ kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM BEVÁLÁSÁNAK ELLENŐRZÉSE

A program ellenőrzésében, értékelésében az óvodavezető irányításával valamennyi óvodapedagógus részt vesz.

A program ellenőrzését 5 évenként tervezzük, azonban jogszabály változás, nevelő-testületi kezdeményezés, program adaptálás módosíthatja ezt a határidőt.

Ez a nevelési folyamat **kimenet oldalának vizsgálatára irányul.** Az óvodai tevékenységek mindegyikénél meghatároztuk, milyen fejlődést kívánunk elérni az óvodáskor végére. E megállapítások segítségével a program 5 éves ciklusra tervezett nevelési, fejlesztési elképzeléseinek eredményét elemezzük.

A program ellenőrzési, értékelési terve:

- A bevezetés előtti feltételrendszer vizsgálata.
- Átfogó értékelés az intézményértékeléssel összekapcsoltan az összegyűjtött tapasztalatok alapján.
- A bevezetést követően 5 évenként a nevelési folyamat vizsgálata a kimenet oldaláról.

Megvizsgáljuk:

- ❖ A **gyermekek** egészséges életmód alakítása terén elért fejlettségét, az érzelmi nevelés, szocializáció, közösségi nevelés terén elért fejlettségét, a gyermekek játékának fejlettségét, a gyermekeknek a különböző tevékenységek terén elért fejlettségét,
- ❖ Mennyire fokozta a program a **nevelőtestület** munkakedvét, pedagógiai tudatosságát, kultúráját,
- ❖ Mit tükröznek a **szülői visszajelzések**,
- ❖ Mennyire ismerték meg a **szülők** az óvoda programját,
- ❖ Kellő információ birtokában van- e **az iskola** az óvoda programját illetően,
- ❖ Mit tükröznek **az iskola** visszajelzései,
- ❖ Mik a **fenntartói** visszajelzések, vélemények.

Alkalmazható módszerek:

- ❖ az írásos dokumentáció ellenőrzése,
- ❖ megfigyelés, hospitálás
- ❖ beszélgetés, konzultáció,
- ❖ kérdőív.

TÁJÉKOZTATÁS A PEDAGÓGIAI PROGRAMRÓL

A kiscsoportos gyerekek számára tartott első szülői értekezlet alkalmával az igazgató, vagy az általa átruházott hatáskörben megbízott személy, átfogó tájékoztatást nyújt a Pedagógiai Program tartalmáról.

Az óvodával később jogviszonyt létesítő gyermekek szüleinek az igazgató, vagy az általa átruházott hatáskörben megbízott személy, előre egyeztetett időpontban nyújt tájékoztatást az óvoda Pedagógiai Programjáról, mely az óvodák honlapján is folyamatosan megtekinthető.

A fentiekén túl, a szülők bármely szülői értekezleten tájékoztatást kérhetnek az óvoda igazgatójától, a tagintézmény-igazgatótól és a csoportos óvodapedagógusoktól.

A Pedagógiai Programmal kapcsolatos kérdéseket a nevelési év ideje alatt bárki, bármikor felteheti az igazgatónak, aki azokra az ügyintézési határidőn belül érdemi választ ad.

Ennek pontos időpontja, a szülővel történő előzetes egyeztetés alapján kerül meghatározásra.

Szóbeli érdeklődésre, szóbeli tájékoztatást kaphat az óvoda képviselőjére jogosult személyektől.

Írásbeli kérés a nevelési év ideje alatt bármikor benyújtható a tagintézmény- igazgatónak címezve, aki az ügyintézési határidőn belül írásbeli tájékoztatást nyújt.

A módosított Pedagógiai Program nem jár többletköltséggel.

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A Mindszenti Károly Óvoda Pedagógiai Programját az igazgató készíti el a nevelőtestület bevonásával, mely a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé. (Nkt. 26.§ (1) bek.)

A Pedagógiai Program megvalósításának területi hatálya:

- ❖ vonatkozik az óvoda területére, valamint
- ❖ az óvoda által szervezett- a Pedagógiai Program megvalósításához kapcsolódó- óvodán kívüli programok helyszínére

A Pedagógiai Program megvalósításának személyi hatálya:

- ❖ vonatkozik az óvodával jogviszonyban álló minden óvodapedagógusra és a nevelő-oktató munkát közvetlen segítő köznevelési alkalmazottakra, valamint
- ❖ az óvodával megbízási szerződéses jogviszonyban álló személyekre, továbbá
- ❖ azon személyekre, akik az intézményekkel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek a feladatainak megvalósításában.

A Pedagógiai Program értékelése, felülvizsgálata:

A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja. Az óvodapedagógusok szakmai közössége az igazgató irányításával 5 évente felülvizsgálja a Pedagógiai Programban megfogalmazott általános és speciális célok és feladatok megvalósulását, melynek eredményei alapján tervezik fejleszthető feladataikat.

A Pedagógiai Program módosítása:

A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet a(z):

- ❖ Igazgató
- ❖ Nevelőtestület bármely tagja
- ❖ Szakmai munkaközösség
- ❖ Óvoda fenntartója

Módosításának indoka lehet:

- ❖ törvényi, jogszabályi változás
- ❖ fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Programmódosítás előterjesztésének módja: írásbeli előterjesztés az intézmény vezetőségének.

A Pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

A Pedagógiai program az óvoda honlapján (www.karolyovoda.hu) történő közzététellel kerül nyilvánosságra, továbbá kifüggesztésre kerül a Székhelyen és a tagintézményben.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A pedagógiai programot felülvizsgálta, módosította, készítette az igazgató, a nevelőtestület bevonásával (Nkt. 26.§ (1) bek.).

Igazgató

Az óvoda helyi egészségneveléssel kapcsolatos szabályait az óvoda-egészségügyi szolgálat véleményezte, elfogadta (Nkt. 128.§ (8) bek.)

Mindszent, 2024. október 21. nap.

Szabó Katalin s.k.

az óvoda-egészségügyi szolgálat/védőnő

A Károly Óvoda felülvizsgálta, módosított Helyi Pedagógiai Programját az intézmény **Nevelőtestülete** a mai napon **elfogadta** (Nkt. 63.§ (1) f.)).

Mindszent, 2025. augusztus 29. nap.

Koncsekne Tóth Mónika

Igazgató-helyettes

Az Nkt. 26.§ (1) bek.-ben foglalt felhatalmazás alapján Károly Óvoda felülvizsgálta, módosított Pedagógiai Programját Mindszent Város Önkormányzat Képviselő-testülete a mai napon, a ...../2025. (X.29.) Kt. sz. **határozatával jóváhagyta.**

Mindszent, 2025. év 10. hó 29. nap.

Gémes László

polgármester